

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova 2, p.p. 3422
1115 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

**INTERDISCIPLINARNI
PODIPLOMSKI
ŠTUDIJ
PROSTORSKEGA IN
URBANISTIČNEGA
PLANIRANJA**

Kandidat:

Kandidatka:

GORDANA STANIŠIČ, univ. dipl. geog. in prof. nem.

**PROSTORSKA ZASNOVA KONJENIŠKIH POTI NA IZBRANEM
PRIMERU ZGORNJE GORENJSKE**

Magistrsko delo štev.: 53

**SPATIAL PLAN FOR EQUESTRIAN TRAILS
CASE STUDY OF UPPER GORENJSKA REGION**

Master Thesis Nr.: 53

Mentor:

red. prof. dr. Andrej Černe
Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo

Predsednik komisije:

red. prof. dr. Andrej Pogačnik

Član:

izr. prof. dr. Boris Leskovec
Fakulteta za arhitekturo

Član:

red. prof. dr. Andrej Pogačnik

Ljubljana, november 2008

Stanišić, G. 2008. Prostorska zasnova konjeniških poti na izbranem primeru Zgornje Gorenjske.
Mag. delo. IPŠPUP Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo

---

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Gordana Stanišič, univ. dipl. geogr. in prof. nem. **izjavljam, da sem avtorica magistrskega dela z naslovom:** Prostorska zasnova konjeniških poti na izbranem primeru Zgornje Gorenjske.

Izjavljam, da se odpovedujem vsem materialnim pravicam iz dela za potrebe elektronske separatorke FGG.

Ljubljana, 1. november 2008

(podpis avtorja)

IZJAVA O PREGLEDU NALOGE

Nalogo so si ogledali predavatelji IPŠPUP-a:

- red. prof. dr. Andrej Černe, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo
- izr. prof. dr. Boris Leskovec, Fakulteta za arhitekturo
- red. prof. dr. Andrej Pogačnik

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	338.48:711.3:798.2(043.3)
Avtor:	Gordana Stanišič
Mentor:	redni prof. dr. Andrej Černe
Naslov:	Prostorska zasnova konjeniških poti na izbranem primeru Zgornje Gorenjske
Obseg in oprema:	114 str., 7 pregl., 5 gr., 8 kart
Ključne besede:	prostorska zasnova, konjeniške poti, podeželski prostor, turizem, rekreacija

Izvodček

Ena izmed razvojnih usmeritev podeželskega območja Zgornje Gorenjske je razvoj turističnega produkta konjenišstva. Osnovni namen projekta »Konjeniške poti Zgornje Gorenjske« je spodbuditi razvoj športno-rekreacijske dejavnosti v povezavi z razvojem celovite turistične ponudbe podeželskega območja. Gre predvsem za ureditev skupne konjeniške infrastrukture, ki bo posameznim ponudnikom omogočila uspešnejše trženje in jih spodbudila k nadaljnjemu razvoju. Pri načrtovanju in planiranju konjeniških poti je v prvi fazi potrebno ugotoviti potrebe glede letovanja, rekreacije in izkoriščanja prostega časa, ovrednotiti pokrajino glede na obstoječe turistične in rekreacijske aktivnosti, opredeliti površine, ki pridejo v poštev za konjenišstvo ter zasnovati prostorsko ureditev, ob upoštevanju nekaterih posebnih zahtev. Mreža konjeniških poti lahko ob pravilni projektni zasnovi, organizaciji in vodenju, upoštevanju prostorskih in okoljskih zahtev ter tesnem sodelovanju med posameznimi akterji in posameznimi panogami nadgradi in popestri obstoječo turistično ponudbo ter omogoči nove razvojne možnosti podeželskega prostora. V pričujočem magistrskem delu so na kratko predstavljena nekatera teoretična izhodišča planiranja rekreacije v podeželskem prostoru, ponazorjene praktične izkušnje pri vodenju projekta »Konjeniške poti Zgornje Gorenjske« ter opredeljene smernice za čim bolj učinkovito izvajanje takih projektov v bodoče.

BIBLIOGRAPHIC – DOKUMENTALISTIC INFORMATION

UDC:	338.48:711.3:798.2(043.3)
Author:	Gordana Stanišić
Supervisor:	redni prof. dr. Andrej Černe
Title:	Spatial plan for equestrian trails – a case study for Upper Gorenjska region
Notes:	114 p., 7 tab., 5 graph., 8 maps
Key words:	spatial plan, equestrian trails, rural area, tourism, recreation

Abstract:

One of the development orientations of rural area of the Upper Gorenjska region covers the development of equestrian tourism as a tourism product. The underlying purpose of the project called »Equestrian trails of the Upper Gorenjska region« lies in fostering the development of a sports-recreational activity closely intertwined with the development of a comprehensive tourism offer of rural area. The project involves the setting up of a shared equestrian infrastructure that will deliver successful marketing to individual service providers, thus stimulating them for further development. The first step of horse trail planning should involve determining the needs as regards holiday-making, recreation and leisure, evaluating the landscape in terms of existing tourism and recreational activities, identifying the areas to qualify as acceptable for such tourism and designing an optimal spatial arrangement by observing certain specific requirements. The network of horse trails could upgrade and enrich the existing tourism offer and provide new development potentials of this rural area to be exploited insofar as the project concept is properly devised, organisation and management are efficiently undertaken, spatial and environmental requirements are respected and close cooperation between the involved actors and various activities is ensured. The present thesis provides a brief overview of certain theoretical bases of recreation planning in rural space, depicts practical experience gained through management of the project »Equestrian trails of the Upper Gorenjska region« and identifies the guidelines for an efficient implementation of similar projects in the future.

ZAHVALA

Za pomoč pri nastajanju magistrskega dela se zahvaljujem mentorju red. prof. dr. Andreju Černetu, ter članoma komisije red. prof. dr. Andreju Pogačniku in izr. prof. dr. Borisu Leskovcu. Hvala tudi vsem, ki so sodelovali pri projektu “Konjeniške poti Zgornje Gorenjske” in mi omogočili prijetno delovno in raziskovalno vzdušje.

Predvsem pa se zahvaljujem svojim staršema, ki sta mi skozi vsa leta študija stala ob strani.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	str. 1
1.1	TEMELJNA IZHODIŠČA	str. 2
1.2	NAMEN IN CILJI MAGISTERSKEGA DELA TER OSNOVNA TEZA	str. 5
1.3	STRUKTURA MAGISTRSKEGA DELA IN PREDSTAVITEV METOD RAZISKOVANJA	str. 6
2	TEORETIČNA IN PRAKTIČNA IZHODIŠČA S PRISTOPI K PLANIRANJU KONJENIŠKIH POTI V SLOVENSKEM PODEŽELSKEM PROSTORU	str. 7
2.1	OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	str. 7
2.2	PLANIRANJE REKREACIJE V SLOVENSKEM PODEŽELSKEM PROSTORU S Poudarkom NA KONJENIŠTVU	str. 9
2.2.1	Izhodišča in naloge planiranja rekreacije na podeželju	str. 9
2.2.2	Pogoji in smernice za urejanje konjenskih poti	str. 12
2.3	KRATKA ZGODOVINA RAZVOJA KONJENIŠKIH POTI IN PRIMERI PRISTOPOV K PLANIRANJU KONJENIŠKIH POTI V SLOVENIJI	str. 13
2.4	SKLEPNE UGOTOVITVE	str. 16
3	PROJEKT KONJENIŠKIH POTI ZGORNJE GORENJSKE	str. 18
3.1	METODOLOŠKI PRISTOP K IZVEDBI PROJEKTA	str. 18
3.2	SITUACIJSKA ANALIZA ZGORNJE GORENJSKE VEZANE NA ZASNOVO MREŽE KONJENIŠKIH POTI	str. 23
3.2.1	Analiza turistično rekreacijskega povpraševanja	str. 23
3.2.1.1	Primerjalna analiza turistične ponudbe Zgornje Gorenjske	str. 24

3.2.1.2	Rekreacijske navade lokalnega prebivalstva	str.	25
3.2.1.3	Segmentacija trga	str.	29
3.2.2	Analiza območja z vidika primernosti za konjenišтво	str.	31
3.2.2.1	Pokrajinske sestavine Zgornje Gorenjske in njihova primernost za konjenišтво	str.	32
3.2.2.2	Situacijska analiza na področju konjenišтва in rekreacijska infrastruktura za potrebe konjenišтва	str.	37
3.3	SWOT ANALIZA OBMOČJA	str.	48
3.4	PREDLOG ZASNOVE KONJENIŠKIH POTI ZGORNJE GORENJSKE	str.	50
3.4.1	Izhodišča za načrtovanje konjeniških poti Zgornje Gorenjske	str.	50
3.4.2	Osnovna zakonska izhodišča – pravni okvir	str.	53
3.4.3	Kategorizacija konjeniških poti	str.	54
3.4.4	Zasnova konjeniških poti Zgornje Gorenjske	str.	55
3.5	PREDHODNO VREDNOTENJE PROJEKTA	str.	70
4	SKLEPNE UGOTOVITVE IN ZAKLJUČKI	str.	74
4.1	KLJUČNI KORAKI PRI OBLIKOVANJU TURISTIČNEGA PRODUKTA KONJENIŠTVA	str.	75
4.2	POVZETEK KLJUČNIH SMERNIC ZA KONJENIŠKE POTI	str.	78
4.2.1	Kriteriji za izbiro konjeniških poti	str.	78
4.2.2	Oskrba in vzdrževanje konjeniških poti	str.	79
4.2.3	Zmanjšanje konfliktov med posameznimi interesnimi skupinami v podeželskem prostoru	str.	79
4.2.4	Pravila okolju prijaznega jahanja in kodeks konjenikov	str.	81
4.2.5	Usmerjevalna signalizacija	str.	82
4.2.6	Priprava karte	str.	82
5	POVZETEK	str.	84

6	SUMMARY	str. 86
7	SEZNAM IZBRANE RELEVANTNE LITERATURE IN VIROV	str. 88
5.	PRILOGE	str. 90

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Gibanje števila turistov za obdobje 2001-2006

Preglednica 2: Gibanje števila stalnih ležišč za obdobje 2001-2006

Preglednica 3: Gibanje števila nočitev za obdobje 2001-2006

Preglednica 4: Gibanje števila nočitev za obdobje 2001-2006

Preglednica 5: Segmentacija trga

Preglednica 6: Družinske kmetije po številu konj po posameznih občinah Zgornje Gorenjske

Preglednica 7: Število konj po kmetijskih gospodarstvih v Sloveniji, 2000 in 2003

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Gibanje števila turistov na Zg. Gorenjskem za obdobje 2001-2006

Grafikon 2: Gibanje števila nočitev na Zg. Gorenjskem za obdobje 1999-2006

Grafikon 3: Vzdolžni profil konjenskih poti Selski most – Krnica

Grafikon 4: Vzdolžni profil konjenskih poti Poključka luknja – ranč Mrcina

Grafikon 5: Vzdolžni profil konjenskih poti Rateče - Železnica

KAZALO KART

Karta 1: Raba tal

Karta 2: Zavarovana območja – Natura 2000

Karta 3: Zavarovana območja

Karta 4: Infrastruktura – promet

Karta 5: Obstoječe omrežje turistično rekreativne in spremljajoče ponudbe – letna karta

Karta 6: Obstoječe omrežje turistično rekreativne in spremljajoče ponudbe – zimska karta

Karta 7: Zasnova konjeniških poti

Karta 8: Konjeniške poti Zgornje Gorenjske

1 UVOD

Jahanje in različna druženja na konjih postajajo v Sloveniji vse bolj priljubljene oblike rekreacije in preživljanja prostega časa. Konj postaja tudi vse bolj cenjen in okolju prijazen sooblikovalec turističnih storitev, saj sta z njim povezana tako tradicija in kulturna dediščina na podeželju kot tudi v elitnih družbah, športu in bojevanju. Konjenišтво bogati in dviga kakovost turistične ponudbe, je simbol lepote, energije, spretnosti in ljudem predstavlja večni izziv za dokazovanje.

Slovenija je dežela lipicancev, kobilarna Lipica pa je največji konjeniški center lipicancev. Poleg tega pri nas delujejo tudi številni konjeniški klubi in turistične kmetije, ki sicer nudijo pestro izbiro konjeniških prireditev in aktivnosti, vendar delujejo večinoma na neprofesionalni ravni, zato je tudi trženje ponudbe jahanja v Sloveniji šele v zametkih. Ena od prioritenih nalog na tem področju je torej povezovanje posameznih nosilcev v celovito turistično ponudbo.

Ponudba jahanja se pri posameznikih osredotoča predvsem na tečaje oz. šolo jahanja, ogleda in terensko jahanje z vodnikom, programe za otroke, odrasle in družine, konjeniške igre in tekmovanja, viteške prireditve, dresuro konj in izposajo opreme. Nekateri posamezni ponudniki pa obiskovalce popeljejo s kočijo ali sanmi s konjsko vprego.

Poleg kobilarne Lipica imamo v Sloveniji tudi nekaj večjih ponudnikov¹ jahalnih aktivnosti: Ranč Kaja in Grom, Konjeniški center Burger, Ranč Mrcina, Pristava Lepena in številni drugi. Omenim lahko tudi nekatere večje konjeniške klube, npr. KK Novo mesto, KK Gotovlje in kmetije kot Kmetija Žonta, Kmetije Medljan...

Anketa, ki sem jo opravila je pokazala, da je v Sloveniji bil eden prvih večjih projektov konjeniških poti projekt Razvojnega centra Litija. Nekako istočasno pa so se tudi na ostalih

---

¹ Med večje ponudnike štejemo tiste, ki imajo na razpolago več kot deset konj, ustrezno infrastrukturo in pestro dodatno ponudbo.

območjih (Zgornja Gorenjska, Prekmurje in Prlekija...) začele pojavljati pobude lokalnih konjenikov za oblikovanje konjeniških poti.

Glede na to, da je Slovenija zanimiva dežela s privlačnimi tereni in potmi za terensko jahanje, lahko pričakujemo nadaljnji razvoj konjeništv kot rekreacijske in turistične panoge in s tem posledično še več tovrstnih projektov. V pripravi so konjeniške poti slovenske Istre, razvijajo se konjeniške poti ob slovensko – hrvaški meji, večina razvojnih strategij podeželja pa ima med prioritetskimi izvedbenimi aktivnostmi na področju turizma opredeljene tudi konjeniške poti. Ker pa je jahanje v naravi specifična disciplina, se tudi pri planiranju konjeniških poti pojavljajo drugačne zahteve in problemi, kot pri planiranju drugih rekreacijskih ali tematskih poti. Zato je nujno potrebno čimprej opredeliti normative in prostorske pogoje za jahanje ter smernice za čim bolj učinkovito izvajanje takih projektov v bodoče.

1.1 TEMELJNA IZHODIŠČA

Jahanje v naravi se precej razlikuje od jahanja v maneži ali drugih zaprtih prostorih, saj se večina konj na terenu vede drugače kot v jahalnici. Konji so veliko bolj živahni in se hitreje prestrašijo, zato je priporočljivo jahanje v skupini, saj so konji tako veliko bolj mirni in lažje vodljivi. Poleg tega so tudi zahteve jahačev različne, nekateri uživajo v počasni ježi, da lahko opazujejo lepote narave, drugi so bolj hitri in radi jezdijo dolge proge (treking jahanje). Še posebno pri taki obliki jahanja potrebujejo jahači čim več uporabnih informacij: o poteh, izposojah konj, oskrbi ter privezih za konje in o tem, kje bo konj prečkal vodo, kje so lepe poti brez asfalta, kje vzponi in razgledi.

Hitrost jahanja (povprečna hitrost je 200 - 250 m/min; Jeršič 1999) je poleg fizične pripravljenosti, moči in vzdržljivosti konja ter znanja in izkušenj jezdeca odvisna tudi od vrste terena. Konj se bo manj utrudil na mehkem, gladkem terenu kot na trdem in težavnem. Tudi galopiranje po rahlem pesku je za konja zelo utrujajoče, zato se je potrebno kolikor se le da izogibati makadamskim cestam. Te ceste niso prožne, zato uničujejo konjske noge. Mnogo jahačev pa jaha tudi po glavnih cestah in s tem postanejo prometni udeleženci.

Za jahanje v naravi so naravne in deloma tudi kulturne pokrajinske prvine temeljnega pomena. To pomeni, da so lokacije za konjeniške poti v prvi vrsti odvisne od pokrajinske primernosti oziroma uporabnosti za to obliko rekreacije (npr. reliefnih razmer – naklon, vrsta terena, zavarovana območja) in doživljajske zmožnosti (s konjskega hrbta so vidni tudi tisti krajinski motivi, ki jih je drugače težko najti in opaziti).

Naravne prvine so za jahanje v naravi predpogoj, toda hkrati ima ta na videz neškodljiva oblika rekreacije, za katero ni potrebna pomembnejša infrastruktura, velik vpliv na prostor. V podeželskem prostoru z relativno majhnim in redkim jahalnim prometom se za jahanje ponavadi uporabljajo gozdne poti ali poti namenjene kmetijstvu. Ker se te poti poleg svoje prvotne funkcije (kmetijska in gozdarska raba) uporabljajo tudi za ostale oblike rekreacije (pohodništvo, kolesarjenje, pozimi ponekod tudi tek na smučeh ali sankanje), prihaja do prostorskih navzkrižij (sočasna raba in s tem povezani konflikti). Poleg tega lahko jahanje ob množičnem izvajanju, zlasti v ekološko občutljivih območjih (parki, Natura 2000, lovska območja) povzroči neželeno obremenjevanje prostora in ekosistemov.

Z vidika urejanja prostora so posebej pomembni naslednji obremenilni učinki jahanja na pokrajino:

- prizadetost pokrajinskega izgleda zaradi različnih posegov, ki vplivajo na pokrajinsko doživljajski potencial (npr. izgradnja nove infrastrukture za namene jahanja, parkirišč za prikolice s konji, privezov in usmerjevalne signalizacije)
- preprečevanje dostopa in uporabe ostalim uporabnikom prostora (kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo, ostale rekreacijske rabe)
- obremenjevanje prostora in ekosistemov

Na osnovi teh ugotovitev mora biti prostorsko planiranje konjeniških poti usmerjeno v:

- varovanje oziroma ohranjanje naravnega rekreacijskega potenciala
- oblikovanje namenske rabe, v kateri so upoštevane tudi zahteve ostalih uporabnikov prostora
- preprečevanje nezaželenih učinkov jahanja na pokrajino in okolje

Za doseg te ciljev je zato potrebno zagotoviti:

- delitev in usklajevanje posameznih funkcij znotraj obravnavanega območja: mreža konjeniških poti mora biti zasnovana vsaj območno, saj se tako racionalneje uporablja naravni potencial, hkrati pa se tudi razbremenijo posamezni občinski proračuni
- opredelitev primernih območij: izdvajajo se tista območja, ki zaradi visoke stopnje primernosti za jahanje v naravi (glede na izbrane kriterije) in/ali prostorske omejenosti predstavljajo pomemben potencial
- koncept oziroma strategijo razvoja konjeniških poti: opredelijo se prostorski interesi območja z namenom, da se integrirajo interesi in pogoji razvoja konjeništv z drugimi funkcijami prostora
- presojo o vplivu na okolje: opredelijo se pozitivni in negativni vidiki konjeništv na okolje

Ob upoštevanju vsega zgoraj omenjenega, pa se lahko z ureditvijo konjeniških poti nadgradi in popestri obstoječa turistična ponudba ter s tem podeželskemu prostoru omogočijo nove razvojne možnosti. Nemško konjeniško združenje je v letu 2005 izvedlo analizo o pomenu jahanja v današnji družbi in o konju kot ekonomskem faktorju (Wirtschaftsfaktor »Pferd in Deutschland« 2005). Izsledki so sledeči:

- 3 do 4 konji zagotavljajo 1 delovno mesto. Po tem podatku v Nemčiji 300.000 ljudi posredno ali neposredno živi na račun konj oziroma konjeniškega športa. Od tega 7.000 – 10.000 prek tečajev jahanja ali izobraževanja jezdecev. Ti podatki so podkrepljeni tudi s podobnimi študijami v Švici, Angliji in na Nizozemskem.
- več kot 3.000 podjetij v Nemčiji ima posredno ali neposredno konja za glavni predmet poslovanja.
- za krmo 1.000.000 konj, kolikor jih je v Nemčiji, na leto porabijo 1.6 mil. ton krme in 1.8 mil. ton sena.

- 2.6 milijard evrov letno namenijo jezdecem, vozniki, voltažerji² in rejci tekočim stroškom v konjeniškem športu in oskrbi konj. Po oceni celotni promet dosega več kot 5 milijard evrov.

Po podatkih te analize naj bi bila oskrba konj v mestih 1.5 do 3 krat dražja od oskrbe na podeželju. Ker večina Nemcev živi v mestih, se zaradi dražje oskrbe v bližini svojega bivališča raje odločijo za vožnjo do ponudnikov oskrbe konja na podeželju. Pogoj za uspešno oskrbo konj v sklopu kmetije ni povpraševanje lokalnega trga, temveč znanje lastnika kmetije o pravilni oskrbi konja ter zanimanje za to dejavnost. Poleg tega mora imeti tudi sposobnost za delo z ljudmi.

V prihodkih kmetije pa zaslužek ne predstavlja samo oskrba konj, ampak tudi izraba domačih kmetijskih pridelkov, kot so oves, seno in stelja, pa tudi uporaba in predelava konjskega gnoja sta pomembna.

1.2 NAMEN IN CILJI MAGISTRSKEGA DELA TER OSNOVNA TEZA

Namen magistrskega dela je vsebinsko in empirično preučiti in analizirati zasnovo in izvedbo projekta »Konjeniške poti Zgornje Gorenjske«, izvesti primerjavo med praktičnimi dognanji in splošno uveljavljenimi teoretičnimi izhodišči prostorskega planiranja te vrste rekreacije, oceniti odmike od njih in utemeljiti razloge za nastajanje le-teh. Na osnovi teh ugotovitev bodo predlagane rešitve in izboljšave, ki bodo olajšale izvajanje podobnih projektov in razvoja konjeniškega športa v prihodnje.

Splošni cilj magistrskega dela je torej priprava smernic za čim bolj učinkovito izvajanje projektov z enako tematiko. Za uresničitev tega cilja bodo na podlagi teoretičnih izhodišč s področja planiranja rekreacije v prostoru (s poudarkom na jahanju v naravi), podobnih primerov iz Slovenije in tujine in osebnih izkušenj pri organiziranju, vodenju in izvajanju projekta poskušali biti udeleženi naslednji specifični cilji:

---

² Voltažiranje je akrobacija na konju

- opredeliti ciljno skupino uporabnikov
- opredeliti kriterije za izbiro konjeniških poti
- predstaviti možnosti vzdrževanja konjeniških poti
- predstaviti načine za reševanje konfliktov med posameznimi interesnimi skupinami v prostoru (kmetje, gozdarji, lovci, konjeniki in ostalimi rekreativnimi rabami)
- predstaviti pravila okolju prijaznega jahanja
- predstaviti aktivnosti za pripravo karte in usmerjevalne signalizacije

V skladu z namenom magistrskega dela je **temeljna teza** naslednja: Mreža konjeniških poti lahko ob pravilni projektni zasnovi, organizaciji in vodenju, upoštevanju prostorskih in okoljskih zahtev ter tesnem sodelovanju med posameznimi akterji in posameznimi panogami nadgradi in popestri obstoječo turistično ponudbo ter omogoči nove razvojne možnosti podeželskega prostora.

V magistrskem delu ne bodo obravnavani vsi vidiki planiranja konjeniških poti, ampak le tisti del, ki se nanaša na dejavnosti v odprti pokrajini, torej na terensko (treking) jahanje.

1.3 STRUKTURA MAGISTRSKEGA DELA IN PREDSTAVITEV METOD RAZISKOVANJA

Magistrsko delo je sestavljeno iz uvodnega (1) in treh vsebinskih sklopov (2,3,4)

1. Prvi vsebinski sklop temelji predvsem na preučevanju teoretičnih podlag in spoznanj s področja planiranja rekreacije v prostoru. Pri tem proučevanju so bile uporabljene metode deskripcije, komparacije in kompilacije. Uporabljena je bila predvsem opisna metoda znanstveno raziskovalnega dela, katere glavne značilnosti so preučevanje pojavov s pomočjo opazovanja, opisovanja, primerjanja, analiziranja ter sklepanja o nadaljnjem razvoju. Glede na razpoložljivo literaturo s področja planiranja rekreacije (s poudarkom na konjeništvu) v prostoru so v prvem delu na kratko predstavljena teoretična izhodišča.

2. V drugem empiričnem delu raziskave je uporabljen analitični pristop na podlagi podatkov pridobljenih v sklopu izvajanja projekta. Opredeljene in predstavljene so posamezne faze pri

organiziranju in izvajanju projekta »Konjeniške poti Zgornje Gorenjske« in njihova primerjava s splošno uveljavljenimi izhodišči prostorskega planiranja rekreacije. V sklopu predhodnega vrednotenja gre za poskus interpretacije teoretičnih podlag v razmerju do stanja pri izvajanju projekta in predstavitve z vidika prednosti in pomanjkljivosti.

3. V tretjem, sklepnem delu magistrskega dela, sem s pomočjo sinteze in indukcije predstavila možne rešitve oziroma predloge za učinkovitejše organiziranje in uspešnejše izvajanje podobnih projektov v prihodnje.

2 TEORETIČNA IN PRAKTIČNA IZHODIŠČA S PRISTOPI K PLANIRANJU KONJENIŠKIH POTI V SLOVENSKEM PODEŽELSKEM PROSTORU

2.1 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

Šport, rekreacija in turizem so med seboj zelo povezane dejavnosti, vendar vsaka pomeni nekaj drugega, njihovo skupno osnovo pa predstavlja **prosti čas**.

Prosti čas je tisti del časa, ki ostaja po času za delo in redno izobraževanje ter za osnovne človekove funkcije, kot so spanje, prehranjevanje in higiena. Vendar pa prehoda med delom in nujnimi življenjskimi opravili pri številnih ljudeh ni mogoče tako ostro ločiti. V prostem času se ljudje ukvarjajo s številnimi dejavnostmi, ki jih ni možno natančno uvrstiti niti v prosti čas niti v delo (Jeršič, 1999). Leskovec prosti čas opredeljuje kot enakovredno sestavino človekovega bivanja in dejavnosti, torej kot del človekove bivanjske in ustvarjalne razsežnosti. Delo in prosti čas se povezujeta, tako da prosti čas dopolnjuje delo, ga bogati ter daje razsežnosti za širše človekovo kultiviranje in ustvarjanje, ne samo za sprostitev in rekreacijo (Leskovec, 1996). V geografskem proučevanju pa bi prosti čas lahko omejili na pojem, ki obsega samo tisti prosti čas, ki ga namenjamo za »priljubljene« dejavnosti. Te pa so po raziskavah le dejavnosti rekreacijske in razvedrilne narave ter tiste, ki zadovoljujejo osebne interese posameznika, ki jih ta doživlja kot »prostočasne« (Jeršič, 1999).

Šport je delovanje, ki ga človek goji v prostem času zato, da se odpočije, razvedri in hkrati z odvečno energijo še bolj izrazi svoje sposobnosti. Deli se na vrhunski, kakovostni šport, športno rekreacijo in športno vzgojo (Leskovec, 1996).

Rekreacija je pojem, ki vključuje šport, turizem, zabavo, razne konjičke itd. Rekreacija je duhovna in fizična aktivnost v prostem času, ki jo ljudje gojijo ali v pretežno naravnem ali modificiranem naravnem okolju npr. v parkih ali v povsem umetnem okolju npr. na stadionih (Pogačnik, 1992). Je integralen proces osebnostnega razvoja in obnove delovne moči posameznika z zavestnim oblikovanjem prostega časa, pri katerem igrajo poleg dejavnosti v domačem stanovanju ali drugih zaprtih prostorih (indoor recreation) pomembno vlogo dejavnosti zunaj doma v zato primernih geografskih območjih (outdoor recreation). Na splošno pomeni rekreacija obnavljanje psihičnih in fizičnih moči ljudi, ki so ogrožene ali izrabljene zaradi enostranskih obremenitev. Gre torej za dejavnosti, s katerimi se ukvarjamo zaradi sprostitve in zdravja, pa naj bo z uravnovešanjem med delom in počitkom (posedanje, ležanje), s spremembo okolja, ki vpliva na doživljanje in duševno razpoloženje ter za dejavnosti, s katerimi krepimo telesne moči (s športom). Poleg tega lahko telesne in duševne moči obnavljamo tudi z dražilnimi vplivi nekaterih naravnih sredstev, na primer z vodo in podnebjem. Po mnenju številnih avtorjev je lahko rekreacija vsaka dejavnost, ki omogoča kompenzacijo (Jeršič, 1999). Pri športni rekreaciji ne gre toliko za izobraževanje in vzgojo, pa tudi ne za dejavnosti, ki so značilne za vrhunski šport; gre za tiste dejavnosti, ki se jim človek posveča v prostem času in prostovoljno z namenom, da se sprosti, razvedri ter obnovi svoje delovne sposobnosti.

Turizem je dejavnost, ki se ukvarja z zadovoljevanjem potreb turistov in nudenjem uslug turistom. Je tudi preživljanje prostega časa, ki je povezan s krajšim ali daljšim bivanjem izven domačega kraja in ponavadi traja najmanj štiriindvajset ur (izletniški turizem traja 1 dan ali manj). Turizem je masovni družbeni pojav, ki pušča sledi v prostoru, v katerem se pojavlja, v številnih dejavnostih, ki sodelujejo pri razvoju turizma in na ljudeh. Turizem vpliva na razvoj krajev, območij, držav, posameznih dejavnosti, na okolje, na ohranjanje naravne in kulturne dediščine, ter na življenje domačinov. Ob nenačrtovanem in nekontroliranem razvoju pa se lahko spremeni tudi v svoje nasprotje. Posledice razvoja turizma so lahko tudi moteče oz. negativne.

V določenih značilnostih so šport, rekreacija in turizem medsebojno povezani, razlika je le v dolžini trajanja, kraju, značilnostih, motivaciji in percepciji ljudi. V zadnjih letih se je razvila meja med rekreacijo in turizmom predvsem zaradi ekonomskih in socialnih sprememb, ki se pojavljajo v družbi. Podeželje je območje, v katerem se odvija veliko vrst aktivnosti v prostem času, zato niti ni tako pomembno ali so te dejavnosti rekreacijskega ali turističnega značaja, saj praksa kaže, da se turisti ukvarjajo tako z rekreacijo kot s specifičnimi turističnimi aktivnostmi.

Vendar pa v miselnosti ljudi še vedno obstaja razlika med rekreacijo in turizmom. Rekreacija je bila vedno zamišljena kot oblika socialnega druženja in politika jo je tako tudi obravnavala, medtem ko je bil turizem vedno mišljen kot stimulacija ekonomskega razvoja. Ti tradicionalni pogledi so se precej spremenili, saj je preživljanje prostega časa na podeželju postalo bolj raznoliko – od poldnevniških obiskov raznih turističnih znamenitosti na podeželju do preživljanja celotnega dopusta, ki je rekreacijsko obarvan. Torej ni smotno iskati razlike med rekreacijo in turizmom, ampak skupne točke za boljši razvoj. Šport, rekreacija in turizem je torej potrebno glede na krajevne možnosti in posebnosti združevati in skupno načrtovati. Žal se v Sloveniji vse tri dejavnosti še vedno v glavnem razvijajo ločeno ena od druge.

2.2 PLANIRANJE REKREACIJE V SLOVENSKEM PODEŽELSKEM PROSTORU S POUDARKOM NA KONJENIŠTVU

Prostorsko planiranje in urbanistično načrtovanje športa in rekreacije je metodološko in strokovno zahtevno. V nadaljevanju bodo na kratko predstavljena nekatera teoretična izhodišča.

2.2.1 IZHODIŠČA IN NALOGE PLANIRANJA REKREACIJE NA PODEŽELJU

Za prostorsko planiranje so pomembne predvsem tiste oblike rekreacije, ki potrebujejo večji prostor in s katerimi se ukvarjamo v odprti pokrajini, to je v nepozidanih območjih zunaj naselij. Take oblike rekreacije poenostavljeno imenujemo rekreacija na prostem. Značilno za ta del rekreacije je, da ima pri njenem izvajanju pomembno vlogo doživljanje narave in

pokrajine in da imajo njene mnoge dejavnosti športni ali vsaj telesno aktivni pomen (Jeršič, 1999).

Rekreacijske dejavnosti na prostem so vezane na specifične in prostorsko omejene naravne in kulturne pokrajinske potenciale. Rekreacijska raba je pomembna funkcija prostora in jo je potrebno upoštevati kot enakovredno obliko namenske rabe prostora. Tudi rekreacijska raba povzroča obremenjevanje prostora in okolja, zato jo je potrebno razvijati ob spoštovanju pogojev ekološko naravne rabe prostora.

Tako kot na vseh drugih področjih urejanja prostora je tudi tu najprej potrebno inventarizirati in ovrednotiti rekreacijsko primernost (potencial) prostora po vrsti kriterijev. Pri tem se zlasti upoštevajo naravni pogoji ter že obstoječe dejavnosti v prostoru in na tej podlagi določijo rekreacijske funkcije prostora. Pri planiranju konjeniških poti so pomembni predvsem reliefne razmere (naklon, vrsta terena, zavarovana območja) ter ostale dejavnosti v prostoru (kmetijska, gozdarska in ostala rekreacijska raba).

Za potrebe rekreacije na prostem je potrebno prostor opremiti oz. modificirati do tiste mere, da omogoča določeno rekreacijsko dejavnost. Pomembne so tudi označbe poti in lokacij, informacijski panoji, mreža oskrbovalnih, obveščevalnih in reševalnih in točk. (Pogačnik, 1996). Konjeniške poti brez dodatne ponudbe ob poti ne morejo zaživeti (oskrba konjev in jezdecev).

Po Jeršiču (1999) je prostorsko planiranje rekreacije usmerjeno v:

- varovanje oziroma ohranjanje naravnega in kulturnega rekreacijskega potenciala
- oblikovanje namenske rabe, v kateri so upoštevane tudi prostorske potrebe rekreacije
- preprečevanje nezaželenih učinkov rekreacije na pokrajino in okolje

Pred samim planiranjem rekreacije v podeželskem prostoru je potrebno prostor temeljito proučiti in ovrednotiti. Vrednotenje poteka v dveh stopnjah (Jeršič, 1999):

- **rekreacijsko povpraševanje v prostoru**, pri katerem se skuša ugotoviti rekreacijske dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo obiskovalci, njihova intenziteta in pogostost izvajanja, prostorska usmerjenost in teritorialna razporeditev rekreacijskih migracij.
- **vrednotenje rekreacijske primernosti**, ki je namenjeno izločanju prednostnih območij oz. površin za rekreacijsko rabo. Ker je prostorsko planiranje navezano na realen prostor, so za vrednotenje pomembna merila, s katerimi analiziramo pokrajinsko in infrastrukturno primernost.

Primernost območja za rekreacijo je odvisna od različnih faktorjev. Med najpomembnejše sodijo:

- pogoji okolja oziroma razmere v okolju: Predpogoj in podlaga za vrednotenje v okviru rekreacijskega planiranja je podrobno kartiranje neprimernih con, ki jih z vrednotenjem izločimo. Terensko jahanje je lahko onemogočeno in ovirano na preveč strmih predelih, območjih zemeljskih plazov, erozijskih žarišč, zavarovanih območjih...
- doživljajski potencial: Pri vrednotenju, ki je namenjeno rekreacijskemu planiranju je potrebno določiti tista območja, v katerih krajinski izgled vzpodbuja pri večini obiskovalcev pozitivna doživetja. Za konjenišvo so najbolj pogosti elementi, enkratnost in pestrost pokrajine ter njenih sestavin, lepota, naravnost in razglednost.
- uporabna primernost območja: Predpogoji za izvajanje številnih dejavnosti so krajinski faktorji. Da jih lahko ovrednotimo, moramo najprej ugotoviti, katere krajinske poteze so primerne za posamezno rekreacijsko dejavnost. Vrednotenje dejavnostne primernosti za posamezne aktivnosti poteka v dveh fazah – v prvi fazi se izločijo neprimerna območja, v drugem delu pa se določi območje za posamezne vrste rekreacije, pri čemer morajo biti rekreacijske dejavnosti definirane z ustreznimi merili.
- dosegljivost: Rekreacijska primernost nekega območja zavisi tudi od njegove lege/oddaljenosti od naselitvenih območij ali pomembnejših turističnih središč. Kvaliteto prometne lege lahko vrednotimo s pomočjo dosegljivosti in sicer s pomočjo merjenja razdalje in potovalnega časa.
- infrastrukturna opremljenost: Za izvajanje mnogih rekreacijskih dejavnosti na prostem so poleg pokrajinskih pomembni tudi določeni infrastrukturni objekti in naprave. Pri

celovitem vrednotenju primernosti moramo zato upoštevati tudi pomembne objekte, ki neposredno ali posredno služijo rekreaciji. Konjeniki so močno vezani na lokacije konjeniških centrov, ki so ustrezno opremljeni in ponujajo nastanitev in oskrbo konj.

Rezultate posameznih faz vrednotenja, v katerih smo upoštevali posamezne faktorje (doživljajsko zmožnost, dejavnostno uporabnost, dosegljivost in opremljenost) moramo združiti v skupno vrednost. Končni rezultat je prostorska razmejitev vrednotenega območja v več primernostnih stopenj. Po Jeršiču (1999) so to tri stopnje:

- dobra primernost (zelo primerno)
- srednja primernost (primerno)
- majhna primernost (manj primerno)

Neprimernih območij ne prikazujemo.

2.2.2 POGOJI IN SMERNICE ZA UREJANJE KONJENIŠKIH POTI³

Generalne smernice:

Pri načrtovanju jahalnih poti se je treba prilagoditi pokrajinskim danostim, pri čemer so pomembne predvsem zahteve po:

- upoštevanju kmetijskih, gozdarskih in lovskih interesov
- ločitvi jahalnih poti od poti za sprehode, kolesarjenje in planinstvo
- umiku jahalnih poti iz okolice ekološko pomembnih in občutljivih območij
- souporabi kmetijskih poti tudi za jahanje (dogovor med lastniki zemljišč in konjeniki)

Prostorski pogoji in urejanje:

- poti, namenjene jahanju, naj se izognejo neugodnim tlem, kot so npr. dolgi strmi odseki ali vlažna pa tudi gruščnata tla. Obloga poti naj bo mehka in čim manj prašna.

---

³ Povzeto in prirejeno po Jeršič M., 1999: Prostorsko planiranje rekreacije na prostem, MOP, Ljubljana

- profil poti 2,5 do 3,0 m širine omogoča ne samo neovirano srečevanje in jahanje eden ob drugim, temveč tudi strojno vzdrževanje: Najmanjša širina poti znaša 1 m.
- za konje strupene rastline ob robovih poti je treba odstraniti
- široke, rahlo vzpenjajoče, do 1 km dolge poti z mehko, kar se da enakomerno površino tal, se lahko izmenjujejo z bolj ozkimi odseki nepravilnega poteka. Vključene naj bodo posamezne naravne ovire, ki jih je mogoče tudi obiti. Kratke strmine in odseki poti različnih značilnosti povečajo privlačnost proge. Vzpon/naklon (5-8%, max.15 %) in vrsta obloge tal bi se morali kombinirati.
- dolžina jezdne poti (odvisno od dostopa) naj bi bila za eno uro jahanja najmanj 10 do 12 km, za dvourni jahanje pa 20 do 25 km. Ta norma upošteva povprečni tempo jahanja 200 do 250 m na minuto
- če potekajo poti za jahanje vzporedno s pešpotmi, morajo biti razločno ločene, da ne pride do uporabe pešpoti s strani jezdecev ter s tem pogojenih poškodb. Pomembno je da so križišča med gozdnimi cestami, pešpotmi in jezdni potmi pregledno oblikovana (očiščeno mladje) in s tem varna pred nesrečami.
- jahalne poti naj bodo označene s tablo s simbolom jezdeca in po potrebi z usmeritveno puščico.

Normativni pogoji:

- 462 m²/jahača (Jeršič, 1999)
- 500-1000m²/jahača (Pogačnik, 1999)
- 40 m¹/jahača/dan (Leskovec, 1978)

2.3 KRATKA ZGODOVINA RAZVOJA KONJENIŠKIH POTI IN PRIMERI PRISTOPOV K PLANIRANJU KONJENIŠKIH POTI V SLOVENIJI

Konj je dolgo časa imel in ima ponekod še vedno pomembno vlogo v transportu, bodisi kot jahalna žival ali za vleko kočij, poštne kočij, vozov, tramvajev in drugih prevoznih sredstev. V osemnajstem stoletju se je začelo uveljavljati prevoznništvo s konji (furmanstvo), posledica katerega so ceste zgrajene po načrtih. Ob teh furmanskih poteh se je začelo razvijati svojevrstno življenje, nastajali so trgi, gradili so velike hiše, gostilne, prenočišča, prostorne hleve z napušči za furmanske vozove, kovačnice, kolarnice, napajališča in prepregališča v

bližini klancev. S prometom so v tistih časih veliko zaslužili in kar znaten odstotek ljudi se je z njim preživljal. Železnica pa je v drugi polovici devetnajstega stoletja uničila furmanstvo in življenje na cestah.

Nekdanje furmanske poti so na nek način predhodnice konjeniških poti. Namen obojih je povezati med seboj razdrobljene ponudnike storitev in poskrbeti, da uporabnik poti ob poti dobi vse, kar potrebuje za zadovoljitev tako svojih kot potreb konja. Razlika je le v tem, da so bile furmanske poti namenjene predvsem trgovanju, konjeniške pa predvsem športu, rekreaciji in turizmu.

Ker postaja jahanje v Sloveniji vse bolj priljubljena oblike rekreacije in preživljanja prostega časa, ni presenetljivo, da so se na posameznih območjih pojavile tudi pobude za ureditev konjeniških poti. Enega od prvih območnih projektov ureditve konjeniških poti je vodil Center za razvoj Litija (Tatjana Granatini) v sodelovanju s predsednikom Konjeniške treking zveze Slovenije Sandijem Gombačem. Malo kasneje so se tudi na ostalih območjih (Zgornja Gorenjska, Slovenska Istra, Prekmurje in Prlekija, Dolenjska in Bela krajina) začele pojavljati pobude lokalnih konjenikov za ureditev takih poti.

Z namenom, da bi ugotovila, kakšen je bil pristop k oblikovanju obstoječih konjeniških poti v Sloveniji, je bila izvedena anketa med institucijami, ki so te projekte vodile. V nadaljevanju na kratko povzemam posamezne projekte.

Konjeniške poti Posavskega hribovja

Center za razvoj Litija je v letu 2000 na podlagi »Zasavskega zakona⁴« začel z oblikovanjem treh celostnih turističnih produktov – kolesarskih, konjeniških in pohodniških poti.

Cilj je bil oblikovati turistično zanimive produkte na v turističnem pogledu izrazito nerazvitem območju, povečati prepoznavnost območja ter spodbuditi razvoj novih dejavnosti.

---

4 Zakon o postopnem zapiranju rudnika Trbovlje – Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije. Ta zakon je v obdobju 2000 – 2004 predvidel sredstva v vrednosti 4.9 milijarde SIT za zapiranje rudnika Trbovlje – Hrastnik in razvojno prestrukturiranje regije zaradi posledic opuščanja energetske dejavnosti v regiji.

Projekt konjeniških poti so pripravili skupaj z lokalnimi konjenicami⁵, sodeloval pa je tudi predsednik treking konjeniške zveze Slovenije Sandi Gombač. Kot rezultat prve faze projekta je bila trasirana 255 km dolga krožna pot, ki potega po občinah Dol pri Ljubljani, Moravče, Litija, Šmartno ob Litiji, Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Radeče, deloma pa tudi po občini Ivančna Gorica, Laško in Mestni občini Ljubljana. Pri trasiranju so uporabljali GPS sistem, poti pa povezujejo točke naravne in kulturne dediščine in vključujejo 24 postojank in 18 t.i kontrolnih točk, ki zagotavljajo konjenikom varen privez, počivališče, možnost oskrbe konja s senom, vodo, prenočišče ter hrano in vodo na njihovi poti. Točke in postojanke so povečini kmetije oz. turistične kmetije, ki so pokazale interes za širjenje že obstoječe turistične kmetije in registracijo dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Poglavitne težave, s katerim so se srečevali pri izvajanju projekta so bile predvsem v pridobivanju soglasij lastnikov, nepripravljenosti turističnih ponudnikov in problematiki vzdrževanja poti.

Jahalne poti Prlekije in Prekmurja

Prleška razvojna agencija je nosilka projekta Jahalnih poti Prlekije in Prekmurja (Goran Šoster), katerega namen je vzpostavitev jahalnih poti v vzhodni Sloveniji v obliki nove turistične ponudbe za domače in tuje goste. Projekt, ki so ga izvedli skupaj z madžarskim nacionalnim parkom Orsegi Nemzeti Park, Radensko konjenico, Kobiljsko – Prekmursko konjenico in Prleškim konjeniških društvom, je trajal od junija 2005 do avgusta 2006. Po enoletnem delu v obliki delavnic in jahanj na terenu so oblikovali osem jahalnih poti v skupni dolžini 200 km. Vsaka od osmih jahalnih poti je vsebinsko bogata z naravno in kulturno dediščino. Posneli so tudi promocijski film o jahalnih poteh ter izdelali promocijski material za trženje jahalnega turizma v obliki brošure.

---

⁵ Konjenica je večji sprevod konjev z jezdec

Konjeniške poti in postojanke v Slovenski Istri

Ideje o vzpostavitvi konjeniških poti v Slovenski Istri so bile realizirane v sklopu ureditve pohodniških, kolesarskih in ostalih tematskih poti. Temeljijo na izhodišču, da se med seboj povežejo predvsem že obstoječe poti, ki se že uporabljajo v posamezne rekreacijske namene. Izbor tras je bil izveden na osnovi obstoječih poti, ki so jih lokalni konjeniki na območju treh obalnih občin (Izola, Koper in Piran) že uporabljali. Poti potekajo predvsem po javnih kolovozih in poteh. Oblikovali so dvojne glavnih povezovalnih poti t.i. hrbtenici, ena poteka bliže obalnemu prostoru, druga pa v zaledju. Vodita od morja proti notranjosti in dalje na Kras. Trase v skupni dolžini 180 km še niso potrjene, so pa trasirane s pomočjo uporabe GIS-a. Soglasja lastnikov še niso iskali. Izdelan je tudi sistem označitve in tabel (mikrolokacije tabel še niso določene) in ustanovljena Istrska konjeniška zveza, ki jo sestavlja osem konjeniških društev, ki je zaenkrat tudi vzdrževalec teh poti za kar je plačana iz občinskih proračunov. Ureditvena dela bodo opredelili naknadno. Področni strokovnjaki pri predlogih tras konjeniških poti niso sodelovali oz. niso pripravili smernic, ker so bile povzete po predlaganih trasah, ki so bile že v uporabi in na ta način nekako verificirane. Določeni odseki poti so mešanega značaja in namenjeni različnim uporabnikom (konjeniki, kolesarji, pešči, kmetje).

2.4 SKLEPNE UGOTOVITVE

Jahanje sodi med vse pomembnejše športnorekreativne dejavnosti. Omrežje konjeniških poti se v Sloveniji sicer šele razvija in v večini primerov še vedno navezuje na cestno omrežje namenjeno motornemu prometu, kar povzroča številne težave. Pri jahanju po redko poseljenih podeželskih območjih pa bolj silijo v ospredje problemi navzkrižij, ki se porajajo zaradi uporabe istih poti za javni promet, kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo in ostalo rekreacijsko rabo.

Teoretična izhodišča temeljijo predvsem na domačih avtorjih, saj sem pri pregledovanju literature in drugih virov, vezanih na planiranje konjeniških poti v podeželskem prostoru ugotovila, da zaradi specifičnih prostorskih danosti pristopi k planiranju konjeniških poti, predvsem pa normativi, ki veljajo v nekaterih, na področju konjeništvaja bolj razvitih državah

(predvsem v ZDA) niso primerni za naše območje. V teh državah so konjeniške poti vzpostavljene na novo, v smislu rekreacijske infrastrukture in kot take tudi ločene od ostalih poti (širina poti: 10 – 12 čevljev kar znaša 3.048 - 3.6576 m, svetli profil: 10 – 12 čevljev kar znaša 3.048 - 3.6576 m; Hancock 2004)

V Sloveniji pa zaradi specifičnih prostorskih danosti tak pristop k planiranju konjeniških poti ni možen, ker konjeniška pot predstavlja določeno »naravno rabo«, za katere tudi niso potrebni nikakršni prostorski dokumenti, saj gre za dejavnost, ki se odvija na obstoječih poteh (npr. gozdne, kmetijske poti). Potrebno je pridobiti soglasje lastnika, da se strinja s takšno dejavnostjo na svojem območju in seveda upoštevati smernice pristojnih institucij (naravovarstvene, kmetijske, gozdarske itd.). Za ježo vzdolž in prečkanje občinskih cest je potrebno pridobiti soglasje Občine oz. Komunalne direkcije, medtem ko skladno s petim odstavkom 109. člena Zakona o varnosti cestnega prometa (ZVCP-UPB3, UL RS, št.25/2006) jezenje na državnih cestah ni dovoljeno. Glede na to zakonsko določilo, je potrebno vsa prečkanja državnih cest urediti tako, da mora jezdec pred prečkanjem razjahati (ograje itd.) ter konja peš voditi preko ceste. Ker zaradi majhne gostote prečkanj in velikih stroškov, označitev prehodov s prometno signalizacijo ni upravičena, mora biti na posamezni lokaciji zagotovljena preglednost za veljavno hitrost ter ustrezno urejeno čakališče. Ježa vzdolž državnih cest lahko poteka samo z ureditvijo posebnih površin, ki so od ceste ločene z ustrezno varnostno ograjo in ustreznim odmikom od ceste. Pristojna institucija za izdajo soglasja in dovoljenja je Direkcija RS za ceste. Za morebitne posege v prostor, ki so povezani s to dejavnostjo – varovalne ograje, označevalne table ipd., pa je potrebno upoštevati določila posameznih pravilnikov npr. Pravilnika o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah (UL RS št.46/2000), Pravilnika o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS, št. 114/04 in 130/04) ter posamezne občinske pravilnike.

Za vzrejo konj in jahanje se v Sloveniji navdušuje čedalje več ljudi, saj so vse bolj prepoznani tudi gospodarski učinki te aktivnosti na razvoj podeželja. Glede na to lahko pričakujemo nadaljnji razvoj konjenišтва kot rekreacijske in turistične panoge, zato se še bolj kaže potreba po oblikovanju enotnih smernic, ki bodo predstavile dosleden pristop k razmišljanju o razvoju

konjeništa v slovenskem podeželskem prostoru. V magistrski nalogi sem zato v poglavju 4.2 poskusila podati nekaj ključnih smernic za oblikovanje konjeniških poti.

3 PROJEKT KONJENIŠKIH POTI ZGORNJE GORENJSKE

3.1 METODOLOŠKI PRISTOP K IZVEDBI PROJEKTA

V tem poglavju želim predstaviti izkušnje in metodološki pristop k izvedbi projekta "Konjeniške poti Zgornje Gorenjske", v tretjem poglavju pa sem poskušala oblikovati smernice, ki naj bi olajšale izvajanje podobnih projektov v bodoče. Naše izkušnje se tako lahko nadgradijo in prenesejo tudi na druga območja. Projekt bi lahko definirala kot območno mrežo konjeniških poti, ki povezuje naravne in kulturne znamenitosti ter turistične storitve, oblikovana pa je v okviru natančno določene turistično – rekreativne ponudbe, ki naj bi uporabnikom omogočala specifično obliko preživljanja prostega časa. Sam projekt je interdisciplinarno zasnovan, tako sestavljena je bila tudi projektna skupina, ki ga je izvajala. Zaradi tega želim opozoriti na širino problematike, ki se pojavlja pri snovanju razvojne strategije za tako oblikovan območni turistični proizvod. Zavedam se, da bodo potrebni dodatni koraki, ki bodo ključno prispevali k nadaljevanju oz. nadgrajevanju relativno uspešnega dosedanjega dela na projektu. Le-ta se na osnovi pripravljenega izvedbenega dela Regionalnega razvojnega programa Gorenjske za obdobje 2007 - 2013 širi tudi na ostalo območje Gorenjske.

Metodološka izhodišča temeljijo na nadaljevanju pobud in idej iz posameznih občinskih strategij in pobud lokalnih konjenikov s ciljem izboljšati življenjski standard podeželskega prebivalstva, ne da bi pri tem korenito spremenili lokalno kulturo ali obstoječi način življenja in to predvsem na naslednjih področjih:

1. **ekonomska oživitev podeželja** – iz že obstoječih središč širiti rekreacijo oz. turizem na nova in malo obiskana območja
2. **prispevek k območnemu turističnemu razvoju** – v svoje središče postaviti naravno in kulturno dediščino območja
3. **dopolnjevanje ostale turistične ponudbe** – služi kot dopolnilo k ostalim turističnim

storitvam in že oblikovanim turističnim proizvodom

4. **trajnostni turizem** – prilagajanje zmogljivosti lokalnim značilnostim in zahtevam
5. **prenosljivost** na druga območja in na ostale tematske poti

Metodološki pristop k izvedbi projekta temelji na posameznih tematskih sklopih, ki predstavljajo zaokroženo in interdisciplinarno zasnovo, na kateri je temeljilo teoretsko-raziskovalno in praktično delo. Imena posameznih faz so prevzeta po metodologiji za pripravo in izvedbo Razvojnih programov podeželja (UL RS št. 42-43, z dne 17.5. 2002).

Metodologija izdelave:

- **uvajalna ali preveritvena faza (do 6 mesecev)**, ki je namenjena predvsem preveritvi ali je projekt na danem območju smiselno izvajati
- **pripravljalna faza** (do 18 mesecev) obsega medobčinsko in institucionalno usklajevanje, poleg tega pa že zajema terensko delo (trase, popis potrebnih ureditvenih del, usmerjevalna signalizacija), evidentiranje lastništva in pridobitvi soglasij za uporabo teh poti ter izdelavo promocijskega materiala
- **izvedbena faza** (brez časovne omejitve izvajanja) je namenjena izboljšanju standardov konjeniških poti (ureditvena dela, usmerjevalna signalizacija) ter po potrebi razširitvi mreže. Velik poudarek je na upravljanju poti (služnostne pogodbe) ter razvoju dodatne ponudbe ob poteh (individualno pomoč posameznikom, izobraževanja).

UVAJALNA ALI PREVERITVENA FAZA

1a. organizacijo in motivacijo:

- a. evidentiranje partnerjev in ugotovitev interesa občin, konjeniških klubov oziroma drugih ustreznih lokalnih partnerjev na območju izvajanja projekta
- b. izvedba predstavitvene delavnice (predstavitev projekta in določitev projektne skupine), individualno delo z lokalnimi konjeniki in predstavniki občin (zaželeno s področja prostora, infrastrukture) za pridobitev idejnih tras, izvedba zaključne delavnice (predstavitev in potrditev idejnih tras ter nadaljnjih aktivnosti na projektu)

1b. izdelavo elaborata konjeniških poti:

- c. izdelava elaborata konjeniških poti, ki zajema situacijsko analizo na področju konjeništv in z njim povezane ponudbe (seznam registriranih konjeniški klubov in turistično rekreativnih centrov ter opravljena anketa med njimi, iz katere je razvidna njihova ponudba in načrti za prihodnost, seznam možne dodatne ponudbe in nosilcev te ponudbe (predvsem turistične kmetije), vizija razvoja, seznam partnerjev),
- d. izhodišča za oblikovanje konjeniških poti Gorenjske:
  - idejni predlogi konjeniških poti Gorenjske (kratki opisi idejnih tras z navezavo na Zgornjo Gorenjsko ter čezmejno navezavo)
  - izdelava zemljevida z vrisanimi idejnimi trasami (prikazana na digitalni karti v merilu 1:25.000 ali natančnejšem; v shape formatu, ki je berljiv v ArcGIS programu), ki vključujejo
    - vris idejnih tras in druge potrebne infrastrukture, ki so jo lokalni konjeniki lahko opredelili v preveritveni fazi in za katero ni potrebo opraviti terenskega dela (dodatna ponudba, privezi, korita)
    - prikaz kritičnih odsekov/ točk, kjer se lahko pričakuje probleme, (križanja z državnimi/regionalnimi cestami , kolesarji oz. drugimi ovirami)
  - seznam dolžine tras v km po posamezni občini
- e. izhodišča za pripravljalo in izvedbeno fazo projekta: groba ocena finančnih sredstev in možnih virov financiranja s terminskim načrtom
- f. pismo o nameri za nadaljnje sodelovanje pri realizacija projekta

1c. Informiranje in obveščanje

- g. min. 2 informaciji za medije – ob začetku in na koncu projekta, ki se posreduje lokalnim medijem, v občinske časopise in na spletne strani (izvajalec, naročniki)
- h. povzetek projekta na dveh straneh v slovenskem in angleškem jeziku s skupno karto
- i. power point prezentacija projekta

PRIPRAVLJALNA FAZA

1a. organizacijo in vodenje:

- j. sestava in koordinacija projektne sveta za medobčinsko in medinstitucionalno usklajevanje (naravovarstveni, kmetijski, rekreacijski, gozdarski, lovski vidik) ter za nadzor nad izvajanjem projekta
- k. sestava in koordinacija lokalnih delovnih skupin za nadgradnjo idejnih tras / pridobitev variantnih rešitev
- l. izvedba delavnic in usklajevalnih sestankov ter koordinacija čezmejne navezave

1b. trasiranje konjeniških poti

- m. terensko delo, ki zajema:
  - trasiranje z GPS napravo za pridobitev trace-a in lokacij za usmerjevalno signalizacijo (fotografije in koordinate x,y)
  - evidentiranje kritičnih odsekov (križanja z državno cesto, železnico, avtocesto, reko; potrebna ureditvena dela)
- n. kabinetno delo, ki zajema:
  - pripravo kartografskih podlag in opisov poti (korita, privezi, dodatna ponudba)
  - evidentiranje lastništva in pridobitev predhodnih soglasij
  - popis potrebnih ureditvenih del s finančno oceno stroškov
  - pripravo elaborata za usmerjevalno signalizacijo

1c. izdelava projektov za izvedbo za potek konjeniških poti v varovalnem pasu ob državnih cestah in za prečkanje državnih cest, ki jih mora pripraviti registriran cestni projektant in so podlaga za pridobitev soglasja Direkcije za ceste

1d. oblikovanje celostne podobe in priprava karte konjeniških poti

- o. organizacija in izvedba delavnic za celostno podobo (oblikovanje logotipa, grafične rešitve za neprometne oznake (prilagoditev oz. vključitev v turistično signalizacijo posamezne občine) in promocijski material ter izbor izvajalca in izdelava celostne podobe
- p. priprava karte konjeniških poti, ki zajema vse za konjenika potrebne informacije (lokacije konjeniških klubov in jahalno – rekreacijskih centrov, privezov, korit za napajanje, možnosti oskrbe in prenočevanja za jezdeca in konja...)
- q. opisi poti v štirih jezikih (priprava teksta, lektoriranje, prevajanje, odkup kartografskega gradiva, oblikovanje in tiskanje karte)

1e. načrt trženja

1f. informiranje in obveščanje

- r. min. pet informacij za medije v sklopu izvajanja projekta, ki se posreduje loklanim medijem, v občinske časopise in na spletne strani (izvajalec, naročniki)
- s. povzetek projekta na dveh straneh v slovenskem in angleškem jeziku s skupno karto
- t. power point prezentacija projekta

IZVEDBENA FAZA

1a. organizacijo in vodenje:

- u. sestava in koordinacija projektne sveta za nadzor nad izvajanjem projekta
- v. sestava in koordinacija lokalnih delovnih skupin za postavitve usmerjevalne signalizacije

1b. izboljšanje standardov konjeniških poti:

- w. ureditvena dela ob poteh (nasutje, varovalne ograje, prometna signalizacija, svetli profil, privezi, korita...)
- x. izdelava in postavitve usmerjevalne turistične signalizacije, ki zajema:
  - pridobitev ustreznih soglasij
  - prilagoditev oz. vključitev v turistično signalizacijo posamezne občine
  - izdelavo in postavitve usmerjevalne turistične signalizacije
  - izdelavo in postavitve prometne signalizacije
- y. eventualno razširitev mreže konjeniških poti (lokalne konjeniške poti, navezava na regijo...)

1c. upravljanje in trženje poti

- z. sklenitev služnostnih pogodb (občina, zasebni lastniki)
- aa. oblikovanje lokalnega interesnega združenja
  - določitev upravljalca poti
  - določitev načina trženja

1d. razvoj dodatne ponudbe ob poteh

- bb. pomoč pri realizaciji podjetniških idej posameznikov
- cc. izobraževanja za konjenike in nosilce dopolnilnih dejavnosti ob poteh

1e informiranje in obveščanje

- dd. min. dve informaciji za medije – ob začetku in na koncu projekta, ki se posreduje lokalnim medijem, v občinske časopise in na spletne strani (izvajalec, naročniki)
- ee. povzetek projekta na dveh straneh v slovenskem in angleškem jeziku s skupno karto
- ff. power point prezentacija projekta

S časom se bo projekt širil in nadgrajeval, z drugimi besedami, razvojni proces projekta se bo nadaljeval. Njegov uspeh pa bo v glavnem odvisen od tega, kolikšna bo stopnja zanimanja in odgovornosti na lokalni ravni.

3.2 SITUACIJSKA ANALIZA ZGORNJE GORENJSKE VEZANE NA ZASNOVO MREŽE KONJENIŠKIH POTI

3.2.1 ANALIZA TURISTIČNO REKREACIJSKEGA POVPRASEVANJA

Rekreacijsko povpraševanje lahko proučimo na dva načina. Po prvem se na podlagi strokovne literature osvetlijo splošne značilnosti rekreacijskega povpraševanja, zlasti sedanjosti in bodoči pomen posameznih rekreacijskih dejavnosti. Z drugim načinom pa se s posebno empirično zasnovano raziskavo proučijo prostočasne navade prebivalstva, ki gravitira v planirano območje. Skušajo se ugotoviti rekreacijske dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo, intenziteta in pogostost izvajanja, prostorska usmerjenost in teritorialna razporeditev rekreacijskih migracij.

V našem proučevanju sem uporabila drugi način, s tem da sem ga dopolnila s situacijsko analizo za Zgornjo Gorenjsko in s podatki raziskave o prostočasnem udejstvovanju prebivalcev Slovenije. Vsi, na ta način pridobljeni podatki, so pomembni za prostorsko planiranje, saj osvetljujejo:

- značilnosti rekreacijskega ravnanja in njegove motive
- pomen prostočasnih aktivnosti in njihove prostorske zahteve, zlasti glede pokrajinskih struktur in infrastrukture, na katere so navezane
- intenziteto in pogostost rekreacijskega udejstvovanja
- prostor rekreacije posameznih mest oziroma poselitvenih območij z identifikacijo ciljnih območij.

Navedena spoznanja so podlaga za ugotavljanje potreb po naravnih in infrastrukturnih pogojih za prostočasne aktivnosti, še posebej tiste, ki so vezane na pokrajino in njen rekreacijski potencial.

3.2.1.1 Primerjalna analiza turistične ponudbe Zgornje Gorenjske

Pregled stanja glede osnovnih turističnih kazalcev, t.i primerjalna analiza turistične ponudbe Zgornje Gorenjske, je eno izmed osnovnih izhodišč za pozicioniranje in nadaljnje načrtovanje nove turistične ponudbe vezane na konjenišstvo.

V letu 2006 je Zgornje Gorenjsko obiskalo 454.681 turistov, kar predstavlja 18% vseh turistov v Sloveniji. 350.360 tujih turistov, ki so obiskali Zgornje Gorenjsko v letu 2006 predstavlja 63% vseh tujih turistov v Sloveniji, 104.321 domačih turistov pa 33% vseh domačih turistov v Sloveniji. Iz tabele 2 lahko razberemo trend gibanja števila turistov za obdobje 2001-2006. Na splošno je na Zgornjem Gorenjskem za obdobje 2001-2006 opaziti trend naraščanja domačih in tujih turistov. Domači turisti sicer naraščajo počasneje in predstavljajo dobro četrtino vseh turistov na Zgornjem Gorenjskem. Iz tabele lahko ugotovimo trend naraščanja, z rahlimi nihanji za vse občine.

Še vedno pride največ turistov v občino Bled, predvsem so to tuji turisti, ki predstavljajo kar 90% vseh turistov na Bledu. Po številu domačih turistov je vodilna občina Kranjska Gora, kjer domači turisti predstavljajo kar 40% vseh turistov na Zgornjem Gorenjskem.

V letu 2006 so vsa ležišča gorskih krajev, kamor spada Zgornja Gorenjska predstavljala, 33% vseh slovenskih ležišč. Po podatkih iz Statističnega letopisa so gorski kraji, vključujoč Zgornjo Gorenjsko, dosegli samo 24,1% letno zasedenost kapacitet. Razloge za nizko izkoriščenost lahko iščemo v premalo pestri dodatni ponudbi, preslabi kakovosti kapacitet in v neustreznih kapacitetah.

Leta 2006 je na Zgornjem Gorenjskem prenočilo 1.365.321 turistov, kar predstavlja 17% vseh nočitev v Sloveniji. Število nočitev tujih turistov v letu 2006 predstavlja 23% vseh nočitev tujih turistov v Sloveniji, število domačih turistov pa 9% vseh nočitev domačih turistov v Sloveniji. Na podlagi tabele 1 in tabele 3 lahko ugotovimo, kakšna je bila povprečna doba bivanja (PDB) na Zgornjem Gorenjskem, ki je v povprečju znašala 3 dni, kar pomeni, da območje ne iztopa iz slovenskega povprečja. Višja PDB je zabeležena le v zdraviliških in obmorskih krajih. Iz tabele 3 lahko razberemo trend gibanja števila nočitev za obdobje 2001-

2006. Nočitve v splošnem naraščajo, predvsem zaradi stalnega porasta števila nočitev tujih turistov, medtem ko je pri številu domačih nočitev opaziti stalna nihanja. Le te predstavljajo le slabo četrtno vseh nočitev na Zgornjem Gorenjskem tako, da na skupno rast ne vplivajo v veliki meri.

Največ turistov še vedno prenoči v občini Bled, kjer znaša PDB 2,7 dneva, tudi pri nočitvah prevladujejo tuji turisti, saj njihove prenočitve predstavljajo kar 92% vseh prenočitev na Bledu in 40% vseh prenočitev na Zgornjem Gorenjskem. Največ nočitev domačih turistov na Zgornjem Gorenjskem je zabeležila občina Kranjska Gora, in predstavljajo slabo polovico vseh nočitev domačih turistov na območju.

3.2.1.2 Rekreatijske navade lokalnega prebivalstva

Na osnovi empiričnih raziskovanj Jeršič (1999) ugotavlja, da prebivalci Slovenije preživljajo **prosti čas v naravi**:

1. Izkoriščanje prostega časa med tednom – do 3x/teden	40 % prebivalcev
2. Izkoriščanje prostega časa ob koncu tedna – sob., ned.	30 % prebivalcev
3. Trajanje izleta – cel dan.....	55 % prebivalcev
4. Oddaljenost izleta od kraja prebivališča.....	več kot 3/4 prebivalcev obiskuje kraje v enourni izokroni do 40 km 27,8 % prebivalcev od 40 – 100 km 54,6% prebivalcev

S športno rekreacijo se je leta 2000 redno ali občasno ukvarjalo 40,6% odraslih Slovencev in Slovenk, od tega s konjeništvom oziroma jahanjem 1.8%, ki so na aktiven dan v povprečju tej dejavnosti namenili 2.5 ure (Športnorekreativne dejavnosti v Sloveniji, več avtorjev, 2001).

Poleg turistične ponudbe je za prostorsko planiranje konjeniških poti smiselno upoštevati območje bližnje rekreacije – občine Zgornje Gorenjske. Predpostavimo lahko:

Število turistov območja 454.681

- odstotek turistov, ki se odloča za jahanje:	1.5%	6.820
Število prebivalcev območja		66.422
Izkoriščanje prostega časa med tednom.....	40%	26.568 prebivalcev
- konjeništv o	1.8%	478 prebivalcev
Izkoriščanje prostega časa med tednom	30 %	19.926 prebivalcev
- konjeništvo	1.8%	358 prebivalcev

Skupaj tako predvidevamo 7.298 jahačev na leto.

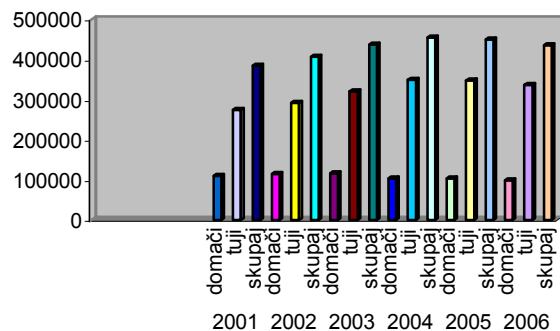

Preglednica 1: Gibanje števila turistov za obdobje 2001-2006, Vir: SURS; Statistični letopis 2001-2006

Table 1: Number of tourist arrivals for the period 2001-2006, Source: SURS, Statistical Yearbook 2001-2006

Turistična destinacija	2001			2002			2003			2004			2005			2006		
	domači	tuji	skupaj	domači	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj
Jesenice	368	292	660	347	351	362	713	233	342	575	192	539	392	339	731	278	337	615
Radovljica	3178	27713	30891	2911	2780	38378	41158	3199	39374	42573	28036	30947	3395	31735	35130	2992	38719	41641
Žirovnica	528	179	707	648	351	228	579	373	361	734	152	800	715	209	924	324	181	505
Bohinj	35861	46681	82542	40080	36143	56741	92884	35752	53698	89450	54525	94605	41521	59576	101097	36604	60716	97320
Bled	21287	134171	155458	18878	21098	169753	190851	19667	173004	192671	140252	159130	20152	154753	174905	19451	169153	188604
Kr. Gora	49069	65491	114560	51559	42586	82253	124839	39331	70885	110216	69512	121071	50470	74235	124705	44742	81254	125996
Zg. Gorenjska	110291	274527	384818	114423	103309	347715	451024	98555	337664	436219	292669	407092	116645	320847	437492	104321	350360	454681

Gibanje števila turistov na Zg. Gorenjskem za obdobje 2001-2006

Graf 1: Gibanje števila turistov za obdobje 2001-2006
Graph 1: Number of tourist arrivals for the period 2001-2006

Preglednica 2: Gibanje števila stalnih ležišč za obdobje 2001-2006

Vir: SURS, Statistični letopis 2001-2006

Table 2: Numer of capacities for the period 2001-2006

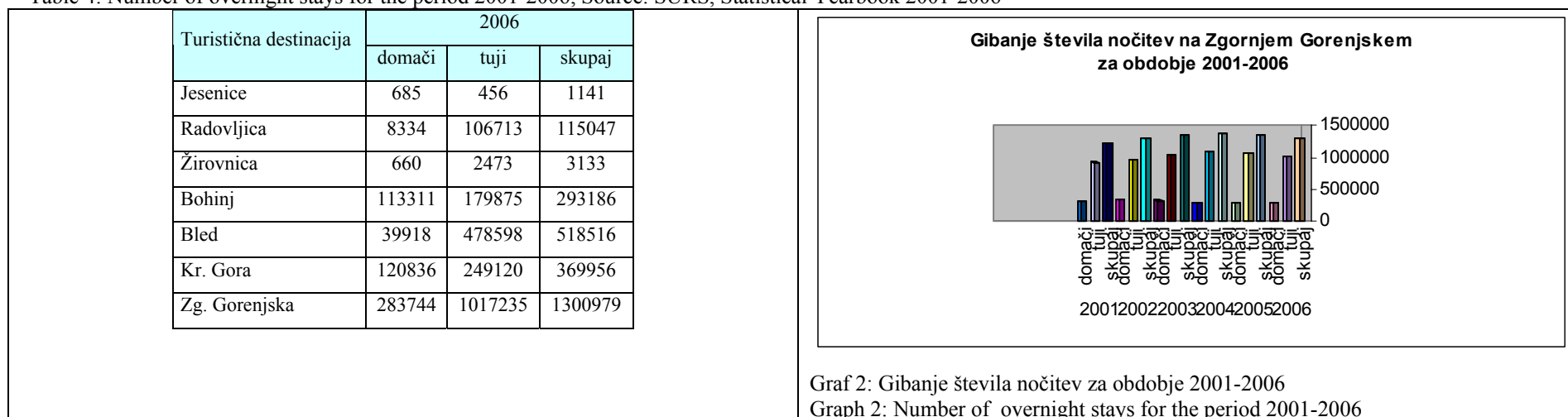
Source: SURS, Statistical Yearbook 2001-2006

Turistična destinacija	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Jesenice	97	99	67	50	65	57
Radovljica	2547	2081	2031	2013	2280	2300
Žirovnica	117	111	82	82	83	83
Bled	4856	4729	4114	4141	4326	4298
Bohinj	5160	4989	4736	4389	4433	4475
Kranjska Gora	4968	4987	4019	4034	4021	3784

Preglednica 3: Gibanje števila nočitev za obdobje 2001 – 2006, Vir: SURS; Statistični letopis 2001-2006
Table 3: Number of overnight stays for the period 2001-2006, Source: SURS, Statistical Yearbook 2001-2006

Turistična destinacija	2001			2002			2003			2004			2005		
	domači	tuji	skupaj	domači	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj
Jesenice	960	335	1295	860	733	498	1231	685	456	1141	234	1094	893	392	1285
Radovljica	8151	74968	83119	8348	8630	111707	120337	8334	106713	115047	77938	86286	9634	105450	115084
Žirovnica	583	271	854	881	989	450	1439	660	2473	3133	745	1624	916	486	1402
Bohinj	106757	174865	281622	123957	105610	189297	294907	113311	179875	293186	203820	327777	119255	211537	330792
Bled	46948	432222	479170	43743	41709	487195	528904	39918	478598	518516	438734	483143	45055	460671	505726
Kr. Gora	137588	238489	376077	148316	126222	283440	409662	120836	249120	369956	246634	394950	143559	258473	402032
Zg. Gorenjska	300987	921150	1222137	326105	283893	1072587	1356480	283744	1017235	1300979	968105	1294874	319312	1037009	1356321

Preglednica 4: Gibanje števila nočitev za obdobje 2001 – 2006, Vir: SURS; Statistični letopis 2001-2006
Table 4: Number of overnight stays for the period 2001-2006, Source: SURS, Statistical Yearbook 2001-2006

3.2.1.3 Segmentacija trga

Na podlagi anketne raziskave Značilnosti tujih turistov v Sloveniji, ki je bila izvedena leta 2003, sem opredelila tržni segment, ki prihaja v zgornjegorenjsko regijo. V anketni raziskavi so rezultati oz. ugotovitve opredeljene za vse gorske kraje Slovenije, vendar glede na to, da celotno območje, ki ga obravnavam, sodi pod gorske kraje, lahko te ugotovitve povzamem.

Po podatkih anketne raziskave, pride v gorske kraje kar 31% turistov, ki sodijo v starostno skupino 30-39 let, kamor prištevamo mlade družine, pa pare ter posameznike. Z 29,6% sledi starostna skupina 50-59 let, kamor sodijo družine z odraslimi otoci, posamezniki, pari. Ti dve skupini sta zastopani najbolj množično, sledi pa še vmesna starostna skupina. Večina turistov sodi v poklicno strukturo strokovnjakov (inženirji oz. profesorji) in pa tehnikov, strokovnih sodelavcev. Turisti, ki pridejo v Zgornjo Gorenjsko, so torej izobraženi ljudje, ki si od svojega dopusta želijo več kot le počitek. Največkrat potuje turist v naše območje s partnerjem ali kar sam, z družino jih potuje 13%, povečini pa prihajajo iz velikih mest (nad 200.000 prebivalci). Motiv obiska Zgornje Gorenjske so največkrat počitnice in obisk sorodnikov ter prijateljev (83%). Malo manj kot polovica vseh turistov ostane največ 3 dni, iz česar lahko sklepam, da je dodatna ponudba nezadovoljiva in turista ne prepriča, da bi ostal dlje. Kljub temu, pa je opaziti povečanje tistih, ki ostajajo 10 dni in več. Iz tega lahko sklepam, da ponudba narašča, a le za določen segment..

Iz zgoraj navedenega sem poskušala opredeliti tipičnega turista Zgornje Gorenjske, ki potuje sam ali v družbi partnerja oz. partnerke, je srednjih let, strokovne izobrazbe, srednjega do višjega srednjega sloja in prihaja iz vlemesta. Namen njegovega potovanja so počitnice, kjer lahko uživa v naravnih lepotah in ugodni klimi. Nagnjen je k aktivnemu preživljanju počitnic, ki trajajo vsaj 5 dni.

Na podlagi zgornjih ugotovitev lahko sklepam, kakšen je tržni segment turistov, ki uporabljajo pohodniške poti in kakšen tržni segment turistov bi uporabljal konjeniške poti. Vsi opisani tržni segmenti se med seboj ujemajo in dopolnjujejo. Storitev konjeniške poti bi bila torej primerna za tržni segment, ki že obiskuje Zgornjo Gorenjsko, hkrati pa bi privabila še dodatno število ljudi, ki so ljubitelji živali, samozavestni in željni spoznavanja novih stvari.

Na tak način pridem do tržne niše, to je ožja skupina turistov, ki povprašuje po točno določeni storitvi. Ker ponudba ustreza že obstoječemu tržnemu segmentu in je le osredotočena na en njegov specifičen del, ni bojazni, da bi bila niša premajhna.

Preglednica 5: Segmentacija trga
Table 5: Market segmentation

	Geografsko	Demografsko	Psihografsko	Vedenjsko
Celotna Zgornja Gorenjska	25% Slovencev ostalo Nemci, Avstrijci, Italijani, Angleži, Nizozemci, Čehi	starejši, družine, izobraženci, iz velikih mest (nad 200.000 preb), mladostniki	izobraženi, družabni, samozavestni, miru in oddiha potrebni ljudje	spoznavanja in novosti željni ljudje, ljubitelji narave in živali, ljubitelji gibanja, naravnih lepot
Pohodništvo	različne narodnosti (tujci in domačini)	družine, pari, posamezniki, starejši ljudje	družabni, miru in oddiha potrebni ljudje	ljubitelji narave, gibanja
Konjeniške poti	različne narodnosti (tujci in domačini)	družine, pari, posamezniki	samozavestni, pripravljene na sodelovanje	ljubitelji akcije, gibanja, narave in živali, spoznavanja in novosti željni ljudje

Vsaka turistična ponudba zahteva svoj tip turista in najbolj dobrodošli bodo tisti turisti, na katere bo območje pripravljeno z ustrezno ponudbo. Zaželeni gostje podeželskega turističnega produkta konjenišvo naj bi bili predvsem:

- ljudje, ki želijo ohraniti zdravje z gibanjem
- rekreativci
- kolesarji
- ljubitelji konj
- ljubitelji "statusnih" športov
- ekološko osveščeni
- ljubitelji narave
- družine z otroci
- šolske skupine

- organizirane skupine izletnikov
- lokalni prebivalci

Zaključim lahko, da so konjeniške poti prispevek k ponudbi, ki je nujno potrebna za nadaljnji razvoj turizma na obravnavanem področju. Saj bo le pestra in ustrezna ponudba pripravila bodočega turista, da obiše naše območje, v njem tudi ostane ter se z veseljem vrača.

3.2.2 ANALIZA OBMOČJA Z VIDIKA PRIMERNOSTI ZA KONJENIŠTVO

Vrednotenje rekreacijske primernosti je namenjeno izločanju prednostnih območij oz. površin za rekreacijsko rabo. Ker je prostorsko planiranje vezano na realen prostor, so za praktično in objektivno vrednotenje posebej pomembna merila (kriteriji), s katerimi se analizira pokrajinska in infrastrukturna primernost. Tehnike vrednotenja, s katerimi se skalira in tehta izbrana merila, so še vedno neenotne, kar pomeni, da ni univerzalne metodologije. Izbran model je v metodološkem smislu razmeroma enostaven in lahko razumljiv in dojemljiv širši javnosti.

Območje Zgornje Gorenjske ima visoko primernost za več različnih, predvsem množičnih rekreacijskih dejavnosti in je pomembno za razvoj bližnje in počitniške rekreacije (počitniški turizem). Ker so taka območja praviloma privlačna tudi za investiranje v rekreacijsko infrastrukturo, se v njih osredotočajo problemi in naloge, ki zadevajo prostorsko planiranje in urejanje.

Da bi ugotovila pokrajinsko ustreznost za jahanje na prostem, sem uporabila postopke vrednotenja, ki temeljijo pretežno na analizah uporabne vrednosti. Vrednotenje se lahko nanaša samo na pokrajinske sestavine ali na rekreacijsko infrastrukturo, lahko pa na oba ta dva segmenta hkrati. Primerna območja za rekreacijo na prostem, ki se izdvojijo na podlagi vrednotenja, omogočajo identifikacijo tistih delov pokrajine, ki so posebej primerni za konjenišтво.

Primernost območja za rekreacijo na prostem je odvisna od različnih faktorjev. Med najpomembnejše sodijo:

- pogoji oziroma razmere v okolju,
- doživljajski pokrajinski potencial,
- dejavnostna (uporabna) primernost,
- primernost za izvajanje aktivnosti, prometna dosegljivost,
- rekreacijska infrastrukturna opremljenost

Pri vrednotenju območja Zgornje Gorenjske za zasnovo mreže konjeniških poti sem upoštevala tako pokrajinske sestavine (relief oz. naklon, zavarovana območja, doživljajski potencial) kot tudi obstoječo rekreacijsko infrastrukturo (lokacije jahalno-rekreacijskih centrov, konjeniških klubov, turističnih kmetij) kot tudi nekatere druge dejavnike (lokacije gozdnih, kmetijskih in drugih manj prometnih poti). Glede na to, sem obravnavano območje razvrstila v tri stopnje:

- stopnja 1: dobra primernost (zelo primerno)
- stopnja 2: srednja primernost (primerno)
- stopnja 3: majhna primernost (manj primerno)

3.2.2.1 Pokrajinske sestavine Zgornje Gorenjske in njihova primernost za konjenišтво

V fizično geografskem pogledu območje Zgornje Gorenjske zajema del Julijskih Alp, Karavank in Osrednje slovenske ravnine, razdelimo pa ga lahko na posamezne mikroenote:⁶

Dolina obsega dolino Save Dolinke med Jesenicami in Ratečami, dolino Planice s Tamarjem, dolino Pišnice z Martuljkom in triglavske doline Vrata, Kot in Krmo. To je relativno uravnan svet z nizkim dnom med grebenom Karavank na severu in osrednjimi Julijci na jugozahodu ter sredogorsko planoto Mežaklo na jugovzhodu. Zgornjesavska dolina ima izrazito longitudinalen značaj v smeri severozahod-jugovzhod po kateri teče Sava, sledi pa ji tudi glavna prometna os. Vanjo se stekajo ostale doline s smerjo severovzhod-jugozahod, ki se

---

⁶ Povzeto Marušič I: Krajine alpske regije in Krajine predalpske regije. 1998.; Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana

zajedajo globoko v osrčje vzhodnih Julijskih Alp. Kmetijska raba je ekstenzivna, prevladujejo planine, senožeti, košenice in travniki, redke njivske površine pa so na prostorskih razširitvah, na globljih tleh na prisojnih legah. Lesnoproizvodna funkcija gozdov je omejena na nižinske gozdove in gozdove na pobočjih s stabilnimi rastiščnimi razmerami. Poselitev je omejena na razširitve Savinih vršajev ob stikih s stranskimi alpskimi dolinami (gručasta naselja). Vasi obcestnega tipa sta Gozd – Martuljek in Belca, na stranskih pobočjih pa so nastale razložene vasice iz prvotnih planin in samotne kmetije na prisojnih terasah (Srednji Vrh in Podkuže). Gospodarski razvoj (industrija na Jesenicah in turizem v Kranjski Gori) je poselitveni vzorec močno spremenil, nastali so hotelskoturistični kompleksi in počitniška naselja na prostorsko privlačnih legah, stanovanjska gradnja pa se je širila vzdolž cest in poti. Največje urbano središče so Jesenice na izteku Doline.

Stopnja primernosti za konjenišтво: 2-3

Majhna primernost za razvoj mreže konjeniških poti (malo prometnih poti le v dolinah, po katerih potekajo glavne prometnice in teče vodovje), velik del zavarovanega območja (TNP, Natura 2000). V območju je jahalno rekreacijski center in nekaj kmetij, ki ponujajo jahanje po bližnji okolici.

Triglavsko predgorje zajema del med osrednjim območjem visokega gorstva Julijskih Alp na severozahodu, dolino Save Bohinjke in planoto Jelovice na južni strani ter Dolino in zahodnim robom Ljubljanske kotline na vzhodu. Obsega sredogorski planotast svet Pokljuke, Mežakle in Spodnjih Bohinjskih hribov ter dolinast svet Radovne in Bohinja z Vojami je uvrščeno v zavarovano območje Triglavskega narodnega parka. Poudarjeno hidrološko vlogo imata Sava Bohinjka in Radovna, ki tudi usmerjata potek prostora (severozahod – jugovzhod) in kotline z Bohinjskim jezerom. Planote so pretežno pokrite z gozdovi, ki jih dopolnjujejo planine na prisojnih terasah. Območje je kljub razgibanemu reliefu, velikim relativnim višinskim razlikam in neposeljenosti dobro dostopno in prehodno. Živinoreja je glavna panoga kmetijstva, ki temelji predvsem na planinski izrabi prisojnejših in bolj izravnanih pobočnih teras Zgornje Bohinjske doline in senožetih na osojnih legah planotastega dela Spodnjih Bohinjskih hribov. Doline Radovne in Bohinjske doline pokrivajo travniki in maloštevilne njive, močno prisotno je zaraščanje planin ali spreminjanje namembnosti v počitniška naselja. Gozdovi (predvsem iglasti) imajo močno poudarjeno lesnoproizvodno

funkcijo. Planotast svet je redko poseljen: na območju Mežakle je samo eno naselje - Perniki, na bohinjski strani Pokljuke pa so razložena naselja – Koprivnik, Gorjuše in Podjelje, ki so nastala iz nekdanjih planin. V Bohinju prevladujejo vaška naselja gručastega tipa s centralnim naseljem Bohinjsko Bistrico.

Stopnja primernosti za konjenišтво: 1-2

Zaradi dobre dostopnosti in prehodnosti (gozdne ceste) ima območje dobre možnosti za mrežo konjeniških poti, vendar je zaradi velike gozdnatosti in velikega števila brezpotij orientacijsko zelo zahtevno. Območje je skoraj v celoti zajeto v Naturi 2000 in TNP, poleg tega pa ima že razvit močan jahalno rekreacijski center z vodenimi izleti po okolici.

Osrednje območje Julijskih Alp obsega Triglavsko pogorje, Dolino Triglavskih jezer in visokogorsko kraško planoto Komno. Celotno obravnavano območje leži v osrednjem delu Triglavskega narodnega parka, ki je bil zaradi izjemnih naravnih danosti v omejenem obsegu zavarovan že leta 1924, v sedanjem obsegu pa leta 1981. Visokogorski svet, pomanjkanje vode in kraško preoblikovano površje onemogočajo kakršno koli kmetijsko izrabo tal. Pašne planine so na osrednjem delu redke (Govnjač in Kraj na Komni). Več jih je na Fužinarski planoti, kjer so ugodnejše talne, vodne in mikroklimatske razmere ter dobra dostopnost. Z izjemo planinskih postojank osrednji visokogorski svet ni poseljen. Na Fužinarski planoti je živih več planin s stanovi (planšarije), ki dajejo vtis gorske vasi (Uskovnica, Dedno polje, Voje, v Lazu, Krstenica, pri Jezeru). Opazno pa je njihovo spreminjanje v počitniške hišice.

Stopnja primernosti za konjenišтво: 3

Zaradi strmega reliefa osrednje območje TNP ni primerno za jahanje, vendar pa po planinah vodi povezovalna konjeniška pot.

Jelovica zavzema sredogorsko planoto nad Kropo in Kamno Gorico, ki se razprostira med dolino Save Bohinjske na zahodu, dolino Selške Sore na jugovzhodu in Radovljiško ravnino na severovzhodu. Jelovica je pokrita s sklenjenimi gozdovi in nima površinskih voda, zato je kmetijstvo slabo zastopano, le ponekod se pojavljajo planine in košenice. Manjši zaselki na severni strani so obdani s sadovnjaki in travniki manjših razsežnosti. V ospredju je gozdarstvo, saj v območju prevladujejo iglasti in mešani gozdovi s poudarjeno

lesnoproizvodno vlogo. Z izjemo redkih zaselkov (Martinček, Rovtarica in Kupljenik) ni poselitve. Stalna poselitve je umaknjena na severno vznožje, vzdolž ceste Radovljica – Lancovo – Lipnica – Kamna Gorica – Podnart.

Stopnja primernosti za konjenišтво: 1-2

Zaradi dobre dostopnosti in prehodnosti (gozdne ceste) ima območje dobre možnosti za razvoj mreže konjeniških poti. Območje je izven TNP, zajeto pa je v Naturi 2000. Orientacijsko je precej zahtevno, na območju pa so izkazani močni interesi za ureditev dopolnilne ponudbe, vezane na konjenišтво.

Greben Karavank obsega razmeroma ozek gorski hrbet na severozahodu Slovenije, tako da zavzema gorske formacije vzdolž severnega roba Ljubljanske kotline in Zgornjesavske doline na jugu oziroma državne meje z Avstrijo na severu. Na skrajnem severozahodu sega do državne meje z Italijo, na skrajnem vzhodu pa sega do Storžiškega pogorja. Območje ima izrazito linearen potek z usmeritvijo jugovzhod – severozahod, ki ji sledijo tako gorski hrbti kot doline in tako oblikuje mogočen prostorski okvir ravninskemu svetu severnega dela Ljubljanske kotline. Gorske skupine in grebene Karavank ločujejo ozke doline, zato je greben Karavank kljub svoji višini in ragibanosti prometno dobro dostopen in na nekaterih prevalih tudi prehoden. Posebej iztopajo pobočja Golice, visokogorska Stolova skupina in greben Begunjščice, ki omogočajo izredne panoramske razglede. Hidrografsko mrežo sestavljajo številni gorski hudourniški potoki, ob vznožju pobočij pa tudi že večji vodotoki. Površinski pokrov pod gozdno mejo oblikujejo prostrani gozdovi, nad njo pa so, odvisno od matične podlage in reliefa, travnata pobočja in hrbti ali skalnati vršni deli gora. Na prisojnih, položnejših in zaveternih legah so planine ob gozdni meji, rovti v gozdovih in košenice na nižjih legah, ki dajejo skromne možnosti za razvoj pašnokošnega sistema živinoreje, ki pa danes nazaduje, zato se travniška zemljišča zaraščajo. Lesnoproizvodni in varovalni pomen gozdov sta velika. Razen redkih planinskih postojank je območje neposeljeno. Na zahodnem delu so z maloštevilnimi gručastimi vasmi poseljeni prisojni vršaji ob vznožjih pobočij. Z razloženimi domovi so ponekod poseljena nižja pobočja (Srednji vrh), redke samotne kmetije se pojavljajo na terasnih izravninah v nadmorski višini med 800 in 1000 m. Nad Jesenicami na nižjih legah širšega Savskega predgorja je nekoliko bolj poseljeno območje (Javorniški

Rovt in Plavški Rovt). Stalna poselitev je bila pogojena z razvojem železarstva in ugodnejšimi naravnimi razmerami.

Stopnja primernosti za konjenišтво: 2-3

Zaradi reliefnih značilnosti območje ni najbolj primerno za jahanje, vendar dobra prehodnost (pokritost z gozdnimi cestami) omogoča vzpostavitev konjeniške mreže. Pomembna je predvsem možnost čezmejne navezave in izkazani močni interesi za ureditev dopolnilne ponudbe, vezane na konjenišтво.

Obrobje Blejsko – Radovljiške ravnine zavzema sredogorski svet Dobrče z dolino Drage, ki se zajedata globoko v masiv Karavank. Na ravnini prevladujejo kmetijske, predvsem travniške površine, na vzpetem in razgibanem delu pa gozd. Območje pod Begunjščico je reliefno razgibano z močno prisotnimi površinskimi hudournišskimi potoki, tako da je spodnji pobočni del razčlenjen s številnimi grapami in kratkimi, toda globokimi stranskimi dolinami. Dolino Drage je oblikovalo porečje Begunjščice. Ves hriboviti in sredogorski svet kakor tudi osamelci so pokriti z mešanimi gozdovi. Gozdovi imajo poleg varovalnega pomemben gospodarski pomen.

Stopnja primernosti za konjenišťvo: 2-3

Zaradi reliefnih značilnosti območje ni najbolj primerno za jahanje, vendar dobra prehodnost (pokritost z gozdnimi cestami) omogoča vzpostavitev konjeniške mreže. Pomembna je predvsem možnost čezmejne navezave in izkazani močni interesi za ureditev dopolnilne ponudbe, vezane na konjenišťvo.

Blejsko – Radovljiška kotlina zavzema uravnan svet med Jelovico na zahodu, Pokljuko na severu in Kamniškimi Alpami na vzhodu, reka Zgoša pa jo loči od Brezjanske ravnine. Odlikuje jo tudi izredno bogata hidrografska mreža. Pobočja in osamelce pokriva mešan gozd, ki ima predvsem varovalno funkcijo. Prevladujejo travniki, ki ob stiku z naselji prehajajo v njive in sadovnjake. Ohranjena sta tradicionalno mešano kmetijstvo in intenzivnejša usmeritev v živinorejo. Poselitev je vezana na glavne in stranske komunikacije, zato so vasi navadno manjše, obcestne, pa kljub temu gručaste in razpršene enakomerno po vsej ravnini.

Stopnja primernosti za konjenišvo: 2

Zaradi ugodnih reliefnih značilnosti je območje zelo primerno za jahanje tudi začetnikov. Vendar gosta infrastrukturna mreža (ceste, železnica, avtocesta) in hidrigrafsko omrežje predstavljajo velik izziv za povezavo konjeniških poti. Poleg razvitih konjeniških centrov (hipodrom Lesce, KK Stol) je na območju kar nekaj turističnih kmetij, ki imajo v svoji ponudbi konjenišvo.

Brezjanska ravnina zavzema ravnico med Radovljico in Kranjem, površje pa je močno razrezano z rečno mrežo. Naselja so gručasta, večinoma obdana s sadovnjaki in med seboj ločena s kmetijskimi površinami in nižinskim gozdom.

Stopnja primernosti za konjenišvo: 2

Zaradi ugodnih reliefnih značilnosti je območje zelo primerno za jahanje, vendar tudi tukaj infrastrukturna mreža predstavlja velik izziv. Na območju kar nekaj turističnih kmetij, ki imajo v svoji ponudbi konjenišvo.

3.2.2.2 Situacijska analiza na področju konjenišva in rekreacijska infrastruktura za potrebe konjenišva

Preučitev stanja na področju konjenišva je eno od glavnih izhodišč strateškega načrtovanja, saj vpliva posredno in neposredno na nadaljnje aktivnosti projekta.

Konji, družinske kmetije in kmetijska gospodarstva na območju Zgornje Gorenjske

Na območju Zgornje Gorenjske je na 223 družinskih kmetijah 568 konj. To pomeni, da je na našem območju 4% vseh konj na družinskih kmetijah v Sloveniji. Največ konj je na družinskih kmetijah občine Bled (26% na Zgornjem Gorenjskem), sledita občini Žirovnica in Radovljica z 20%, Kranjska Gora (15%), Bohinj (11%) in Jesenice (8%). Ker so v Popisu kmetijskih gospodarstev iz leta 2000 zajeti samo konji na družinskih kmetijah (to je tisti konji, katerih lastniki imajo v lasti najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč v uporabi) lahko sklepamo da je na območju Zgornje Gorenjske število konj še večje. Natančno število bi lahko ugotovili samo z anketiranjem na terenu. Primerjava števila konj po posameznih

kategorijah med leti 2000 in 2003 je narejena samo po kmetijskih gospodarstvih in sicer samo na nacionalnem nivoju. Na splošno lahko trdim, da na območju Slovenije narašča število konj, upad je zaznati samo pri kategoriji mladih in drugih konjev. Indeksi med letoma 2003/00 so naslednji:

- žrebeta do enega leta: indeks je 130
- mladi konji (1-3 leta): indeks je 79 (zaradi vzreje za meso)
- plemenske kobile in breje žrebice: indeks je 128
- žrebci za delo in pleme: indeks je 128
- drugi konji: indeks je 71
- konji skupaj: indeks je 117

Poleg števila konj, na območju Slovenije narašča tudi število kmetijskih gospodarstev ki imajo konje (upad je zopet zaznati v kategoriji mladi konji in pa drugi konji). Indeksi števila kmetijskih gospodarstev s konji med letoma 2003/00 so naslednji:

- žrebeta do enega leta: indeks je 123
- mladi konji (1-3 leta): indeks je 97 (zaradi vzreje za meso)
- plemenske kobile in breje žrebice: indeks je 114
- žrebci za delo in pleme: indeks je 132
- drugi konji: indeks je 63
- konji skupaj: indeks je 102

Iz navedenih statističnih podatkov lahko sklepam, da je na območju sedmih občin Zgornje Gorenjske zadostno število konj v primerjavi s Slovenijo, saj to pomeni, da je na 1.015.6 km² 568 konj (Slovenija na 20.256 km² je 14.074 konj) oz. na 5% ozemlja je 4% vseh slovenskih konj. Iz trendov rasti števila konj in števila kmetijskih gospodarstev lahko sklepam, da je tudi na območju Zgornje Gorenjske opaziti trend naraščanja.

Preglednica 6.: Družinske kmetije po številu konj po posameznih občinah Zgornje Gorenjske (EPK97 kmetijska gospodarstva), Vir: SURS, Popis kmetijskih gospodarstev, 2000
Table 6.: Family farms by horse number in various municipalities of Upper Gorenjska, Source: SURS, Farm register 2000

Občine	št. živine	št. živine v % od celotne živine na Zgornjem Gorenjskem	št. gospodarstev
Bled	147	26%	58
Bohinj	64	11%	30
Jesenice	46	8%	24
Kr.Gora	84	15%	28
Radovljica	116	20%	48
Žirovnica	111	20%	35
Zg. Gorenjska	568	100%	223
Slovenija	14047		4628

Opomba: EPK97 kmetijska gospodarstva so evropsko primerljiva kmetijska gospodarstva, ki izpolnjujejo kriterij najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Če imajo manj kot 1 ha kmetijskih zemljišč v uporabi, pa tudi tista, ki imajo:

- najmanj 10 a kmetijskih zemljišč in 90 a gozda ali
- najmanj 30 a vinogradov in / ali sadovnjakov
- 2 in več glav velike živine ali
- 15 do 30 a vinogradov in 1 do 2 glavi velike živine
- nad 50 panjev čebel
- ali so tržni predelovalci vrtnin

Preglednica 7: Število konj po kmetijskih gospodarstvih v Sloveniji za leti 2000 in 2003, Vir: SURS, Popis kmetijskih gospodarstev, 2000

Table 7: Number of horses on farms in Slovenia for the years 2000 in 2003, Source: SURS, Farm register, 2000

vrsta konj	število živali		število kmetijskih gospodarstev	
	2000	2003	2000	2003
	število	število	število	število
žrebeta do enega leta	3186	4146	2003	2460
mladi konji (1-3 leta)	2154	2087	1290	1255
plemenske kobile in breje žrebice	6521	8382	3412	3919
žrebci za delo in pleme	788	1009	505	667
drugi konji	1758	1254	1000	629
konji-skupaj	14407	16879	4634	4728

Opomba: Podatki se nanašajo na rezultate Popisa kmetijskih gospodarstev v RS, 1.6.2000. Po popisu kmetijstva je bila spremenjena klasifikacija živali. Opravljeni so bili preračuni agregiranih podatkov, ki so bili objavljeni v okviru raziskovanj o številu živine.

Kmetijska gospodarstva po definiciji iz popisa kmetijskih gospodarstev delimo na družinske kmetije in kmetijska podjetja in zadruge.

Turistične kmetije in konjenišтво na območju Zgornje Gorenjske

Zgornja Gorenjska sodi med vodilna turistična območja v Sloveniji, saj privlačna pokrajina omogoča pestro paleto počitniških dejavnosti, zato ni presenetljivo, da ima tudi turizem na kmetijah na tem območju dolgo tradicijo in je danes vsekakor najpomembnejša dopolnilna dejavnost na kmetijah.

Glede na sodobne trende v turizmu, je tržno zanimiv in kakovosten tisti turistični proizvod, ki temelji na privlačnosti naravne in kulturne dediščine podeželja, izvirnosti ter znanju in gostoljubnosti podeželskih ljudi, kar konjenišтво vsekakor je. Na posameznih kmetijah že ponujajo možnost jahanja, vendar je ta ponudba nepovezana in nezadostno organizirana.

Turistične kmetije igrajo pri razvoju konjeniških poti veliko vlogo, saj konjeniške poti brez ustrezne dodatne ponudbe ob poti, ki omogoča oskrbo konjev in konjenikov, ne morejo zaživeti. Hkrati pa mreža konjeniških poti povezuje obstoječe (in potencialne) ponudnike in jim s skupnim trženjem in promocijo omogoča razširitev in nadgradnjo njihove dejavnosti in s tem odpira nove podjetniške priložnosti.

Po podatkih UE Radovljica in UE Jesenice so na območju Zgornje Gorenjske registrirane naslednje turistične kmetije (nekatero od njih svojo ponudbo tržijo na www.slovenia-tourism.si):

I. V UE Radovljica:	
Damjana Mulej – »Pr Stojan« Selo pri Bledu 20 4260 Bled	tip kmetije: namestitvena kmetija, izletniška kmetija kategorija: 3 jabolka aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, tek na smučeh, kolesarjenje aktivnosti v okolici: smučanje, konjenišтво, tenis, golf, kopanje v reki / jezeru, kopanje v pokritem bazenu, kopanje v odprtem bazenu, lokostrelstvo, savna, drsanje, veslanje, ribolov
Ana Gomboc – »Pr Trlej« Srednja vas 6	tip kmetije: namestitvena kmetija, izletniška kmetija kategorija: 2 jabolki

4275 Begunje	<p>aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, kolesarjenje, otroško igrišče</p> <p>aktivnosti v okolici: smučanje, tek na smučeh, konjenišтво, tenis, golf, kopanje v reki / jezeru, kopanje v pokritem bazenu, drsanje, veslanje, jadranje na deski, padalstvo, balinanje, ribolov</p>
<p>Iva Globevnik - »Pr Biscu« Rebr 1, Zasip 4260 Bled</p>	<p>tip kmetije: namestitvena kmetija</p> <p>kategorija: 4 jabolka</p> <p>aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, tek na smučeh, savna, kolesarjenje, keglanje, otroško igrišče</p> <p>aktivnosti v okolici: smučanje, konjenišтво, golf, kopanje v reki / jezeru, kopanje v pokritem bazenu, drsanje, veslanje, jadranje na deski, padalstvo, balinanje, ribolov</p>
<p>Jože Soklič – »Povšin« Selo pri Bledu 22 4260 Bled</p>	<p>tip kmetije: namestitvena kmetija, izletniška kmetija</p> <p>kategorija: 3 jabolka</p> <p>aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, tek na smučeh, otroško igrišče</p> <p>aktivnosti v okolici: smučanje, konjenišтво, tenis, golf, kopanje v reki / jezeru, kopanje v pokritem bazenu, kopanje v odprtem bazenu, lokostrelstvo, savna, drsanje, kolesarjenje, veslanje, ribolov</p>
<p>Antonija Žerovc – »Pr Ukan« Mlinska cesta 15 4260 Bled</p>	
<p>Valentina Zupan – »Pr Frčej« Zgornje Gorje 42 4247 Zgornje Gorje</p>	<p>tip kmetije: namestitvena kmetija, izletniška kmetija</p> <p>kategorija: 3 jabolka</p> <p>aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, namizni tenis,</p>

	<p>kolesarjenje</p> <p>aktivnosti v okolici: smučanje, tek na smučeh, konjenišтво, golf, kopanje v reki / jezeru, kopanje v pokritem bazenu, savna, drsanje, veslanje, jadranje na deski, balinanje</p>
<p>Antonija Pogačnik Otoče 21 4244 Podnart</p>	
<p>Izza Dolinar Krainer Kupljenik 1A 4263 Bohinjska Bela</p>	
<p>Simona Repinc Urevc Mlinska cesta 28 4260 Bled</p>	
<p>Janez Praprotnik Brezje 77C 4243 Brezje</p>	
II. V UE Jesenice	
<p>Vera Grgurič Planina pod Golico 39 4270 Jesenice</p>	<p>tip kmetije: namestitvena kmetija, izletniška kmetija, hiša s tradicijo, domačija</p> <p>kategorija: 3 jabolka</p> <p>aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, koledarjenje</p>
<p>Aleš Košir Borovška 37 480 Kranjska Gora</p>	

Vir: UE Radovljica in UE Jesenice, www.slovenia-tourism.si

Nekatere kmetije, ki po podatkih UE niso registrirane kot turistične kmetije pa kljub temu svojo ponudbo tržijo na nacionalnem spletnem portalu:

Pavovec - Lukanc Selo 27 4260 Bled	tip kmetije: namestitvena kmetija, izletniška kmetija kategorija: 4 jabolka aktivnosti na kmetiji: pohodništvo aktivnosti v okolici: smučanje, tek na smučeh, kopanje v reki / jezeru, savna, kolesarjenje, padalstvo, balinanje, lov, ribolov
Svetinovi Selo 25 4260 Bled	tip kmetije: namestitvena kmetija aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, kolesarjenje aktivnosti v okolici: smučanje, tek na smučeh, konjeništv, tenis, golf, kopanje v reki / jezeru, kopanje v pokritem bazenu, kopanje v odprtem bazenu, savna, drsanje, padalstvo, ribolov
»Pr Ževtarju« Koprivnik 17 4264 Bohinjska Bistrica	tip kmetije: namestitvena kmetija aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, konjeništv, kolesarjenje aktivnosti v okolici: smučanje, tek na smučeh, konjeništv, tenis, kopanje v odprtem bazenu, savna, veslanje, padalstvo, otroško igrišče, lov
Kmetija »Tominc – Frelj« Brezje 21 4243 Brezje	tip kmetije: namestitvena kmetija kategorija: 3 jabolka aktivnosti na kmetiji: pohodništvo aktivnosti v okolici: smučanje, tek na smučeh, konjeništv, golf, kopanje v odprtem bazenu, lokostrelstvo, savna, drsanje, jadrnanje na deski, keglanje, balinanje

Kmetija Psnak Zgornja Radovna 18 4281 Mojstrana	tip kmetije: namestitvena kmetija, ekološka kmetija kategorija: 3 jabolka aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, tek na smučeh, konjeništvo, kolesarjenje aktivnosti v okolici: smučanje, tenis, kopanje v reki / jezeru, drsanje, lov, ribolov
Kmetija »Pr Andreju« Studor v Bohinju 31 4267 Srednja vas	tip kmetije: namestitvena kmetija kategorija: 2 jabolki aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, otroško igrišče aktivnosti v okolici: smučanje, tek na smučeh, konjeništvo, tenis, kopanje v reki / jezeru, kopanje v odprtem bazenu, drsanje, kolesarjenje, veslanje, jadranje na deski, padalstvo, zmajarstvo, keglanje, balinanje, ribolov
Kmetija Repečnik Spodnje Gorje 12 4247 Spodnje Gorje	tip kmetije: namestitvena kmetija aktivnosti na kmetiji: pohodništvo, tek na smučeh, konjeništvo, kolesarjenje, otroško igrišče aktivnosti v okolici: smučanje, tenis, golf, kopanje v reki / jezeru, veslanje, padalstvo, keglanje, ribolov

Vir: www.slovenia-tourism.si

Anketa med konjeniškimi klubi

Območje Zgornje Gorenjske je eno najbolj znanih turističnih območij v Sloveniji. Na tem območju se nahajajo trije vodilni turistični centri Bled, Bohinj in Kranjska Gora. Območje zajema tudi dobre 2/3 Triglavskega narodnega parka in kar nekaj območij Nature 2000. Glede na zavarovanost oz. zaščitenost precejšnjega dela območja, je tukaj nujno upoštevati pravila

trajnostnega razvoja in s tem razvoj takih produktov, ki bodo trajnostno naravnani. Ureditev konjeniških poti in oblikovanje ponudbe ob teh poteh ter raznih paketov, izpolnjuje te kriterije. Z namenom ugotoviti trenutno stanje povpraševanja po konjeništvu in z njim povezano ponudbo, sem opravila anketo med obstoječimi konjeniški centri, klubi in društvi. Naknadno so bile v anketo vključene še registrirane turistične kmetije na območju in preverba, kakšno je povpraševanje po konjeništvu pri njih in kakšna je njihova ponudba vezana na konjeništvu.

Anketo sem izvedla prek telefona. V njej je sodelovalo pet konjeniških klubov (KK Pusti grad, KK Hipodrom Lesce, KK Bohinj, KK Stol in KK Špik), Jahalni center Podvin, Domačija Rasinger, Ranč Mrcina in Konjeniško društvo Islander. Primer anketnega vprašalnika je v prilogi. Naknadno je v anketi sodelovalo še šest turističnih kmetij izmed dvanajstih registriranih na območju Zgornje Gorenjske.

Namen ankete je bil pridobiti podatke o:

- trenutnem stanju ponudbe jahanja,
- številu konj, ki jih imajo klubi na razpolago,
- strukturi njihovih gostov,
- njihovi osnovni ponudbi,
- dodatni ponudbi,
- trendu povpraševanja po ponudbi vezani na konjeništvu.

Ugotovitve in sklepi:

Anketirani klubi in centri imajo skupaj 209 članov, od tega jih ima največ KK Stol (47%), najmanj pa Ranč Mrcina, ki ima le enega. Seveda tu ne smem pozabiti na ostale konjeniške klube, ki niso bili zajeti v anketo, ker niso uradno registrirani, pa kljub temu, ali uporabljajo konje konjeniških centrov, ali pa imajo tam v oskrbi svoje konje.

V povprečju so imeli anketirani centri in klubi skupaj 115 gostov na teden, od tega jih največji delež odpade na Domačijo Rasinger (43%), sledi Ranč Mrcina z 22% in KK Stol z dobrimi 15%.

Na podlagi rezultatov ankete je bilo ugotovljeno, da je na območju Zgornje Gorenjske na razpolago 224 konj, od tega je 10 islandcev. Med vsemi konji je 25 klubskih (11%), ostali pa so v oskrbi.

Zasedenost boksov je v KC Rasinger, KK Stol in KC Ranč Mrcina 100%, medtem, ko so v KC Hipodrom vsi boxi prazni, v KC Podvin, pa je zasedenost polovična.

Cena boksa na mesec se v večini KC giblje okoli 125 evrov, le v KC Podvin je cena še enkrat višja, in sicer 250 evrov, na Ranču Mrcina pa imajo dogovor, o izmenjavi za jahanje.

Ponudba v boksih je povsod enakovredna. Ponujajo hrano, čiščenje in izpust.

Centri in klubi v obravnavanem območju lahko sprejmejo skoraj 250 prikolic naenkrat. Dva namreč lahko sprejmeta veliko prikolic (50 ali več), eden od 20-30, dva pa po 5 in 6.

Pokrito jahalnico imata dva centra - Rasinger, 14x24m in Podvin, 20x40m; parkur trije – Rasinger, 60x60, Hipodrom, 60x60 in Podvin 60x80; manežo imajo štirje – Rasinger, 20x40, Stol 20x60, Hipodrom 40x25 in Islander v obliki osmice; izpust imajo vsi anketirani; galopsko stezo v dolžini 30km ima KK Stol; kasaško stezo v dolžini 700m ima Hipodrom; pašnike imajo vsi.

Kar se tiče ponudbe šolanj, imajo v svoji ponudbi vsi anketirani centri in klubi, šolanje za Jahača I in II. Hipodrom ima v ponudbi še šolanje za inštruktorja, Podvin pa poleg tega še šolanje za Jahača III. V preteklem letu so anketirani skupaj izšolali 65 Jahačev II, od tega največ v KK Stol (46%). V Društvu Islander, pa podeljujejo diplome iz osnov jahanja islandskih konj.

Poleg osnovne zgoraj naštete ponudbe imajo vsi centri tudi nekaj dodatne ponudbe. Vsi anketirani klubi in centri imajo tudi garderobe in sanitarije, štirje imajo tudi tuše (Rasinger, Stol, Podvin, Islander), trije imajo bife (Rasinger, Stol in Mrcina), Stol ima poleg tega še picerijo, Islander pa manjšo kuhinjo. Skoraj vsi klubi oz. centri imajo organizirano tudi prenočevanje, in sicer s sodelovanjem z bližnjimi turističnimi kmetijami, apartmaji ali hotelom, razen Hipodroma, ki zaenkrat še nima vzpostavljenega takega sodelovanja.

Vsega skupaj imajo centri oz. klubi na razpolago 7 inštruktorjev in 2 učitelja. Največji izbor kadra imajo na Hipodromu, kjer imajo enega učitelja in 2 inštruktorja, najmanj pa na ranču Mrcina, kjer imajo le enega inštruktorja.

Cene za uro jahanja se gibljejo od 8 do 15 evrov.

Iz ankete, ki sem jo izvedla med turističnimi kmetijami, se je pokazalo, da se v primeru, če dobijo gosta, ki povprašuje po jahanju, sami pa te ponudbe nimajo, že povezujejo z obstoječimi konjeniški klubi in centri v bližnji okolici. Nekatere kmetije tudi same ponujajo jahanje (30%), ena kmetija pa ima v svoji ponudbi celo vožnjo z lojtrnikom. Ponudba, vezana na jahanje, je prilagojena tudi najmlajšim, na voljo sta dva osla, ki ju lahko zajahajo.

Iz situacijske analize lahko sklepam da so na območju dane dobre možnosti za razvoj novega turističnega produkta »konjenišvo«, ki temelji na športno – rekreacijski ponudbi ter ponudbi produktov podeželja. Posamezne kmetije ponujajo možnost jahanja na kmetiji ali v njeni okolici, vendar je sama ponudba neorganizirana in nepovezana. Podobno je tudi s konjeniški klubi in jahalno-rekreacijski centri. Posamezne ponudnike je zato potrebno povezati in oblikovati skupno turistično infrastrukturo, ki je nujno potrebna za uspešno trženje in promocijo produktov. S profesionalno organiziranim vodenjem in skupnim trženjem je produkt v območju lahko pozicioniran kot tista enkratna turistična ponudba, ki hkrati nudi spontanost, izvirnost in svojevrsten rekreativni slog.

3.3 SWOT ANALIZA⁷ OBMOČJA

Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti temelji na analizi območja, izkušnjah, pridobljenih pri izvajanju projekta »Konjeniške poti Zgornje Gorenjske«, in na delavnicah s predstavniki konjenikov, občin in drugih pristojnih institucij, ki so potekale med izvajanjem projekta. Gre za povzetek SWOT analize, ki na eni strani opredeljuje prednosti in slabosti stanja na območju, na drugi strani pa temelji na priložnostih in nevarnostih za nadaljni razvoj.

PREDNOSTI (POTENCIALI)	SLABOSTI (PROBLEMI)
<ul style="list-style-type: none"> - bližina večjih turističnih centrov (relativno dobro razvita turistična ponudba) - dobra in hitra dostopnost - bogata naravna dediščina, neokrnjena narava - točkovno razvita turistična infrastruktura in ponudba vezana na konjenišтво - obstoj potencialnih nosilcev ponudbe (konjeniški klubi, jahalni centri, kmetije...) - velik interes konjenikov za sodelovanje in povezovanje - ohranjene tradicionalne obrti in druga znanja - dolgoročno razvojno planiranje z razvojno vizijo 	<ul style="list-style-type: none"> - neprepoznavnost in nepovezanost obstoječe ponudbe - neizdelan imidž območja - nepripravljenost in nezaupanje posameznikov za vključitev v projekt - pomanjkanje samoiniciativnosti in podjetnosti - nenaklonjenost tveganju - (pre)malo podjetniških iniciativ - nezaupanje v državne in občinske institucije ter razvojne programe/projekte - pomanjkljiva infrastrukturna opremljenost

⁷ SWOT ANALIZA – analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

S strength
W weakness
O opportunities
T threats

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI (OVIRE)
<ul style="list-style-type: none"> - zasnova konjeniških poti in razvoj tematskih paketov - razvoj dodatne rekreacijske ponudbe - razvoj novih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah v okviru turistične ponudbe - razvoj novih nočitvenih zmogljivosti - razvoj lokalnih razvojnih jeder in vzpostavitev povezanosti med njimi - povezovanje z močnimi turističnimi centri v okolici - razvoj storitvene dejavnosti (nova delovna mesta) - možnost dodatnega zaslužka - pritegnitev mladih izobraženih ljudi, da se zaposlujejo v domačem okolju in prispevajo k razvoju in inovativnosti - skupna promocija območja - organizirana vodniška služba	<ul style="list-style-type: none"> - pronicanje individualnih interesov in dajanje prednosti določenim interesnim skupinam pri razvoju in finančni moči - izdelana paketna ponudba in celostna podoba, s katero se prebivalci ne bodo identificirali in ne bo zaživela v območju - velika razparceliranost zemljišč in nejasna lastniška struktura (pridobivanje soglasij) - turistična ponudba bo premalo izdelana, da bi lahko konkurirala drugim turističnim območjem - pomanjkanje moderne trženjske miselnosti (misli globalno, deluj lokalno)

Priložnosti razvoja konjeniških poti Zgornje Gorenjske se kažejo v:

- zasnovi konjeniških poti in razvoju tematskih paketov
- razvoju dodatne rekreacijske ponudbe
- razvoju novih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah v okviru turistične ponudbe
- razvoju novih nočitvenih zmogljivosti
- povezovanju z močnimi turističnimi centri v okolici
- razvoju storitvene dejavnosti (nova delovna mesta)
- možnostih dodatnega zaslužka
- pritegnitvi mladih izobraženih ljudi, da se zaposlujejo v domačem okolju in prispevajo k razvoju in inovativnosti
- skupni promociji območja
- organizirani vodniški službi

Glavni problemi in ovire so:

- pronicanje individualnih interesov in dajanje prednosti določenim interesnim skupinam pri razvoju in finančni moči
- izdelana paketna ponudba in celostna podoba, s katero se prebivalci ne bodo identificirali in ne bo zaživela v območju
- velika razparceliranost zemljišč in nejasna lastniška struktura (pridobivanje soglasij)
- premalo izdelana turistična ponudba, da bi lahko konkurirala drugim turističnim območjem
- pomanjkanje profesionalnega pristopa
- pomanjkanje moderne trženjske miselnosti (misli globalno, deluj lokalno)
- zahteve Direkcije za ceste (zaradi prečkanja državnih cest)
- (neprepoznavnost in) nepovezanost obstoječe ponudbe
- neizdelan imidž območja
- nezmožnost identificiranja upravitelja
- nepripravljenost in nezaupanje ostalih ponudnikov za vključitev v projekt
- pomanjkanje samoiniciativnosti in podjetnosti
- nenaklonjenost tveganju
- (pre)malo podjetniških iniciativ
- nezaupanje v državne in občinske institucije ter razvojne programe/projekte
- pomanjkljiva infrastrukturna opremljenost
- želja po hitrem zaslužku brez večjih vlaganj
- pomanjkanje strokovnega kadra s področja turizma

3.4 PREDLOG ZASNOVE KONJENŠKIH POTI ZGORNJE GORENJSKE

3.4.1 IZHODIŠČA ZA NAČRTOVANJE KONJENŠKIH POTI ZGORNJE GORENJSKE

Ker v projektu »Konjenske poti Zgornje Gorenjske« ni šlo za izgradnjo nove rekreacijske infrastrukture, vezane na konjenštvo, ampak za povezavo obstoječih točk (jahalno-rekreacijski centri, konjenski klubi, turistične kmetije itd.) preko obstoječih poti (predvsem malo prometne, gozdne in kmetijske poti) taka konjenska pot predstavlja t.i. »naravno rabo«. To pomeni da niso potrebni nikakršni prostorski dokumenti, niti ni potrebno voditi kakršnega

koli upravnega postopka. Seveda pa je potrebno pridobiti soglasje lastnikov, da soglašajo s takšno dejavnostjo na svojem območju in seveda upoštevati smernice pristojnih institucij (naravovarstvene, kmetijske, gozdarske itd.).

Glavno izhodišče za zasnovo mreže konjeniških poti predstavlja dejstvo, da so konjeniki močno vezani na lokacijo konjeniških centrov, ki so ustrezno opremljeni in ponujajo nastanitev in oskrbo konj. Večina jezdecev se zato zadržuje in jaha v bližini teh centrov ne glede na to, kako atraktivne so ostale lokacije. Večinoma izbiro poti in cilj jahanja predstavljajo tudi najbolj primerne poti. Zato je potrebno najprej posameznim centrom zagotoviti primerne konjeniške poti, ki jim bodo omogočale ponudbo različnih konjeniških izletov.

V nekaterih, na področju konjenišstva dobro razvitih državah, vzpostavljajo ločene konjeniške poti, ki izpolnjujejo zahteve po konjskim nogam prijazni podlagi in uporabi samo za jahanje, saj se s tem izognemo konfliktom z ostalimi uporabniki teh poti. V Sloveniji to skoraj ni mogoče, zato sem se pri načrtovanju naših poti oprla predvsem na domače avtorje. Ker pa je mreža konjeniških poti ponavadi dosti razvejana in zajema tudi naravovarstvena območja, se večkratni rabi poti ne da izogniti, pač je potrebna medsebojna obzirnost in toleranten odnos do ostalih uporabnikov teh poti.

V prvi vrsti je bilo planiranje konjeniških poti Zgornje Gorenjske vezano na utemeljene predloge idejnih tras v dialogu z lokalnimi konjeniki. Na tej podlagi so bili podani predlogi lokalnih konjeniških poti, ki se se potem povezale v predlog območne mreže konjeniških poti. Ta pristop pa žal doseže svoje meje tam, kjer ni kontaktnih oseb (konjeniški klubi, jahalno – rekreacijski centri) ali kjer se lokalne poti ne prekrivajo.

Pri vsem tem je bil prisoten še en velik problem. V območju so vedno znova pregrade: bolj ali manj prometne regionalne in državne ceste, vodovje, železnica in gradnja nove avtoceste. Na osnovi obstoječe infrastrukture in hidrološke mreže so v območju že določene točke oz. prehodi, ki so bili pomembni za načrtovanje mreže konjeniških poti:

- varno prečkanje prometnih cest (kriterij: dobra preglednost in nadaljevanje konjenskih poti na drugi strani ceste)
- prečkanje avtoceste in železnice (vezano na obstoječe mostove, nadhode in podhode)
- prečkanje rek (vezano na obstoječe mostove)

Iz tega sledi, da sem za vzpostavitev mreže konjenskih poti poskušala povezave vzpostaviti skozi te točke. Glede na strukturo območja se je ponujala vzpostavitev mreže konjenskih poti v smislu križa, ki povezuje obstoječe konjenske klube in jahalno rekreacijske centre in omogoča čezmejno navezavo ter potencialno razširitev mreže na ostala območja. Za vzpostavitev je bilo območje razdeljeno na sektorje (občine), ki jih omejujejo problematične bariere (ceste, vode, železnica). Vsak sektor je tako zajemal en segment hrbtenice (krožne poti), kakor tudi predloge ostalih poti, ki so bolj pomembni za lokalno rabo. Ti segmenti so bili potem posamično oz. kjer se je ponujala ta možnost tudi v celoti v procesu odločanja dorečeni skupaj z lokalnimi akterji. Konjenske poti so se v večji meri potrdile tam, kjer potekajo po javnih poteh, saj to ne zahteva procesa pridobivanja soglasij.

Problemi, ki so se pojavljali v procesu odločanja o trasah konjenskih poti, se nanašajo na dejstvo, da za območje ni možno pridobiti nekaterih ključnih podatkov, npr. ni izdelana integrirana mreža tematskih poti. Soglasja so bila v večini primerov sprejeta na podlagi ročno vrisanih tras v karte merila 1:25.000, ki so vsebovale samo osnovne informacije. Zato sem pri izvedbi upoštevala smernice pristojnih institucij.

Upoštewane so bile sledeče ključne točke:

- poti naj potekajo v gozdnatem prostoru večinoma po gozdnih cestah
  - križanja z državno cesto naj se izvedejo le tam, kjer ni druge možnosti
  - za jahanje po nižinskem delu naj se uporabljajo občinske poti, ki so kategorizirane kot javno dobro in niso prometne
  - trase preko travnikov in njiv naj potekajo po že izdelanih poteh, ki so v uporabi
  - določijo se mesta privezov in napajalnih korit
  - določijo se lokacije usmerjevalnih tabel
- tam kjer je to mogoče, naj se označijo občestni kamni z ustreznimi oznakami

upoštevati možnost pritrditve usmerjevalnih tabel na drevesa ob poti
usmerjevalne table po možnosti pritrčiti na že obstoječe table

- izogiba se trasam s potekom skozi ozka in prometna središča
- hrbtenica poti naj bo po možnosti prehodna celo leto.
- kjer so potrebna ureditvena dela za normalno uporabo poti, je potrebno izdelati opis potrebnih del in oceno stroškov
- dogovor s potencialnimi lastniki privezov, za postavitev korit
- pri trasiranju upoštevati priporočljive normative:
  - pri podvozih upoštevati minimalno višino za konje 2 m, za konja z jezdecem 3m (izkustveno)
  - širina poti : profil 2,5 –3 m; min 1m
  - vzpon/naklon: 5-8%
  - oddaljenost napajalnih korit: 10-12 km (razdalja enournega jahanja – 200-250 m na minuto (Jeršič)

3.4.2 OSNOVNA ZAKONSKA IZHODIŠČA – PRAVNI OKVIR

Pravni okvir predstavlja zakonodajno osnovo, na kateri se lahko izvaja aktivnost jahanja, poleg tega pa zakonska izhodišča predstavljajo tudi osnovo za oblikovanje mreže konjeniških poti.

Zakon o varnosti cestnega prometa (ZVCP – 1)

23. člen

Gonjač oziroma gonjačka (v nadaljnjem besedilu gonjač), vodič oziroma vodička (v nadaljnjem besedilu vodič) ali jahač oziroma jahalka (v nadaljnjem besedilu jahač) je oseba, ki na cesti goni, vodi ali jaha žival ali goni čredo.

109. člen

Za jahače, goniče in vodiče živali, udeležence v cestnem prometu, se uporabljajo določbe tega zakona o pešcih, če ta zakon ne določa drugače.

Jahač mora biti telesno sposoben za ježo in mora obvladati žival, na kateri jezdi. Jahač, mlajši od 14 let, smejo jezdi le v spremstvu polnoletne osebe.

Jahači smejo uporabljati poti za jahače in nekategorizirane ceste, občinske ceste pa le, če to ni v nasprotju s prometno ureditvijo na njih. Jezdenje na državnih cestah ni dovoljeno.

Jahač, ki jaha po vozišču, mora jahati ob desnem robu vozišča v smeri ježe.

Z globo 10.000 tolarjev se kaznuje za prekršek jahač, gonič ali vodnik živali, ki ravna v nasprotju z določbami tega člena ter voznik, ki ravna v nasprotju z drugim odstavkom tega člena in lastnik živali ali druga oseba, ki bi morala nadzirati ali zavarovati živali v skladu z enajstim odstavkom tega člena, pa tega ne stori.

V Sloveniji lahko načeloma jahamo po vseh utrjenih javnih poteh tako v gozdu, kot tudi v odprti pokrajini, razen na državnih cestah in na tistih občinskih cestah, kjer je jahanje z odlokom prepovedano. Za vse ostale ceste in poti velja sledeče:

- v gozdu se za ježo lahko uporabljajo samo tiste poti, ki so označene kot konjeniške poti
- v odprti pokrajini se za ježo lahko uporabljajo samo tiste poti, ki so javne oziroma

3.4.3 KATEGORIZACIJA KONJENIŠKIH POTI

Glede na zahtevnost so konjeniške poti Zgornje Gorenjske razdeljene v tri skupine: lahke, zahtevne in zelo zahtevne poti. Ta razdelitev je namenjena konjenikom, da se že pri načrtovanju poti lahko odločijo za smer jahanja, ter pot prilagodijo svojemu znanju, pripravljenosti in opremljenosti. Pri kategorizaciji so aktivno sodelovali lokalni konjeniki, poti pa so bile v kategorizirane glede na sledeče kriterije:

OPIS POTI	lahka	zahtevna	zelo zahtevna
TEREN			
Pretežno raven teren	X		
Teren z rahlimi strminami – vzpon/naklon 5 – 10 %		X	
Teren s delnimi strminami – vzpon/naklon 10 – 20 %			X
TLA			
Makadamska in mehka, grušč majhnih dimenzij, poljske poti	X		
Gruščnata, delno, skalnata		X	
Asfaltna, gruščnata, delno skalnata, vlažna			X
PREHODI			

Skozi vaška jedra		X	
Prepadni, ozki prehodi			X
Pregledno oblikovana	X		
PREČKANJE			
Ni prečkanj državne ceste in železnice	X		
Prečkanje državnih cest in železnic			X
Trasirana samo za konjenike	X		
RABA POTI			
Večnamenska raba		X	
Jahanje z vodniško službo			X
Jahanje s kartami	X		
DOLŽINA POTI			
Jahanje do 5 km –1 uro	X		
Jahanje od 5 – 15 km (2,5 – 4 ure)		X	
Jahanje več kot 15 km			X

3.4.4 ZASNOVA KONJENIŠKIH POTI ZGORNJE GORENJSKE

Občina Kranjska Gora

POTEK IZLETA: Mejni prehod Rateče – vas Rateče – Podkoren (domačija Rasinger) – Kranjska Gora (gostilna Cvitar) – Gozd Martuljek (privez »Pri Petru«) – Belca – Mojstrana -
 varianta a: dolina Radovne (gostilna »Pri Psnak«) in naprej v občino Gorje
 varianta b: Dovje in naprej v občino Jesenice

KARAKTERISTIKE POTI

DOLŽINA 37 km	TEŽAVNOST Lahka do zahtevna, na nekaterih mestih je potrebno peljati konja na povodcu	TEREN makadamsko, travnato, asfaltno
KRIŽIŠČA Z DRŽAVNO CESTO 4 krat	PREHODNOST Letni in zimski čas, smer Dovje – Plavški rovt samo letni čas	RABA POTI Večnamenska
POSTOJANKE IN PRIVEZI:	RAZGLEDI: Julijske Alpe	NARAVNE IN ANTROPOGENE ATRAKCIJE OB POTI

Konjeniški center Rasinger, Gostilna Cvitar, privez »Pri Petru«, gostilna »Pri Psnak«		Zelenci, Martuljška slapova, Liznjakova domačija, Psnakova žaga in mlin v Zgornji Radovni, ostanki fužin v Spodnji Radovni.
---	--	--

OPIS: Pot se začne na mejnem prehodu Rateče-Planica in jahamo po asfaltni cesti v vas Rateče. Pot skozi vas nas pripelje do prehoda z državno cesto. Nadaljujemo z ježo po poljskih poteh, mimo pašnikov in ob kolesarski poti. Po nekaj kilometrih zavijemo na urejeno pot za konjenike in jezdimo do odcepa za Podkoren. V vasi Podkoren pridemo do konjeniškega centra Rasinger, kjer je tudi privez. Usmerjevalne table nas nato usmerjajo skozi vas po asfaltni cesti, ob državni cesti, dokler čez potok ne pridemo na makadamsko cesto, kjer jahamo čez travnike po poljskih poteh. Z ježo nadaljujemo po urejeni makadamski cesti ob Savi (pri mostu čez Savo lahko prečkamo državno cesto in odjahamo do priveza pri gostilni Cvitar v centru Kranjske Gore). Za nadaljevanje poti se vrnemo nazaj in gremo mimo nogometnega igrišča naprej ob Savi, po gozdnih poteh skozi gozd in pri tem prečkamo tudi nekaj potokov. Zaradi rahlih vzponov in spustov ter plazovitega terena je pri jahanju potrebna pazljivost, na nekaterih mestih pa je potrebno razjahati in voditi konja na povodcu. Pot se nadaljuje po široki makadamski gozdni poti ob Savi, ki poteka po trasi kolektorja in ponuja čudovite razglede na Julijske Alpe. Ko prijahamo do mostu čez Savo jezdimo naravnost ob reki po urejeni gozdni poti do hotela Špik, kjer je nasproti le-tega privez Pri Petru. Po prečkanju mostu čez reko Savo jahamo naprej po široki makadamski poti, kjer sledimo usmerjevalni signalizaciji. Ta del poti je še posebej zanimiv, saj predstavlja jahanje po strugi, čez rokave reke Save in po gozdnih poteh, posebno doživetje. Po tem avanturističnem pohodu pridemo na gozdno jaso Triglavskega narodnega parka, od koder jahamo naprej po makadamski in ravni gozdni cesti ob Savi. Skozi gozd se pot rahlo vzpenja in spušča, na nekaterih mestih je tudi skalnata in plazovita. Med Belco in Mojstrano poteka pot po suhi strugi Save, kjer se po približno 200 metrih zopet priključi na gozdno cesto. Ta pot, ki je dobro urejena in označena nas pripelje v Mojstrano. Od tu naprej sta možni dve varianti:

- a. dobro utrjena makadamska državna cesta nas vodi v dolino Radovne, kjer so pri gostilni »Pri Psnak« privezi in korita za konje. Z nadaljevanjem po tej poti pridemo v občino Gorje.

- b. če se odločimo za smer proti zaselku Dovje in naprej proti občini Jesenice, moramo prečkati državno cesto, usmerjevalna signalizacija pa nas usmerja proti Plavškemu Rovtu. Jahanje po tem delu je prav posebno doživetje v mesecu maju, ko so travniki prekriti s cvetočimi narcisami.

PANORAMSKA POT: iz vasi Rateče se usmerimo po označeni, urejeni makadamski poti, ki se uporablja kot gozdna cesta. Pot poteka skozi gozd in preko travnikov. Na približno 3 km poti se odpira prelep razgled v dolino in na vrhove Julijskih Alp in se konča na Kopiščih.

PREKOMEJNA NAVEZAVA Z AVSTRIJO: Na Belci – med Mojstrano in Gozd Martuljkom – zavijemo na urejeno gozdno cesto in se po čudoviti soteski potoka Belca vzpnemo na mejni prehod z Avstrijo, na sedlu Jepca. Pot v dolžini približno 600 m nas poveže s konjeniški potmi v Avstriji.

Občina Jesenice

POTEK IZLETA: Iz občine Kranjska Gora (Dovje) – v občino Jesenice (Plavški Rovt) – Prihodi – Planina pod Golico (turistična kmetija Betel, kmetija Uric, privez »Pri Bavantu«) – Križovec – Javorniški Rovt (dom Pristava) – Debelo Brdo – Olipova planina - Potoška planina – Valvazorjev dom v občini Žirovnica

- a. hidroelektrarna Moste – Blejska dobrava – navezava na občino Gorje preko Strme strani
- b. naprej po poteh v občini Žirovnica – v občino Radovljica

KARAKTERISTIKE POTI

DOLŽINA 28 km	TEŽAVNOST Lahka do zelo zahtevna, na nekaterih mestih je potrebno peljati konja na povodcu	TEREN makadamsko, travnato, asfaltno
KRIŽIŠČA Z DRŽAVNO CESTO NI	PREHODNOST Letni čas, v zimskem času je prehodna samo od Dovja do Javorniškega rovta in od HE Moste do Blejske Dobrave	RABA POTI Večnamenska

POSTOJANKE IN PRIVEZI: turistična kmetija Betel, kmetija Uric, privez »Pri Bavantu«, dom Pristava, gostilna Pri Jurču	RAZGLEDI: Karavanke, Julijske Alpe	NARAVNE IN ANTROPOGENE ATRAKCIJE OB POTI Javorniški slapovi, Zoisov park, soteska Vintgar, slap Šum
--	---------------------------------------	--

OPIS: Pri vasi Dovje prečkamo državno cesto Jesenice – Kranjska Gora in sledimo usmerjevalnim tablam proti Plavškemu Rovtu. Do mostu čez potok Jesenica na Prihodih pridemo po asfaltirani poti. Če zavijemo levo po nekaj sto metrih pridemo do priveza »Pri Bavantu«, če pa jahamo naprej v Planino pod Golico, pridemo do turistične kmetije Betel, kjer je tudi privez. Konjeniška ponudba s privezom pa je tudi pri kmetiji Uric ter »Pri Bavantu«. Iz Planine pod Golico jahamo naprej po dobro urejeni gozdni poti preko Križovca proti Javorniškemu Rovtom in Domu Pristava, kjer je privez za konje in gostinska ponudba. Med potjo uživamo v naravnih lepotah Karavank, razgled pa se nam odpira proti vrhovom Julijskih Alp. Od Doma Pristava gremo še nekaj časa po asfaltni poti, nato pa zavijemo na gozdno pot. Pri Žagi prečkamo potok in po približno treh kilometrih vzpona po gozdu pridemo do Olipove planine, kjer se konji lahko odžejajo. Vzpon je zahteven, na posameznih odsekih je potrebno razjahati in peljati konja na povodcu. Z jahanjem nadaljujemo po utrjeni gozdni cesti (ob poti je kar nekaj korit z vodo) do Potoške planine, kjer je privez. Jahanje po gozdni cesti nas privede do Valvazorjevega doma in planin v občini Žirovnica. Po makadamski poti se spustimo v dolino Završnica, od koder lahko iz vasi Moste izbiramo dve smeri:

- a. prečkamo državno cesto in se usmerimo preko jeseniške občine v občino Gorje. Pri pregradi hidroelektrarne Moste in podvozom z avtocesto jahamo po urejeni gozdni cesti, mimo pokopališča in gostilne Pri Jurču, po asfaltni poti pod podvozom z železnico v vas Blejsko Dobravo. Za občino Gorje sledimo usmerjevalni signalizaciji proti gozdu. Pot se počasi vzpenja in poteka po parcelni meji kompleksa Boršt. Od tu vodi gozdna steza nad sotesko Vintgar po Strmi strani do občine Gorje. Pot je prepadna, zato priporočamo vodenje konja na povodcu. Po njej lahko jaha samo izkušen jezdec in konj. Po približno dveh kilometrih pridemo do vstopne točke v sotesko Vintgar.

- b. lahko pa jahamo naprej po poteh v občini Žirovnica in se navežemo na občino Radovljica.

Občina Žirovnica

POTEK IZLETA: Iz občine Jesenice (Potoška planina) – Valvasorjev dom – dolina Završnice (Lovski dom) – Moste -

- a. hidroelektrarna Moste – Blejska Dobrava – možnost navezave na občino Gorje preko Strme strani
- c. naprej po občini Žirovnica – možnost navezave na občino Radovljica

KARAKTERISTIKE POTI:

DOLŽINA 17 km	TEŽAVNOST Lahka do zahtevna, na nekaterih mestih je potrebno peljati konja na povodcu	TEREN makadamsko, travnato, asfaltno
KRIŽIŠČA Z DRŽAVNO CESTO 2 krat	PREHODNOST Letni čas, v zimskem času pot po planinah ni mogoča	RABA POTI Večnamenska
POSTOJANKE IN PRIVEZI: Lovski dom, KK Stol	RAZGLEDI: Karavanke, Julijske Alpe	NARAVNE IN ANTROPOGENE ATRAKCIJE OB POTI Pot kulturne dediščine (Čopava, Prešernova, Finžgarjeva in Jalnova rojstna hiša) tehniška dediščina HE Završnica, Janšev čebelnjak, arheološko najdbišče Ajdna

OPIS: Če nadaljujemo pot od Potoške planine (občina Jesenice), prijahamo po gozdni cesti do Valvasorjevega doma. Od tu jahamo po nezahtevni gozdni poti v dolino Završnice, kjer si pri Lovskem domu (gostinska ponudba, privez, mini živalski vrt z dvema medvedoma) lahko privoščimo krajši postanek. Tu se odločimo za pot proti Blejski Dobravi ali za pot po občini Žirovnica:

- a. s prečkanjem državne ceste, preko pregrade HE Moste pridemo v vas Blejska Dobrava

- b. usmeritev po lokalni cesti, nas mimo spomenika talcev popelje skozi vas Moste, po robu vasi Breg, po prečkanju državne ceste v vas Vrba in na urejeno makadamsko (cesarsko) cesto proti vasi Studenčice ali proti Begunjam na Gorenjskem. Poti so urejene, makadamske in asfaltirane. Smerokazi nas usmerjajo, da ne zaidemo s poti. Počitek za konje in jezdece je pri maneži KK Stol na Breznici in pizeriji Morena v Žirovnici, kjer se lahko tudi okrepčamo. Vse postojanke so dobro označene, pred daljšim jahanjem pa se je potrebno posvetovati s konjeniškim klubom.

Občina Radovljica

POTEK IZLETA: Iz občine Žirovnica po cesarski cesti -

- a. Begunje na Gorenjskem - Zgoša – Dvorska vas – Črnivec – Noše – Brezje (privez Pohar) – Zvirče (občina Tržič) – Ljubno (privez Ambrožič) – Posavec – Dobro Polje – Globoko (vzrejna hiša Lipicancev Barbara) – Spodnja Lipnica (privez Perc) – Pusti grad – Lancovo – tri različne variante: v smeri hipodroma Lesce, v smeri proti Taležu – Vodiški planini – Goška ravan – Gregorjevec (navezava na občino Bohinj), v smeri Bodenskega in Ribenskega mostu proti Bohinjski Beli (navezava na občino Bled)
- b. Studenčice – picerija Gala – hipodrom Lesce

KARAKTERISTIKE POTI:

DOLŽINA 42 km	TEŽAVNOST Lahka do zahtevna, na nekaterih mestih je potrebno peljati konja na povodcu	TEREN makadamsko, travnato, asfaltno
KRIŽIŠČA Z DRŽAVNO CESTO 5 krat	PREHODNOST Letni in zimski čas	RABA POTI Večnamenska
POSTOJANKE IN PRIVEZI: Privezi: Pohar, Ambrožič, Perc, Barbara, Peternel, picerija Gala, hipodrom Lesce	RAZGLEDI: Karavanke, Julijske Alpe, mesto Radovljica	NARAVNE IN ANTROPOGENE ATRAKCIJE OB POTI Galerija Avsenik, grad Kamen, ruševine Pustega gradu, sotočje Save Bohinjske in Save Dolinke, Jelovica

OPIS: Če nadaljujemo pot po cesarski cesti iz občine Žirovnica, nas smerokaz pri kapelici usmeri po makadamski cesti preko njiv in travnikov:

- a. skozi vas Studenčice do magistralne ceste Jesenice – Ljubljana, kjer jahamo ob cesti in zaščitni ograji do picerije GALA, kjer je možnost priveza in napajanja konj ter prehrane konjenikov. Pot nadaljujemo pod podvozom z železnico (razjahamo in konja vodimo na povodcu) ter naprej po travnikih (mimo skladišč na Lipicah), ko nas pot pripelje do odseka, kjer se je potrebno spustiti približno dvesto metrov po bregu navzdol skozi gozd. Spust je srednje zahteven, priporočamo, da neizkušeni jezdeci peljejo konja na povodcu. Po prečkanju regionalne ceste Lesce – Bled prispemo do hipodroma v Lescah.
- b. naprej po makadamski cesti, v smeri proti Begunjam, se na križišču Lesce-Radovljica-Begunje usmerimo med dvema asfaltiranima cestama, po poljski poti proti Zgoši. Usmerjevalne table nas po asfaltni poti usmerjajo skozi vas Zgoša, mimo tovarne ELAN in naprej proti Dvorski vasi. Pri kapelici zavijemo na gozdno cesto in jahamo po njej vse do naslednjega križišča gozdnih cest, kjer jahamo po asfaltirani cesti do Črnivca, skozi vas Noše do Brezij, kjer je možnost priveza (Pohar). Od tu nas smerokazi usmerijo proti Peračici, kjer prečkamo potok Peračica in malo dlje potok Strašnik. Po poti skozi občino Trzič, mimo vasi Zvirče, pridemo nazaj v občino Radovljica in v vas Ljubno (privez Ambrožič) in naprej skozi gozd proti Posavcu. Po široki gozdni vlaki pridemo do nekdanje magistralne ceste, po njej jahamo približno 500 m, nato jo prečkamo in gremo skozi gozd, kjer z malim vzponom pridemo na Malo Dobro polje in naprej po makadamski poti do konca Dobrega polja. Tu jahamo po asfaltni poti, po delu strmega odseka in pridemo v vas Globoko (privez »Barbara«). Pot nadaljujemo preko mostu čez Savo v smeri Spodnja Lipnica. Pot je delno prepadna, poleg tega pa seka tudi gozdno učno pot, zato je na teh mestih priporočljivo peljati konja in upoštevati večnamensko rabo poti. Na vrhu klanca pridemo na ravnino Dobrava (privez Perc). Naprej nas pot vodi po urejeni široki makadamski poti (uporablja se tudi za kolesarjenje), ki nam odpira prelep razgled v dolino. Smerokazi nas usmerjajo mimo hiš in ovinkov do odcepa za Pustim gradom. Spust v vas Lancovo nas vodi za gradom, po strmi, serpentinasti poti, po kateri lahko jahajo le izkušeni jahači, manj izkušeni pa morajo konja peljati na povodcu. Skozi Lancovo gremo po

asfaltni poti in zavijemo proti Sv. Lambertu. Od tu jahamo po poljski poti, table nas usmerijo do mostu čez Savo na Lancovem, kjer lahko izbiramo med tremi variantami:

- če zavijemo levo in jahamo po poljski poti, se vzpnemo čez travnik in prijahamo do asfaltirane prometne ceste, ki jo je potrebno previdno prečkati. Pot pelje naprej mimo Doma Matevža Langusa, kjer so v oskrbi otroci s posebnimi zahtevami, zato opozarjamo na previdno ježo. Skozi gozd se počasi spuščamo v smeri avtokampa Šobec. Jahamo skozi kamp po asfaltni poti mimo piknik prostora po poljski poti, vse do hipodroma Lesce.
- namesto da zavijemo proti Lancovem, gremo v smer proti Taležu, kjer se nam odpira čudovit razgled na vasi pod Stolom. Iz Taleža nas pot pelje proti Vodiški planini. Med potjo se ustavimo na Planinskem domu na Goški Ravni, kjer je privez, naprej pa je na Gregorjevcu že meja z Občino Bohinj.
- pred mostom lahko zavijemo v smer Bodenskega in Ribenskega mostu proti Bohinjski Beli.

Občina Bled in Gorje

POTEK IZLETA: Iz občine Radovljica (Selski most) – Kupljenik – Brezje – Slamniki – Rčitno – Zatrata –

- Krnica – Perniki – Spodnje Laze – Spodnje Gorje – Vintgar - Strma stran (navezava na jeseniško občino)
- dolina Radovne (navezava na občino Kranjska Gora)
- Stara Pokljuka – Janezov Rovt – Šustarjev Rovt – Pokljuka – Kranjska dolina – (navezava na občino Bohinj preko Rudnega polja in Uskovnice) ali (navezava na občino Kranjska Gora čez Pokljuko v Srednjo Radovno)

KARAKTERISTIKE POTI:

DOLŽINA 72 km	TEŽAVNOST Lahka do zelo zahtevna	TEREN makadamsko, travnato, asfaltno
KRIŽIŠČA Z DRŽAVNO CESTO 3 krat	PREHODNOST Letni čas, v zimskem času je mogoče jahati samo skozi dolino Radovne pot	RABA POTI Večnamenska

POSTOJANKE IN PRIVEZI: Pretnarjev rovt, gostilna Rot, Zatrata	RAZGLEDI: Karavanke, Julijske Alpe, Pokljuka	NARAVNE IN ANTROPOGENE ATRAKCIJE OB POTI Jama pod Babjim zobom, Pokljuška Luknja, Soteska Vintgar, Blejski grad
--	---	--

OPIS: Iz smeri občine Radovljica nas po prečkanju Selskega mostu pot vodi mimo ograjenega pašnika za konje skozi gozd, kjer sledimo smerokazom. Ko prijahamo do križišča pri kapelici na Kupljeniku, nadaljujemo pot po asfaltirani ovinkasti cesti do križišča z državno cesto. V Bohinjski Beli se lahko okrepečamo v gostilni Rot, kjer je korito za napajanje. Pot nadaljujemo po široki gozdni poti do zaselka Brezje in naprej proti Blažu do Slamnikov, kjer zavijemo do pašnikov na Rčitnem. Po urejeni gozdni cesti se usmerimo po makadamski poti do Zatrata in po prečkanju državne ceste pridemo v Krnico. Od tu sta možni dve varianti:

- a. nadaljujemo pot po asfaltirani cesti skozi Radovno. Na križišču pri Ovčjih jamah se pot odcepi na Pernike. Do urejene gozdne ceste, nas čaka približno 1 km ne preveč zahtevnega vzpona po opuščeni gozdni poti. S Pernikov se spustimo do Spodnjih Laz, kjer zavijemo proti Mežakli, na Mali Trati pa se spustimo proti Spodnjim Gorjam. Po približno 3,5 km se gozdna cesta konča, pridemo na asfaltirano cesto, ki vodi skozi Poljane. Pri domačiji Betlehem zavijemo v smeri Vintgarja, držimo se smerokazov vse do vstopa v sotesko Vintgar. Pot nadaljujemo po Strmi strani nad sotesko Vintgar, kjer priporočamo vodenje konja na povodcu (navezava na občino Jesenice).
- b. Na križišču pri Ovčjih jamah zavijemo v smeri usmerjevalnih znakov, po asfaltirani državni cesti v dolini Radovne (navezava na občino Kranjska Gora). Ob poti lahko opazujemo neokrnjeno naravo, čisto vodo Radovne in zgodovinske spomenike.
- c. V Krnici sledimo usmerjevalni signalizaciji po makadamski, gozdni poti na Staro Pokljuko. Po nekaj sto metrih prijahamo na približno dva kilometra vzpenjajočo se strmo pot, ki vodi do zaselka Stara Pokljuka. Od tu naprej je pot bolj ravna zato konje lahko poženemo v tek. Sledi rahel vzpon po markirani planinski poti do Janezovega in Šuštarjevega Rovta, kjer se nam odpira prečudovit razgled. V bližini je privez na Pretnarjevem Rovtu. Z ježo nadaljujemo po stari poti na Pokljuko do Kranjske doline, kjer se pot odcepi po dobro urejeni gozdni cesti do Rudnega polja in preko Uskovnice v Bohinj ali na drugo stran čez Pokljuko v Srednjo Radovno.

Občina Bohinj

POTEK IZLETA: Iz Pokljuke (občina Bled) - planina Klek – planina Javornik – Rudno polje – Uskovnica – Srednja vas – Studor (Ranč Mrcina) – Senožeti – Brod – Kamnje – Dobrava (privez Odar) – Bohinjska Bistrica – Nemški Rovt – Rovtarica – Vodiška planina (navezava na občino Radovljica)

KARAKTERISTIKE POTI:

DOLŽINA 60 km	TEŽAVNOST Lahka	TEREN makadamsko, travnato, asfaltno
KRIŽIŠČA Z DRŽAVNO CESTO 3 krat	PREHODNOST Letni čas	RABA POTI Večnamenska
POSTOJANKE IN PRIVEZI: Ranč Mrcina, privez Odar	RAZGLEDI: Uskovnica, Senožeta, Dobrava	NARAVNE IN ANTROPOGENE ATRAKCIJE OB POTI Ajdovski gradec, energijske točke na planini Praprotnici, Planšarski muzej, Oplenova hiša

OPIS: Od Planine Klek mimo planine Javornik se dobro utrjena gozdna pot spusti proti Rudnemu polju (biatlon center), kjer zavijemo desno proti Uskovnici (planinska koča) in naprej do Srednje vasi, kjer zavijemo ostro desno proti vasi Studor, kjer je privez Ranč Mrcina. Pot nadaljujemo proti Srednji vasi in po dobrih 100 m prečkamo državno cesto ter pred vasjo zavijemo ostro desno. Do Senožet vodi kratek vzpon. Iz Senožet se spustimo proti vasi Brod, prečkamo most čez Savo in takoj za mostom zavijemo ostro desno do vasi Kamnje. Pri gasilskem domu spet prečkamo državno cesto. Sledi kratek vzpon na Dobravo. Smerokazi nas pripeljejo do priveza Odar. Pot nadaljujemo skozi Bohinjsko Bistrico (prečkanje državne ceste). Nad tovarno Lip Bled zavijemo desno na kolovozno pot do Nemškega Rovta. Po kratkem vzponu (državna cesta) pridemo do križišča za Soriško planino, zavijemo levo. Sledimo usmerjevalnim tablam do Rovtarice in naprej do Vodiške planine (planinska koča).

Ponudba ob poti:

1. Konjeniški klub Špik
Rateče 71
4283 Rateče – Planica
Tel: 041 633 887
mail: skanalec@acroni.si
  - privez
  - seno
  - korito
2. Domačija Rasinger
Podkoren 63
4280 Podkoren
Tel: 04 588 31 00
  - ekološka turistična kmetija
  - privez
  - seno
  - izposoja konj
  - hlev
  - parkirišče
  - oskrba konj
  - maneža
  - boksi
  - tečajji jahanja
  - vožnja z zapravlživčkom/ lojtrnikom
3. Turistična kmetija Košir
Borovška cesta 37
4280 Kranjska gora
Tel: 04 588 15 17
Mail: gabriela.kosir@siol.net
  - turistična kmetija
  - boksi
4. Gostilna pri Žerjavu
Rateče 39
4283 Rateče
Tel: 04 587 60 02
Mail: janja.dolhar@telemach.net
  - gostišče
5. Kmečki turizem Betel
Planina pod Golico
4270 Jesenice
Tel: 04 580 04 63
Mail: gasper.grguric@siol.net
  - turistična kmetija
6. Kmetija Uric
Planina pod Golico 4A
4270 Jesenice
  - turistična kmetija
  - privez
  - seno
  - korito
  - izposoja konj

- vodniška služba
- hlev
- konj v oskrbi
- maneža
- izpust
- boksi
- nočitev
- vožnja z zapravlživčkom / lojtrnikom
- 7. Pri Bavantu
  - privez
  - Franci Smolej
    - seno
    - Prihodi 30
      - korito
      - 4270 Jesenice
- 8. Dom Pristava
  - gostišče
- 9. Gostilna pri Jurču
  - gostišče
  - Blejska Dobrava 117
    - piknik prostor
    - 4273 Blejska Dobrava
    - Tel: 04 587 44 11
    - Mail: anze.pogacar@pri-jurcu.si
- 10. Ranč Perun
  - privez
  - Blejska Dobrava 160
    - seno
    - 4273 Blejska Dobrava
      - korito
      - Tel: 04 666 187
        - gostišče
        - Mail: info@perun.si
          - bife
          - izposoja konj
          - parkirišče
          - vodniška služba
          - hlev
          - maneža
          - izpust
          - šotorišče
          - tečaji jahanja
          - ponudba za otroke
          - vožnja z zapravlživčkom
          - piknik prostor
- 11. Konjeniški klub Stol
  - privez
  - Žirovnica 59
    - seno

4274 Žirovnica	- korito
Tel: 041 632 486	- gostišče
	- bife
	- izposoja konj
	- parkirišče
	- vodniška služba
	- hlev
	- konj v oskrbi
	- maneža
	- izpust
	- boks
	- nočitev
	- tečaji jahanja
	- ponudba za otroke
	- vožnja z zapravljivčkom
	- piknik prostor
12. Picerija Gala	- privez
Hraška cesta 13	- seno
4284 Lesce	- korito
	- gostišče
	- parkirišče
	- hlev
	- izpust
	- boks
	- nočitev
13. Konjeniški klub Lesce	- privez
Alpska cesta 109	- seno
4284	- korito
	- bife
	- parkirišče
	- vodniška služba
	- hlev
	- konj v oskrbi
	- maneža
	- jahalnica
	- izpust
	- boks

	- tečaji jahanja
	- ponudba za otroke
14. Perc	- privez
Zgornja Lipnica 10 A	- seno
4246 Kamna Gorica	- korito
Tel: 041 676 251	- turistična kmetija
	- parkirišče
	- vodniška služba
	- hlev
	- konj v oskrbi
	- maneža
	- izpust
	- boks
	- nočitev
	- ponudba za otroke
15. Ambrožič	- privez
Tel: 031 880 941	- seno
Mail: bams@siol.net	- korito
	- izposoja konj
	- parkirišče
	- vodniška služba
	- konj v oskrbi
	- maneža
	- izpust
	- boks
	- nočitev
	- vožnja z zapravlživčkom / lojtrnikom
	- piknik prostor
16. Pohar	- privez
Brezje 24	- seno
4243 Brezje	- korito
	- parkirišče
	- boks
17. Klemen Kolenc	- privez
Poljšica 57	- seno
4247 Zgornje Gorje	- korito
	- dopolnilna dejavnost na kmetiji

- izposoja konj
- parkirišče
- vodniška služba
- hlev
- konj v oskrbi
- maneža
- izpust
- boks
- tečaji jahanja
- ponudba za otroke
- vožnja z zapravljivčkom / lojtrnikom
- piknik prostor
- 18. Kmetija Mulej
  - privez
  - seno
  - korito
  - turistična kmetija
  - izposoja konj
  - parkirišče
  - hlev
  - konj v oskrbi
  - izpust
  - boks
  - nočitev
  - tečaji jahanja
  - piknik prostor
- 19. Turistična kmetija Repečnik
Spodnje Gorje 12
4247 Zgornje Gorje
Tel: 04 576 91 60
  - privez
  - seno
  - korito
  - turistična kmetija
  - izposoja konj
  - hlev
  - konj v oskrbi
  - izpust
  - boks
  - nočitev na skednju
- 20. Ranč Mrcina
Studor NN
  - privez
  - seno

4267 Srednja vas v Bohinju	- korito
Tel: 041 790 297	- turistična kmetija
	- izposoja konj
	- parkirišče
	- vodniška služba
	- konj v oskrbi
	- izpust
	- tečaji jahanja
	- ponudba za otroke
	- vožnja z lojtrnikom / zapravljivčkom
	- piknik prostor

3.4 PREDHODNO VREDNOTENJE PROJEKTA

Ker projekt še ni zaključen v celoti (III. izvedbena faza naj bi se nadaljevala v letu 2008/09) ni možno opraviti končnega vrednotenja, pač pa samo predhodno vrednotenje za prvi dve fazi projekta Konjeniških poti Zgornje Gorenjske.

Komponente predhodnega vrednotenja zajemajo primerjavo prvih dveh faz projekta s splošno uveljavljenimi izhodišči prostorskega planiranja rekreacije ter interpretacijo teoretičnih podlag v razmerju do stanja pri izvajanju projekta (prednosti in pomanjkljivosti). Poskušala sem vrednotiti naslednje komponente:

- oceno situacijske analize in pomembnosti konjeniških poti za opredeljene potrebe
- oceno skladnosti projekta s splošno uveljavljenimi teoretičnimi izhodišči in zakonskim okvirom ter njihove doslednosti
- prednosti in pomanjkljivosti projekta

Ker pri projektu konjeniških poti Zgornje Gorenjske ne gre za izgradnjo nove rekreacijske infrastrukture, ampak za »naravno rabo« obstoječih poti za potrebe konjeništv, ni potreben metodološki postopek priprave strokovnih podlag, namenjenih pripravi plana, niti Presoja vplivov na okolje (PVO). Vsekakor pa je prostor pred načrtovanjem rekreacije potrebno temeljito preučiti in ovrednotiti, saj situacijska analiza podaja ključne podatke o rekreacijskem povpraševanju v prostoru in rekreacijske primernosti za posamezno dejavnost.

V našem primeru je vrednotenje potekalo skladno z uveljavljenimi teoretičnimi izhodišči v dveh stopnjah:

- vrednotenje rekreacijskega povpraševanja v prostoru (turistično-rekreacijsko povpraševanje, turistično-rekreacijska ponudba, rekreacijske navade lokalnega prebivalstva, segmentacija trga)
- vrednotenje rekreacijske primernosti (pokrajinske sestavine in njihovi primernost za konjeništvu, stanje na področju konjeništvu, rekreacijska infrastruktura za potrebe konjeništvu)

Ugotovitve situacijske analize se ustrezno odražajo v SWOT analizi, projekt pa je zastavljen tako, da gradi na rezultatih situacijske analize in se osredotoča na tiste ključne komponente, kjer se izkazuje interes in razvojni potencial. Pri tem projekt zasleduje cilje, ki so splošno priznani cilji urejanja rekreacije na prostem (naravno okolje modificirano le do tiste mere, da ga napravimo bolj dostopnega, varnega, uporabnega za rekreacijske aktivnosti, rekreacijo v naravnem okolju kombinirana z varstvom, opazovanjem in obiski spomenikov naravne in kulturne dediščine, večji posegi umaknjeni iz najbolj kvalitetnih prostorov itd).

Seveda je potrebno pridobiti soglasje lastnikov, da soglašajo s takšno dejavnostjo na svojem območju, ključnega pomena pa je tudi upoštevanje smernic pristojnih institucij (naravovarstvene, kmetijske, gozdarske itd.), v izogib kasnejšim konfliktom v prostoru. V skladu z Zakonom o varnosti cestnega prometa jezdenje na državnih cestah ni dovoljeno, zato je potrebno vsa prečkanja državnih cest urediti tako, da mora jezdec pred prečkanjem razjahati (ustrezno urejeno čakališče itd.) ter konja peš voditi preko ceste. Ježa vzdolž državnih cest lahko poteka samo z ureditvijo posebnih površin, ki so od ceste ločene z ustrezno varnostno ograjo in ustreznim odmikom od ceste. Pristojna institucija za izdajo soglasja in dovoljenja je Direkcija RS za ceste. Za ježo ob in prečkanje občinskih cest je soglasodajalec Občina oz. Komunalna direkcija. V sklopu projekta sem v kar največji možni meri poskušala upoštevati predhodne smernice ključnih institucij, poleg tega pa so bila pridobljena tudi vsa potrebna soglasja lastnikov, kar je bil vsekakor dolgotrajnejši proces kot je bilo sprva pričakovano, predvsem pa je zahteval veliko energije in časa. Za posege v prostor, ki so povezani s konjeništvom – varovalne ograje, označevalne table ipd., je potrebno

upoštevati določila posameznih pravilnikov, npr. Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah (UL RS št.46/2000), Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS, št. 114/04 in 130/04) ter posamezne občinske pravilnike. V skladu z zahtevami Direkcije za ceste, je bilo za prečkanje državnih cest potrebno izdelati še PZI – projekt za izvedbo površin za pripravo konjenikov na varno prečkanje in varno rabo konjeniške poti v primerih poteka neposredno ob državni cesti.

Prvi dve fazi projekta zadovoljivo izražata analizo stanja in SWOT analizo, metodološka izhodišča projekta in opredeljena območja po katerih potekajo konjeniške poti pa v zadostni meri pokrivajo temeljna teoretična izhodišča. Potrebno ravnovesje med konjeniško dejavnostjo, ki naj bi prispevala k gospodarski rasti in izboljšanju življenjskega standarda podeželskega prostora in trajnostnim razvojem, je bilo v projektu doseženo. Vse tri faze se med seboj dopolnjujejo, skladnost z zakonodajnim okvirom pa je zagotovljena, saj so pristojni akterji vseskozi aktivno sodelovali pri opredeljevanju ustreznih in sprejemljivih aktivnostih projekta. V nadaljevanju na kratko povzemam še glavne prednosti in pomanjkljivosti projekta:

Prednosti:

- izhodiščne točke so v omrežje integrirane tako, da omogočajo jezdecem varen dostop do konjeniške transverzale
- omrežje jahalnih poti je usklajeno z lastniki zemljišč, občinskimi upravami, prometnimi upravnimi organi in ostalimi ključnimi institucijami v prostoru (TNP; Zavod za varstvo kulturne dediščine, KGZS – Oddelek za kmetijsko svetovanje)
- omrežje poti v dolžini 260 km omogoča večdnevno jahanje z vmesnimi postanki / prenočevanjem
- križišča s cestami so na preglednih točkah (ne takoj za ovinkom) in pregledno oblikovana tako, da se izognemo morebitnim nesrečam
- oblikovan kodeks konjenikov, vodenje po poteh z vodičem; s tem se izognemo škodi ob in na poteh

- podpora za sodelovanje s strani lastnikov zemljišč (sanacija morebiten škode) in KK
- določitev upravljalca
- dosti odprtega prostora, zato ob upoštevanju določenih pravil lahko poteka sočasna raba teh poti (druge oblike rekreacije, kmetijska in gozdna mehanizacija) kar na eni strani omogoča jezdecu veliko prostosti in svobode gibanja

Pomanjkljivosti:

- vse poti niso prehodne celo leto oz. ob vsakem vremenu
- tam, kjer potekajo še druge oblike rekreacije (izletništvo, pohodništvo, kolesarjenje, sankanje...), jahalne poti niso ločene od drugih uporabnikov z gradnjo posebnih jahalnih stez
- ni še vzpostavljenih standardov poti (povsod se ni bilo možno izogniti neugodnim talnim razmeram, npr. dolgim strmim odsekom, vlažnim ali gruščanitim tlom in zagotoviti mehko in čim manj prašno podlago – srednje do grobozrnat pesek)
- poudarek je bil predvsem na oblikovanju hrbtenice, zato je ena od pomanjkljivosti tudi ta, da v bližini večjih naselij ali turističnih centrov ne prevladujejo krajše
- poti dolžine okoli 10 km (iz anket je znano da je okoli 80% jezdecev na terenu 1 – 2 uri, če upoštevamo povprečni tempo 200 – 250 m /minuto, mora znašati dolžina jahalne poti najmanj 10 – 12 km oz. 20 – 25 km za dvournno jahanje)
- zaradi sočasne rabe so poti bolj dovzetne za poškodbe, prihaja pa do poškodb tudi pri uporabnikih. Take negativne učinke lahko preprečimo z osveščanjem konjenikov (kodeks), vodniško službo, pa tudi z osveščanjem ostalih uporabnikov v prostoru, predvsem pa z dobro načrtovanimi potmi (prilagajanje pokrajinskim danostim)

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Vse več ljudi se ukvarja z rekreacijskim jahanjem, ki v prijaznem podeželskem okolju zunaj mest ponuja telesno in duševno sprostitev. Konjenišтво se kot turistična dejavnost v Evropi zelo hitro razvija in postaja celo gospodarsko pomembna panoga. Slovenija s svojimi privlačnimi tereni in potmi za terensko jahanje omogoča dobre pogoje za razvoj konjenišťva kot turistične in rekreacijske panoge, zato lahko v prihodnosti pričakujemo še večje povpraševanje po tovrstnih projektih.

Za oblikovanje atraktivne in učinkovite mreže konjeniških poti je potrebno skrbno načrtovanje in sistemsko razmišljanje. Ker je jahanje v naravi specifična disciplina, se tudi pri planiranju konjeniških poti pojavljajo drugačne zahteve in problemi, kot pri planiranju drugih rekreacijskih ali tematskih poti, zato se kaže potreba po pripravi smernic za čim bolj učinkovito izvajanje takih projektov v bodoče. Lokalne skupnosti in lokalni akterji so sicer tisti, ki najbolj poznajo svoje območje, turistične zanimivosti ter navade in potrebe ljudi, vendar pa bo potrebno tudi na nacionalnem nivoju doseči, da se vzpostavijo ustrezni mehanizmi za vzpostavitev konjeniških povezav. Prostorski planerji, načrtovalci in prometni strokovnjaki v Zahodni Evropi in Severni Ameriki se tega že zavedajo in namenjajo področju konjenišťva vedno več pozornosti.

Zasnova mreže konjeniških poti in iz nje izpeljane smernice izhajajo iz iniciative različnih lokalnih interesnih skupin, vezanih na konjenišťvo. Dokaj hitro se je pokazalo, da je samo na večje, geografsko zaokroženo območje vezan projekt lahko uspešen, saj učinkoviteje izrablja tako prostorske danosti kot tudi vire financiranja. Ključni koraki in smernice, ki so predstavljene v nadaljevanju, so namenjene jahalno – rekreacijskim centrom, konjeniškim klubom, turističnim ponudnikom (kmetije, gostišća, penzioni, hoteli) a tudi občinam in drugim institucijam, ki se odločajo za projekte konjeniških poti. Posameznim akterjem naj bi pomagale pri reševanju problematike vzpostavitve konjeniških poti, s smernicami za primerne lokacije konjeniških poti, pa naj bi olajšale medobčinsko in institucionalno usklajevanje.

4.1 KLJUČNI KORAKI PRI OBLIKOVANJU TURISTIČNEGA PRODUKTA KONJENIŠTVA

Večletno delo na projektu Konjeniških poti Zgornje Gorenjske me je privedlo k razmišljanju o oblikovanju turističnega produkta konjenišтва. Zaradi tega sem se odločila za poskus opredelitve ključnih korakov in smernic pri planiranju konjeniških poti. Pri tem sem se oprla na že izdelana teoretična izhodišča o planiranju rekreacijskih aktivnosti v odprtem prostoru ter normative za ureditev jahalnih poti. Del pridobljenega teoretsko-raziskovalnega znanja in praktičnih izkušenj pri vodenju projekta sem poskušala preliti v ključne korake in smernice, ki bodo, upam da, spodbudile k širšemu razmišljanju o planiranju konjeniških poti v podeželskem prostoru.

Postopek oblikovanja turističnega produkta konjenišтва obsega naslednje ključne korake, ki deloma lahko potekajo tudi vzporedno:

- 1. vrednotenje pokrajine:** ki obsega tako kabinetno delo, kot tudi terensko delo, s čimer odkrijemo primerne trase za jahanje. Vrednotenje je bilo izvedeno skupaj z interdisciplinarno oblikovano projektno skupino (predstavniki konjenikov, kmetijcev, gozdarjev, TNP - ja⁸, lovcev, naravovarstvenikov) upoštevane so bile njihove ugotovitve, izbrane primerne lokacije in predlogi posredovani v oceno lokalnim skupnostim.
- 2. zmogljivost prostora:** ko se določijo lokacije za trase konjeniških poti, je potrebno opredeliti njihovo zmogljivost v sprejemanju uporabnikov z vidika varovanja okolja ter prilagajanja lokalnim značilnostim in zahtevam (trajnostni turizem). Lahko se izkaže, da nekatere trase niso primerne za konjeniške poti.
- 3. fizično načrtovanje:** na tej stopnji je potrebno izbrane trase ob upoštevanju ovir v prostoru (državne ceste, avtoceste, železnice, reke...) povezati med seboj v varne in zanimive konjeniške povezave in poti.
- 4. analiza trga:** analiza turističnih trgov je potrebna zato, da se raziščejo in evidentirajo ciljni trgi, kar pomaga določiti in doseči tiste ključne značilnosti teh poti, ki so privlačne za te trge. Potem ko je vsebina poti določena in izdelana, jo je potrebno

---

⁸ TNP – Triglavski narodni park

vkjučiti v marketing in promocijo. Analiza trga nam kaže, kako jih lahko najboljše tržimo.

5. **oblikovanje interesnega združenja:** najboljši način za neprekinjeno nadzorovanje in trženje konjeniških poti je, da se ustanovi interesno združenje, ki bo zanje odgovorno. To združenje lahko vključuje upravljalce konjeniških poti, ponudnike turističnih uslug, predstavnike lokalne oblasti in druge zainteresirane, skratka vse, ki jih neposredno zanima uspešen razvoj turističnega produkta konjenišтва.
6. **promocija:** za uspešno trženje turističnega produkta konjenišтва se pripravi promocijsko gradivo, ki se lansira na ciljna tržišča, opredeljena v analizi trga.
7. **smernice:** ker je konjenišтво še realitivno nova dejavnost, ki pa doživlja vedno večjo rast in razvoj, je potrebno oblikovati smernice za razvoj konjeniških poti (najbolje na nacionalnem nivoju).

Naloga načrtovanja območnega turističnega produkta konjenišтва je uskladiti različne pobude in zahteve v prostoru ter jih povezati v operativno celoto za razvoj trajnostno zasnovanega turizma in rekreacije. Za to je potrebno timsko delo različnih strokovnjakov in tesna povezava in vključevanje ključnih institucij v prostoru.

Glavni poudarek je na konjeniških poteh, ki povezujejo posamezne ponudnike (poudarek na konjeniških vsebinah) ter ob sebi združujejo tudi prenekatero naravne in kulturne znamenitosti. Pomembno je, da se projekt celovito vklaplja v območje, saj se uporabniki poti ne zadovoljijo samo z omenjenim turističnim produktom.

Pri načrtovanju turističnega produkta je potrebno osvetliti obseg, znotraj katerega so oblikovane konjeniške poti, pa tudi ostale sestavine ob njih. To v prvi vrsti vsebuje naslednje elemente:

- pokrajino: rabo tal, zavarovana območja...
- strukturo naselij: zlasti tistih, ki so središča prometnih poti ter ostalih storitev, ki jih bodo turisti med svojim bivanjem v območju potrebovali.
- infrastrukturo – promet: ceste, železnica, rekreacijska infrastruktura (daljinska kolesarska pot) znotraj območja in v povezavi z ostalo regijo/ regijami
- obstoječe omrežje turistično rekreativne in spremljajoče ponudbe

Šele potem se lahko oceni primernost posameznih področij za konjenišтво in se osredotoči na glavne morebitne sestavine konjeniških poti. To so lahko:

- obstoječi in potencialni ponudniki v območju, ki jezdecu in konju omogočajo počitek in ali oskrbo, npr. konjeniški klubi, jahalno – rekreacijski centri, gostišča, turistične kmetije, lovske kočē...
- poti, ki so že določene in trasirane ali pa še bodo in ki so še posebno primerne za to obliko rekreacije, npr. gozdne poti, poljske poti, panoramske ceste, maloprometne občinske ceste...
- pomembna sestavina so območja in objekti naravne in kulturne dediščine, ki bi zanimale konjenike. To so lahko naravne in kulturne znamenitosti, ki so že znani kot del dediščine ali zanimivosti kot so ohranjena vaška arhitektura, gradovi, soteske, izviri rek, vrtovi, muzeji, jame ali razgledne točke.

Ko se tako poveže kontekst in morebitne sestavine konjeniških poti se lahko prične z zasnovo konjeniških poti v prostoru. Pri oblikovanju modela poti je smiselno izhajati iz obstoječih konjeniških ponudnikov (izhodiščne točke) in izdelati poenostavljeno shemo možnih konjeniških poti. Ta model izspostavlja vprašanje o oblikovanju povezovalne krožne poti – hrbtenice in stranskih, lokalnih poti – krakov ter o smotrnosti oblikovanja take mreže poti. Po izdelavi kartografskih podlag za posamezne odseke (po občinah) je potrebna izdelava enega zemljevida v velikem merilu, ki prikaže začasno obliko poti. Nato je potrebna temeljita razprava in izmenjava strokovnih mnenj interdisciplinarno zastavljenega strokovnega tima. Potrebno se je prepričati, ali take poti prenesejo pričakovano obremenitev, pri tem pa je odločilnega pomena vrednotenje družbene, naravne in okoljevarstvene sprejemljivosti okolja, ki je sestavni del projektnih aktivnosti. Karta se v nadaljevanju predstavi lokalnim oblastem, ključnim institucijam, ki delujejo na področju razvoja podeželja, in širši zainteresirani javnosti. To je odločilen korak, kajti uspeh projekta (ki naj bi privabil nove turiste in jim učinkovito služil) je predvsem odvisen od tega, koliko se vsak od partnerjev strinja z idejo in jo uresničuje. Te razprave lahko seveda pripeljejo do spremembe prvotne oblike poti. Šele ko se vse razprave končajo in trase potrdijo se lahko začne s pripravo promocijskega in ostalega gradiva, ki je potrebno za marketing in trženje tako nastalega turističnega proizvoda, za vodenje gostov ter za predstavitev objektov in območij vključenih v projekt.

4.2 POVZETEK KLJUČNIH SMERNIC ZA KONJENIŠKE POTI

4.2.1 KRITERIJI ZA IZBIRO KONJENIŠKIH POTI

Pri izbiri poti za zasnovo mreže konjeniških poti ima veliko vlogo primernost poti za jahanje.

Kriteriji za izbiro se sledeči:

- prometno malo obremenjene poti za bolj varno jahanje
- poti prehodne celo leto
- pri izbiri trase se je potrebno izogibati zahtevnim odsekom (strmi odseki, neprimerna podlaga, ki zahteva utrditev)
- zaželena širina za označene konjeniške poti je 2m (poti širine 3m se lahko poleg jahanja uporabljajo tudi za vožnjo z lojtnikom in/ali zapravlživčkom)
- če so poti ožje, je zaželena ločitev od ostalih uporabnikov

Če se želimo izogniti nevarnim odsekom cest ali vzpostaviti nove povezave med dvema, imamo na razpolago več možnosti:

- izbere se trasa, ki zahteva čim manj gradbenih del, saj to zahteva večji finančni vložek in težjo izvedbo
- dodatne povezave, ki potekajo čez kmetijsko zemljišče naj se planirajo ob robu polja, saj noben kmet ne bo pristal na delitev zemljišča
- če ni možno vzpostaviti nekrajšo povezavo med dvema točkama (neprimerna podlaga, nezmožnost pridobiti soglasje), naj se preverijo tudi daljše alternative
- če je le mogoče, naj se ne uporabljajo ograje, saj predstavljajo tujek v pokrajini, predstavljajo večjo nevarnost za konjenika in konja in podražijo ureditev. Poleg tega se da poti lažje urediti z mehanizacijo, če ni ograje. Ograje so potrebne, kadar je v bližini živina.
- pri pogovorih z lastniki in najemniki zemljišč je potrebno upoštevati tudi zahteve lovcev. Če se del poti z lovskega vidika pokaže kot kritičen, se poišče alternativna varianta.

4.2.2 OSKRBA IN VZDRŽEVANJE KONJENIŠKIH POTI

Takoj ko se vzpostavijo konjeniške poti se poraja tudi vprašanje oskrbe poti, odpravljanja škode ter vzdrževanja obstoječih in novih poti. Pri vprašanju oskrbe naj se upošteva naslednje vidike:

- uporaba javnih cest in poti je splošna raba in naj bi bila kot taka po zakonu brezplačna
- konjeništvu je lahko pomemben gospodarski faktor (evropske študije navajajo, da štirje konji zagotavljajo eno novo delovno mesto) in kot tak lahko zagotavlja ohranjanje kmetijskih gospodarstev in razvoj novih delovnih mest (trajnostno naravnan razvoj podeželja)

Če so v posamezni občini zagotovljeni pogoji, poleg tega pa je izražen tudi interes za vzpostavitev konjeniških poti, je potrebno najti pot, kako lahko občina in konjeniki skupaj vzdržujejo konjeniške poti. Možnosti so naslednje:

1. možnost:

- konjeniški klubi in jahalno rekreacijski centri določijo pooblaščen osebo, ki bo zastopala njihove interese v dogovorih z občino
- enkrat letno se izvede terenski ogled konjeniških poti in pripravi popis nujno potrebnih del s finančno oceno in nosilci
- konjeniki poskrbijo za izvedbo del, občina pa zagotovi material.

2. možnost:

- eden od konjeniških klubov prevzame oskrbo konjeniških poti, občina pa zagotovi vire financiranja.

4.2.3 ZMANJŠANJE KONFLIKTOV MED POSAMEZNMIMI INTERESNIMI SKUPINAMI V PODEŽELSKEM PROSTORU

Osnovno pravilo pri uporabi poti v podeželskem prostoru je previdnost in toleranten odnos do ostalih uporabnikov poti. Vsak uporabnik poti mora s svojim obnašanjem zagotoviti, da drugi uporabniki niso oškodovani, ogroženi ali prizadeti. Za konjenike veljajo naslednja pravila:

- razumevanje za interese in potrebe ostalih
- vljudnost in toleranten odnos
- brez ogrožanja ostalih uporabnikov poti
- disciplinirano obnašanje

V večini podeželskih območij se poti že uporabljajo za kolesarjenje in pohodništvo in so kot take vrisane tudi na turistične karte. Predvsem kolesarji, deloma pa tudi pohodniki, zahtevajo, da se jahanje ne izvaja na istih poteh kot kolesarjenje in pohodništvo. To pa bi za planiranje konjeniških poti pomenilo, da bi se ali morale urediti popolnoma nove poti (večji finančni vložek) ali pa bi bilo planiranje konjeniških poti drastično omejeno, saj veliko za jahanje primernih poti ne bi moglo biti upoštevanih. Ker to ni v smislu uspešnega, na ekonomskih in ekoloških predpostavkah temelječega razvoja konjeništv, v nadaljevanju predstavljam načela za zmanjševanje konfliktov med posameznimi interesnimi skupinami:

- pri malo obremenjenih poteh se posamezne skupine uporabnikov ločijo že glede na podlago poti. Pri asfaltiranih poteh, ki so bolj primerne za motorna vozila, kolesarje in pohodnike, se konjeniki umaknejo na rob cestišča.
- na poljskih in gozdnih poteh je, predvsem v sezoni, prisotna kmetijska in gozdna mehanizacija, zato je potrebna previdnost
- v gozdu in po poljskih poteh naj se ne bi jezdilo od ene ure po sončnem zahodu do ene ure pred sončnim vzhodom. Pri tem naj se upošteva tudi dogovore z lovci.
- pohodniške poti so za jahanje preozke, zato v primeru srečanja s pohodniki lahko pride do konfliktov. Poleg tega kopita lahko poškodujejo pohodniške poti in s tem vplivajo na njihovo kvaliteto.
- lokalne skupnosti in ostale institucije v prostoru (Kmetijsko gozdarska zbornica, Zavod za gozdove, Zavod za varstvo narave, lovci, predstavniki zavarovanih območij) morajo sodelovati pri procesu planiranja konjeniških poti. Njihovo poznavanje lokalnih razmer omogoča, da je večnamenska raba poti za vse uporabnike čim boljša.

4.2.4 PRAVILA OKOLJU PRIJAZNEGA JAHANJA in KODEKS KONJENIKOV

Največ problemov v podeželskem prostoru ter pri pogajanjih s posameznimi občinami in lastniki zemljišč izhaja prav iz nespoštovanja pravil okolju prijaznega jahanja in kodeksa konjenikov. V nadaljevanju predstavljam najpomembnejša pravila, ki jih morajo spoštovati konjeniki, saj s tem lahko veliko doprinesejo k večjemu razumevanju in sprejemanju konjeniških poti v podeželskem okolju.

- spoštuje in skrbi se za naravo in živali, zato jahanje izven za ta namen predvidenih poti (travniki, njive) ni dovoljeno
- pri prečkanju državnih cest je potrebno razjahati in s konjem na povodcu prečkati cestišče, podobno se ravna tudi pri ostalih nevarnih odsekih (velik naklon...)
- konjenik ni edini uporabnik poti. Na njih se odvija tudi druga raba – delo s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, rekreacija (pohodništvo, kolesarjenje). Potrebna je previdnost in toleranten odnos do ostalih uporabnikov poti, temu primerno pa je potrebno prilagoditi tudi hitrost jahanja.
- spoštuje se trud domačinov in lastnina na poljih, v sadovnjakih in pašnikih
- oznak in signalizacije ob poteh se ne uničuje
- med jahanjem skozi gozd se ne povzroča prevelikega hrupa in vznemirja divjadi. Posebna pozornost velja na odsekih, kjer je konjeniška pot speljana čez planinske pašnike - lese, ki varujejo prehode se zapira za seboj.
- smeti se ne odmetava, ampak odnese domov ali odvrže v najbližji smetnjak
- konjske fige se pobira
- obvezno se upošteva usmerjevalna signalizacija (jaha se samo po za ta namen označenih poteh)
- pred daljšimi turami se vzpostavi kontakt s konjeniškimi klubi na območjih, kjer se gostuje, upošteva se navodila vodniških služb in lokalnih konjeniških klubov
- po terenu se jaha samo z izkušenim konjem in primerno opremljen (čelada, ponoči svetilka)
- jahanje je vedno na lastno odgovornost

4.2.5 USMERJEVALNA SIGNALIZACIJA

Ker konjeniške poti na svoji poti potekajo večinoma po gozdu in po poljskih poteh, imajo številne odcepe in so orientacijsko zahtevne, je nujno potrebno zagotoviti usmerjevalno signalizacijo. Pri tem se v največji možni meri uporabi obstoječa turistična usmerjevalna signalizacija. Usmerjevalna signalizacija naj zajema:

- piktogram (konj, jezdec, kopito...)
- smer
- oddaljenost

Planira naj se tako, da obiskovalcu, ki ne pozna terena, omogoča zanesljivo in nedvoumno orientacijo v obe smeri (tja in nazaj). V gozdnem prostoru se lahko v dogovoru z Zavodom za gozdove in Zavodom za varstvo narave namesto usmerjevalnih tabel uporabijo šablone na deblih dreves.

4.2.6 PRIPRAVA KARTE

Treking jahanje zahteva skrbno pripravo – od primerne opreme in kondicije jezdeca in konja do planiranja poti, saj karte konjeniških poti niso tako pogoste, kot npr. karte za pohodništvo in kolesarjenje. S pripravo karte konjeniških poti je narejen prvi od korakov trženja turističnega produkta konjenišтва.

Terensko delo omogoča uporabo GPS naprave, ki omogoča zajem podatkov, ki predstavljajo osnovo za pripravo karte. Osnovni kriteriji za izdelavo karte so sledeči:

- merilo 1:50.000, lahko tudi merilo 1.25.000
- informacije o poteh (povezovalna hrbtenica, lokalni kraki)
- informacije o konjeniški infrastrukturi (konjeniški klubi, jahalno rekreacijski centri, privezi, korita, oskrba za konjenika in konja, prenočitvene kapacitete, zanimivosti ob poti)
- jahanje (veterinar, kovač, sedlar...)
- splošne informacije (turistične informacije, kontakti...)

Na karti naj bodo predstavljene lokacije konjeniških in splošnih turističnih objektov, na zadnji strani pa v tabelarni obliki konjeniški centri in njihova ponudba ter opremljenost. Le-ti so lahko predstavljeni tudi s fotografijami in podrobnejšimi informacijami. Za pridobitev potrebnih podatkov je potrebno tesno sodelovanje s konjeniškimi klubi in lokalnimi turističnimi organizacijami območja. Financiranje izdelave karte lahko olajšamo tudi s sponzoriranjem (konjeniški klubi in ostali ponudniki, ki želijo biti podrobneje predstavljeni zagotovijo sofinanciranje karte).

5. POVZETEK

Pričujoče magistrsko delo temelji na analizi projekta »Konjeniške poti Zgornje Gorenjske« ter primerjavi praktičnih dognanj s splošno uveljavljenimi teoretičnimi izhodišči prostorskega planiranja rekreacije in je kot tako namenjeno pripravi smernic, ki naj bi olajšale izvajanje podobnih projektov v prihodnje. Predstavljeni so ključni koraki pri oblikovanju turističnega produkta konjeništvu in povzete glavne smernice za zasnovo konjeniških poti.

Poudariti je potrebno, da so obravnavani samo tisti vidiki planiranja konjeniških poti, ki se nanašajo na dejavnost v odprti pokrajini, torej na terensko (treking) jahanje. Naravne prvine so za jahanje v naravi predpogoj, hkrati pa ima ta oblika rekreacije tudi velik vpliv na prostor. Lahko pripelje do prostorskih navzkrižij (sočasna raba poti) ter s tem povezanih konfliktov, neželenega obremenjevanja prostora, ekosistemov itd. Ob upoštevanju prostorskih in okoljskih zahtev ter tesnem sodelovanju med posameznimi akterji in posameznimi panogami pa lahko mreža konjeniških poti nadgradi in popestri obstoječo turistično ponudbo ter omogoči nove razvojne možnosti podeželskega prostora.

Konj je dolgo časa imel pomembno vlogo v transportu, v preteklosti so se tako pojavile furmanske poti ob katerih se je začela razvijati svojevrstna ponudba. Tako so nekdanje furmanske poti na nek način predhodnice konjeniških poti. Namen obojih je povezati med seboj razdrobljene ponudnike storitev in poskrbeti, da uporabnik poti ob poti dobi vse, kar potrebuje za zadovoljitev tako svojih kot potreb konja. Razlika je le v tem, da so bile furmanske poti namenjene predvsem trgovanju, konjeniške pa predvsem, športu, rekreaciji in turizmu.

Jahanje postaja v Sloveniji vse bolj priljubljena oblike rekreacije in preživljanja prostega časa. Glede na to, da je dežela zanimiva in ima privlačne terene in poti za treking jahanje lahko pričakujemo nadaljnji razvoj konjeništvu kot rekreacijske in turistične panoge in s tem posledično še več tovrstnih projektov. Tudi iz tega vidika je opredelitev normativov in prostorskih pogojev za jahanje ter smernic nujna za učinkovito izvajanje takih projektov v bodoče.

Delo je sestavljeno iz uvodnega in treh vsebinskih sklopov, med katerimi je prvi namenjen preučevanju teoretičnih podlag in spoznanj s področja planiranja rekreacije v prostoru, drugi analizi projekta ter interpretaciji teoretičnih podlag v razmerju do stanja pri izvajanju projekta, tretji sklepni del pa pripravi smernic za učinkovitejše organiziranje in uspešnejše izvajanje podobnih projektov v prihodnje. Predstavljeni so:

- kriteriji za izbiro konjeniških poti
- možnosti vzdrževanja konjeniških poti
- načini reševanja konfliktov med posameznimi interesnimi skupinami v prostoru (kmetje, gozdarji, lovci, konjeniki in ostale rekreativne rabe)
- pravila okolju prijaznega jahanja
- aktivnosti za pripravo karte in usmerjevalne signalizacije

6. SUMMARY

The present MA thesis has built on the analysis of the project »Equestrian trails of the Upper Gorenjska region« and on the comparison made between practical findings and generally established theoretical bases of spatial planning for recreation and has, as such, been intended for the preparation of the guidelines to facilitate the implementation of similar projects in the future. The thesis emphasises key steps to be undertaken for the development of tourism product of equestrian tourism and summarises the main guidelines for the design of equestrian trails.

It needs to be underlined that only those aspects of equestrian trail planning have been dealt with that involve an activity in the open countryside, namely horse riding and trekking. Natural elements constitute a prerequisite for outdoors horse riding, this type of recreation itself exerting considerable influence on the space as well. In certain cases it can even engender spatial overlapping (simultaneous use of trails) and conflicts associated therewith, unwanted pollution of space and ecosystems, etc. The network of horse trails could upgrade and enrich the existing tourism offer and provide new development potentials of this rural area to be explored insofar as the spatial and environmental requirements are respected and close cooperation between the involved actors and various activities is ensured.

The horse has long played a vital role in transport, and so-called pack horse trails that saw a unique offer spring up around them were numerous in the past. These trails could nowadays be considered the predecessors of modern equestrian trails since they both target at uniting otherwise dispersed service providers and catering for the needs of those using the trail as well as providing whatever the horse needs. The only difference remains in their purpose – while the former primarily served trading purposes, the latter are perceived to be inextricably connected with sport, recreation and tourism.

Horse riding as a form of recreation and leisure activity is increasingly gaining on its popularity. Considering the diverse character of the countryside and unspoilt terrain and trails providing the ideal setting for trekking, further growth of equestrian tourism as a recreational and tourism activity representing a niche in the portfolio of tourism offer and subsequent

increase in similar projects can be anticipated. The above aspect as well calls for identification of norms and spatial conditions for horse riding and guidelines for an efficient implementation of similar projects in the future.

The thesis is divided into the introductory part and three content sets, where the first one examines theoretical bases and findings in the field of recreation-related spatial planning, the second covers an analysis of the project and interpretation of theoretical bases in relation to the state in the project implementation, whereas the last part deals with the preparation of the guidelines for a more efficient organisation and implementation of similar projects in the future. The thesis accentuates:

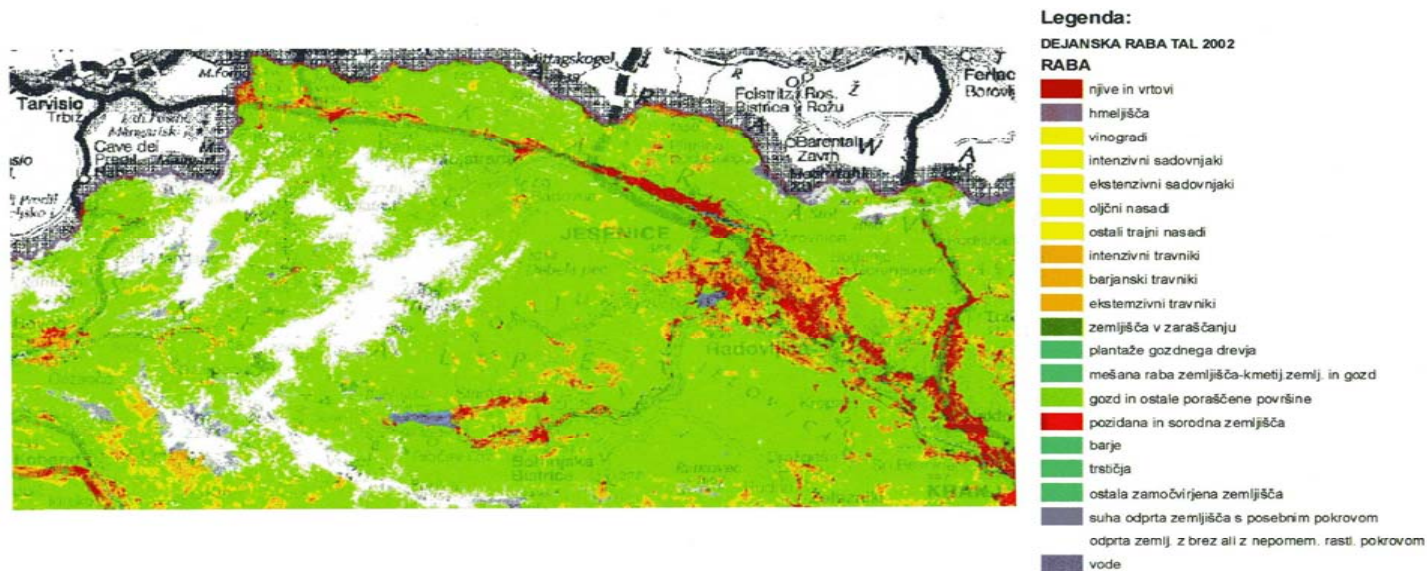
- criteria for selecting equestrian trails
- possibilities of maintaining equestrian trails
- manners of conflict resolution between various interest groups in the space (farmers, foresters, hunters, horse riders and other recreational uses)
- rules of environmentally-friendly horse riding
- activities for the preparation of a map and tourism signalling

7. SEZNAM IZBRANE RELEVANTNE LITERATURE IN VIROV

- British Horse Society, 2004: EquestrianAccess Factsheets
- Debelak M., 1976: Rekreatija v naravi: primernost in zmogljivost prostora, RSS, Ljubljana
- Debelak M., 1977: Metodologije in tehnike planiranja turistično rekreacijskih območij in centrov – I. del,
- France M., 2002: Razvoj turizma, rekreacije in športa v podeželskem prostoru na primeru Gorjancev, diplomska naloga, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Ljubljana
- Hancock Jan et al., 2006: Equestrian Design Guidelines for Trails, Trailheads and Campgrounds, federal Highway Administration Publication, U.S Department of Transportation
- Hermsen J., 1998: Konji in konjeniški šport, Prešernova družba, Ljubljana
- Hočevar M., 1990: Na konju v naravo, Zveza telesnokulturnih organizacij, republiški odbor za šport, Ljubljana
- Jeršič M., 1995: Preučitev rekreacijskih navad za potrebe prostorskega planiranja, MOP, Ljubljana
- Jeršič M., 1997: Določitev izhodišč in opredelitev kriterijev za oblikovanje prostorske zasnove območij, objektov in naprav v prostorskih dokumentih – 2. faza: opredelitev kriterijev za oblikovanje prostorske zasnove turizma ter oblikovanje variantnih zasnov turizma za prostorski plan RS z obrazložitvijo, MOP, Ljubljana
- Jeršič M., 1998: Določitev izhodišč in opredelitev kriterijev za oblikovanje prostorske zasnove območij, objektov in naprav v prostorskih dokumentih – 4. faza: norme za izvajanje prostorske zasnove turizma; MOP, Ljubljana
- Jeršič M., 1998: Zasnova rekreacije v prostoru, Inštitut za Geografijo, Ljubljana
- Jeršič M., 1999: Prostorsko planiranje rekreacije na prostem; MOP, Ljubljana
- Lah A., 1995: Športna rekreacija in okolje, Fakulteta za šport, Ljubljana
- Leskovec B., 1996: Zasnova športa v prostoru – Oblikovanje in vzpostavitev baze podatkov za planiranje in urejanje prostora za športno dejavnost, MOP, Ljubljana
- Leskovec B., 1998: Standardi in normativi za prostorsko planiranje in urbanistično načrtovanje športa in rekreacije v prostoru, MOP, Ljubljana

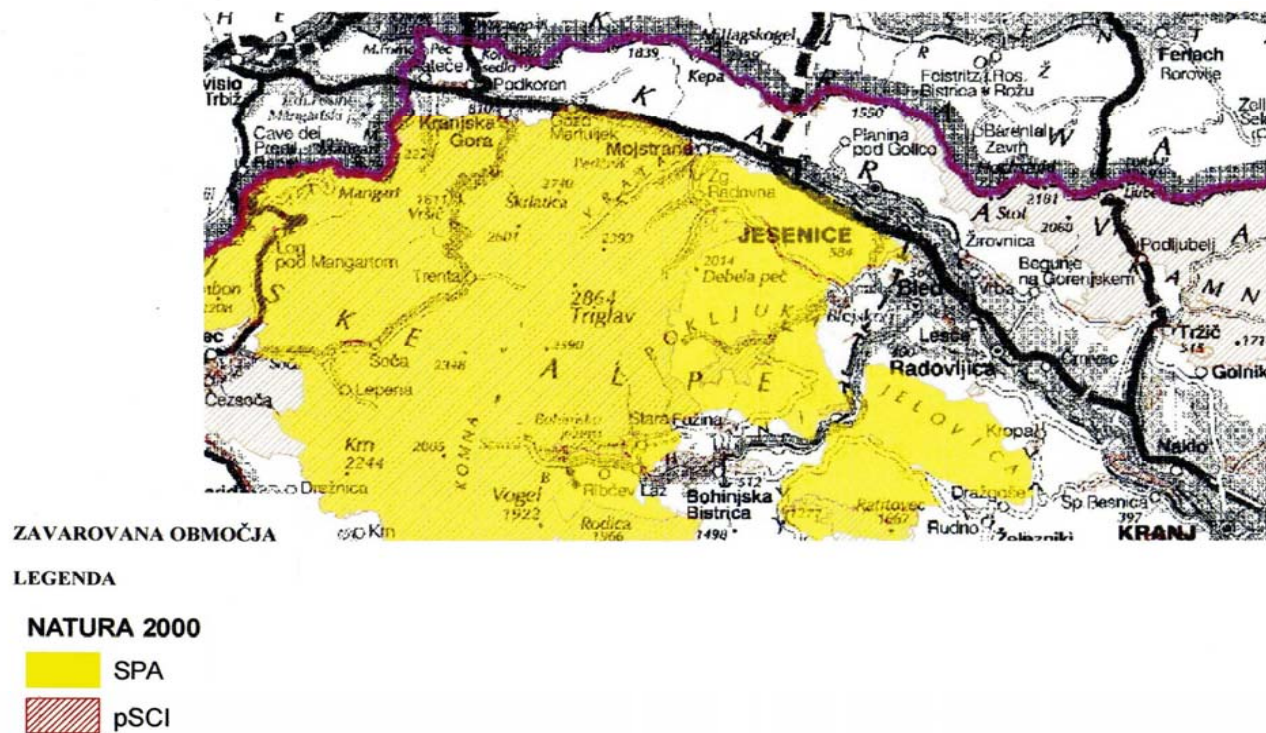
- Marušič I. , 1998: Krajine alpske regije, Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana
- Marušič I. , 1998: Krajine predalpske regije, Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: Navodila za izvedbo programa uvajanja CRPOV in izdelavo razvojnega programa CRPOV, MKGP, Ljubljana 1999
- Mušič B., 2002: Razvoj konjeniškega turizma v Sloveniji, diplomska naloga, Filozofska fakulteta Oddelek za geografijo, Ljubljana
- Pogačnik A., 1992: Urejanje prostora in varstvo okolja, Mladinska knjiga, Ljubljana
- Pogačnik A., 2000: Urejanje prostora za tretje tisočletje, Študentska založba, Ljubljana
- Prosen A., 1993: Sonaravno urejanje podeželskega prostora, Katedra za prostorsko planiranje na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Ljubljana
- Prosen A., 1996: Naravovarstveni vidiki razvoja športa in rekreacije; Turizem in šport kot prvini kakovosti življenja, Turistična zveza Slovenije, Ljubljana
- Program razvoja podeželja RS, 2007-2013, MKGP
- Publikacija Zgornja Gorenjska, RAGOR 2007
- Stanišič G.; 2004: Konjeniške poti zgornje Gorenjske – I. preveritvena faza, RAGOR, Jesenice
- Stanišič G.; 2005 Zasnova projekta konjeniške poti zgornje Gorenjske – II. uvajalna faza, RAGOR, Jesenice
- Šolar L., 2000: Rekreacija in turizem v razvoju podeželja, diplomska naloga, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Ljubljana
- Van Doren C. S., 1979 : Land leisure: concepts and methods in outdoor recreation, Methuen, London
- Williams S., 2003: Tourism and recreation, Prentice Hall, Harlow
- Zajec P., 1997: Analiza jahalne turistične ponudbe v Sloveniji, diplomska naloga, Ekonomska fakulteta, Ljubljana
- Zakon o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje - Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije (ZPZRTH) Ur.l. RS, št. 61/2000
- Značilnosti tujih turistov v Sloveniji, anketna raziskava STO, 2003

8. PRILOGE

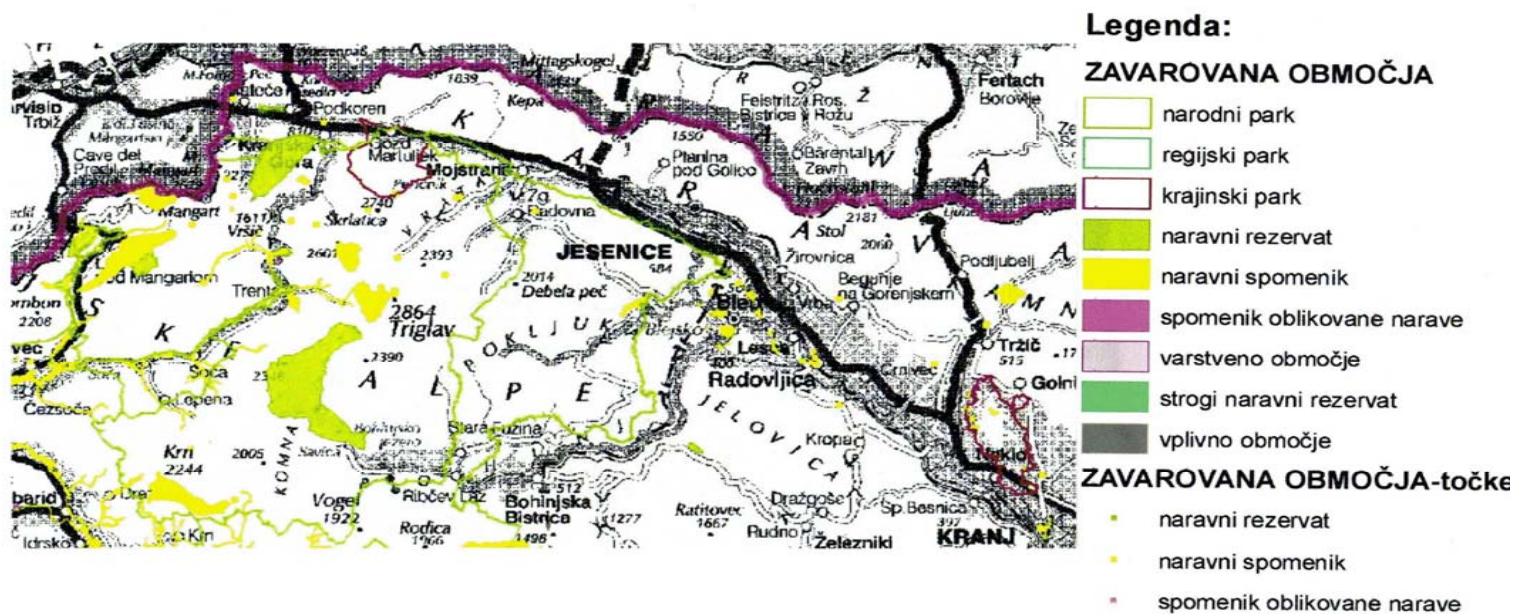

Karta 1: Raba tal (vir: Program razvoja podeželja RS, 2007-2013, MKGP)

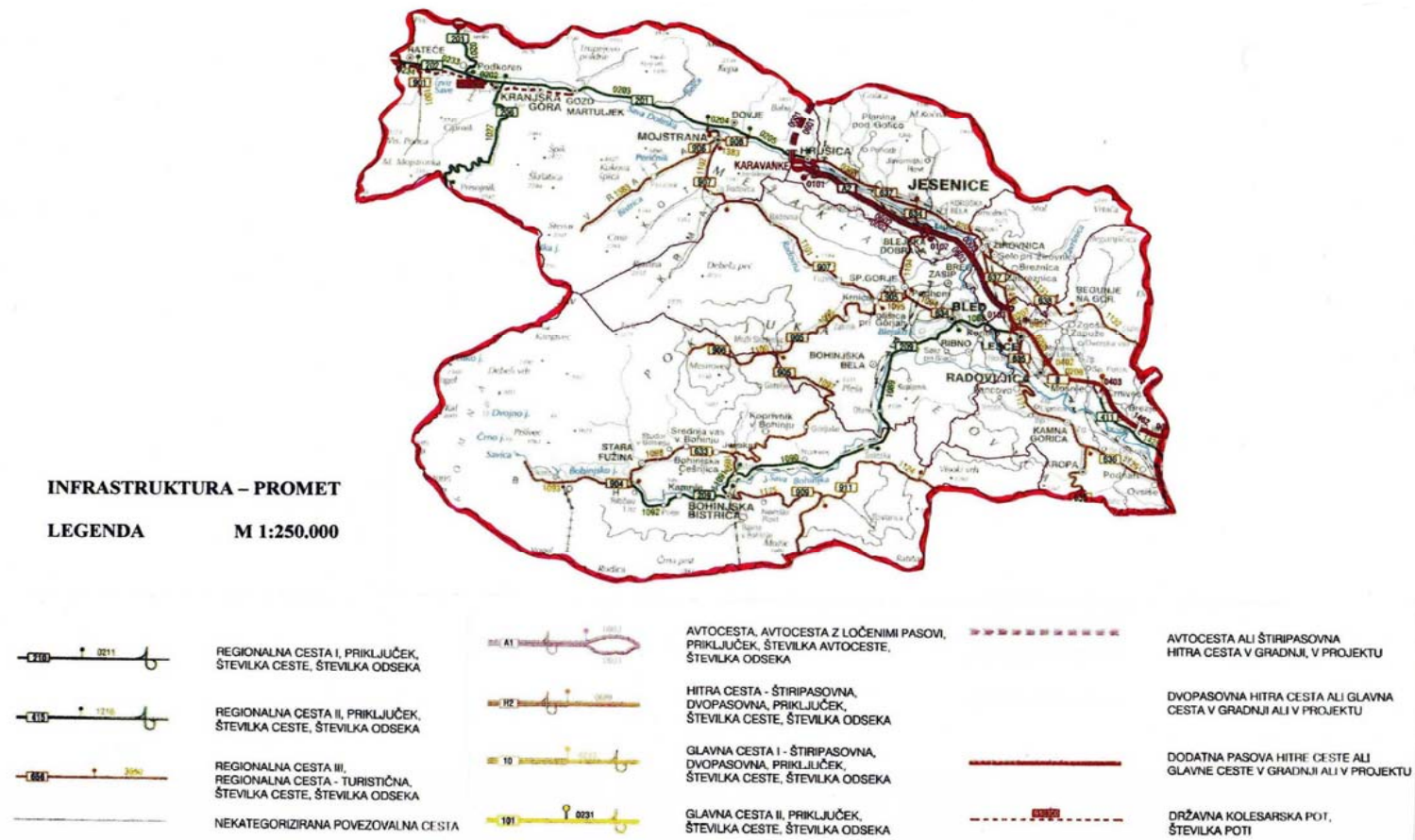

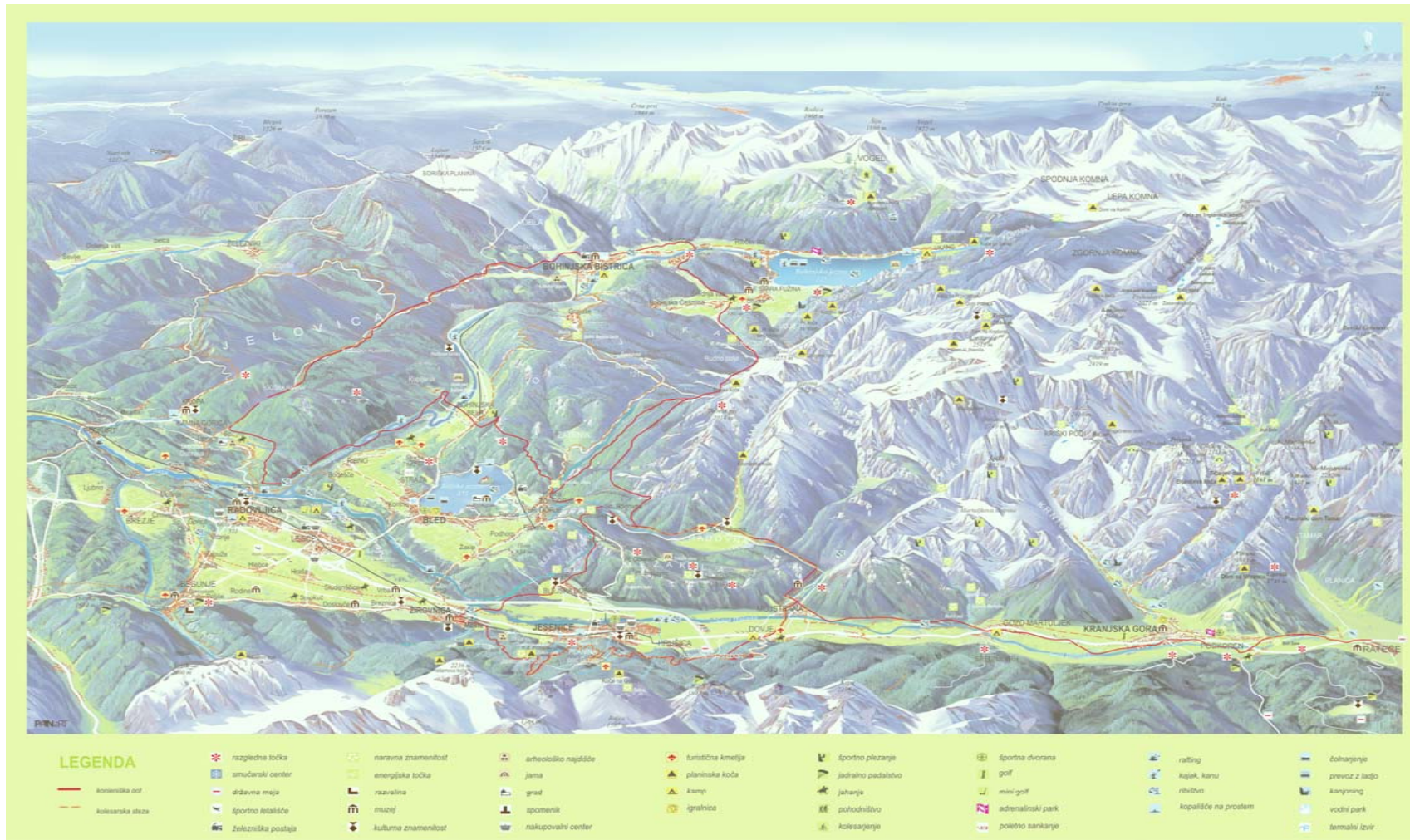
Karta 2: Zavarovana območja – Natura 2000 (vir: Program razvoja podeželja RS, 2007-2013, MKGP)

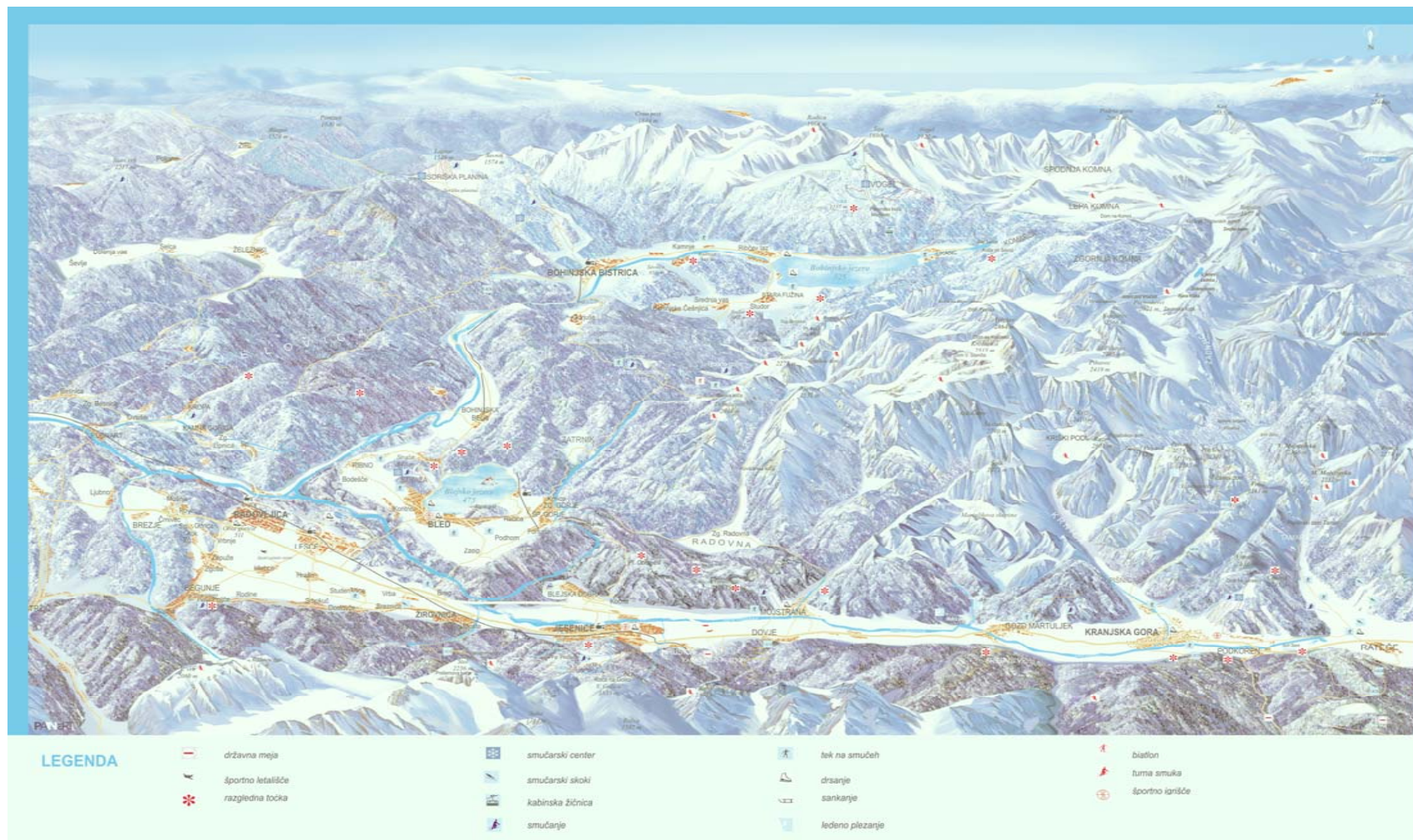
Karta 3: Zavarovana območja (vir: Program razvoja podeželja RS, 2007-2013, MKGP)

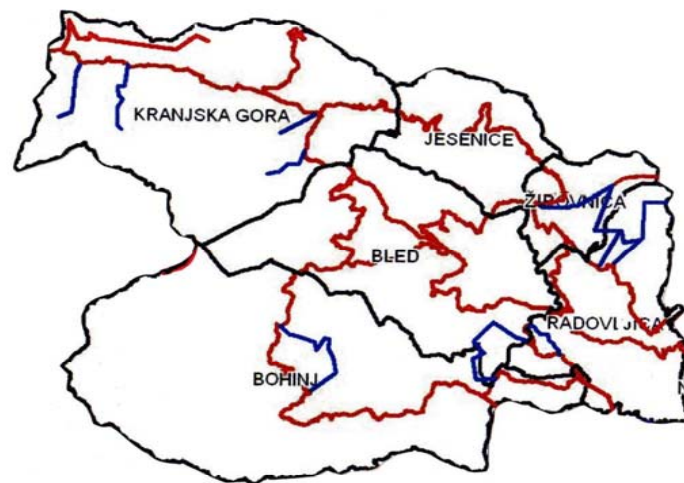
Karta 4: Infrastruktura - promet

Karta 5: Obstoječe omrežje turistično rekreativne in spremljajoče ponudbe – letna karta (vir: Publikacija Zgornja Gorenjska, RAGOR 2007)

Karta 6: Obstoječe omrežje turistično rekreativne in spremljajoče ponudbe – zimska karta (vir: Publikacija Zgornja Gorenjska, RAGOR 2007)

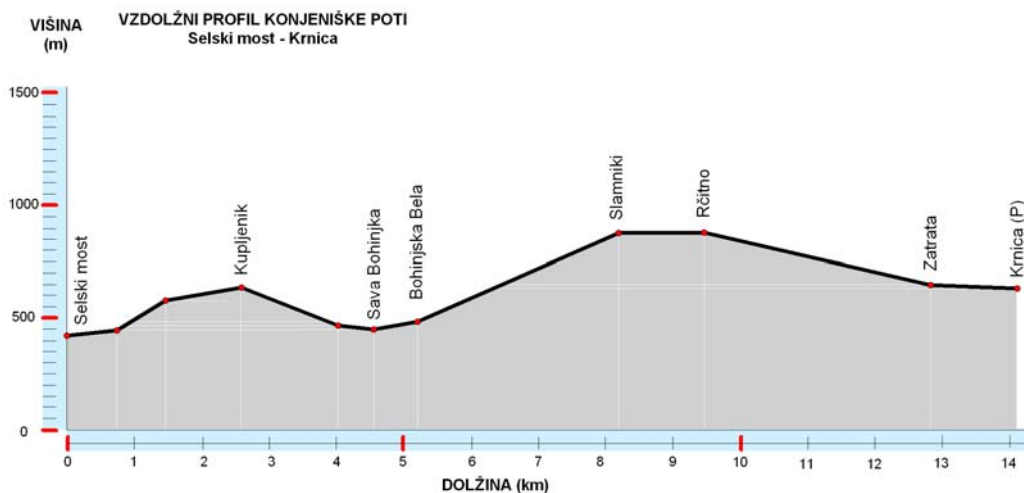
KONJENIŠKE POTI – TRASE

LEGENDA

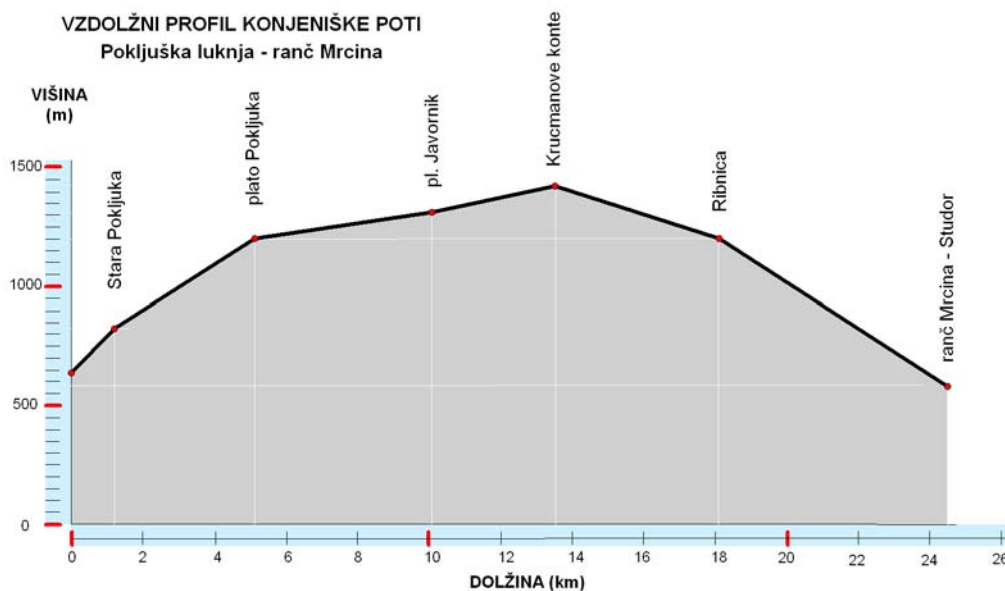
Krožna pot - hrbtenica

Stranske poti - kraki

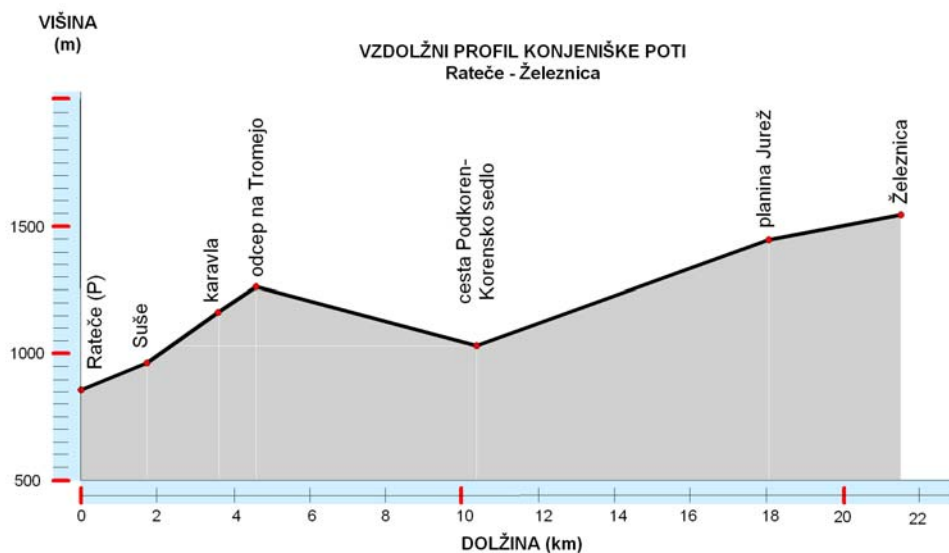
Karta 7: Zasnova konjeniških poti

Graf 3: Vzdolžni profil konjeniške poti Selski most-Krnica

Graf 4: Vzdolžni profil konjeniške poti Poključka luknja – ranč Mrcina

Graf 5: Vzdolžni profil konjeniške poti Rateče - Železnica

ANKETA

OPREMLJENOST KONJENIŠKIH KLUBOV IN CENTROV:

1. Naziv: _____
2. Kontaktna oseba: _____
3. Koliko članov ima vaš klub oz. center? _____
4. a) Koliko imate gostov (tedensko, mesečno, letno)? : _____
b) Kakšni so ti gosti (starost, nacionalnost, ekonomski status)? : _____
_____
5. Koliko klubske jahalne konje imate?: _____
6. a) Koliko jahalnih konj imate v oskrbi oz. koliko jih lahko sprejmete? _____
b) Je zasedenost skozi celo leto enaka? _____
7. a) Koliko imate boxov? _____
b) Koliko jih je zasedenih? _____
c) Cena na mesec? _____
d) Obseg ponudbe v boxih (čiščenje, hrana...): _____
8. a) Ali imate možnost, da gostje pustijo prikolice na vašem ozemlju? _____
b) Koliko jih lahko sprejmete? _____
9. Kakšna je opremljenost kluba oz. centra?
jahalna steza: _____ m
galopska steza: _____ m
parkur: _____ m
maneža: _____ m
pašniki: _____ m
izpust/ograda: _____ m
10. a) Ali imate v ponudbi šolanje jahačev? _____
b) Do kakšne stopnje (jahač I, II, inštruktor)? _____
c) Koliko ste jih izšolali v prejšnjem letu? _____
11. Kakšna je vaša vzporedna ponudba (garderobe, sanitarije, tuši, bife, prenočevanje...)?
_____

12. Kakšen učiteljski kader imate (učitelji, trenerji, vaditelji, inštruktorji) in koliko je katerih?

---

13. Kakšne možnosti šolanja nudite in koliko stanejo? (individualne in skupinske h)

- na lonži _____
- v maneži _____
- dresura _____
- preskakovanje zaprek _____
- na terenu _____

14. Bi na podlagi dosedanjih izkušenj lahko ocenili kakšen bo nadaljnji trend v konjeništvu? _____
